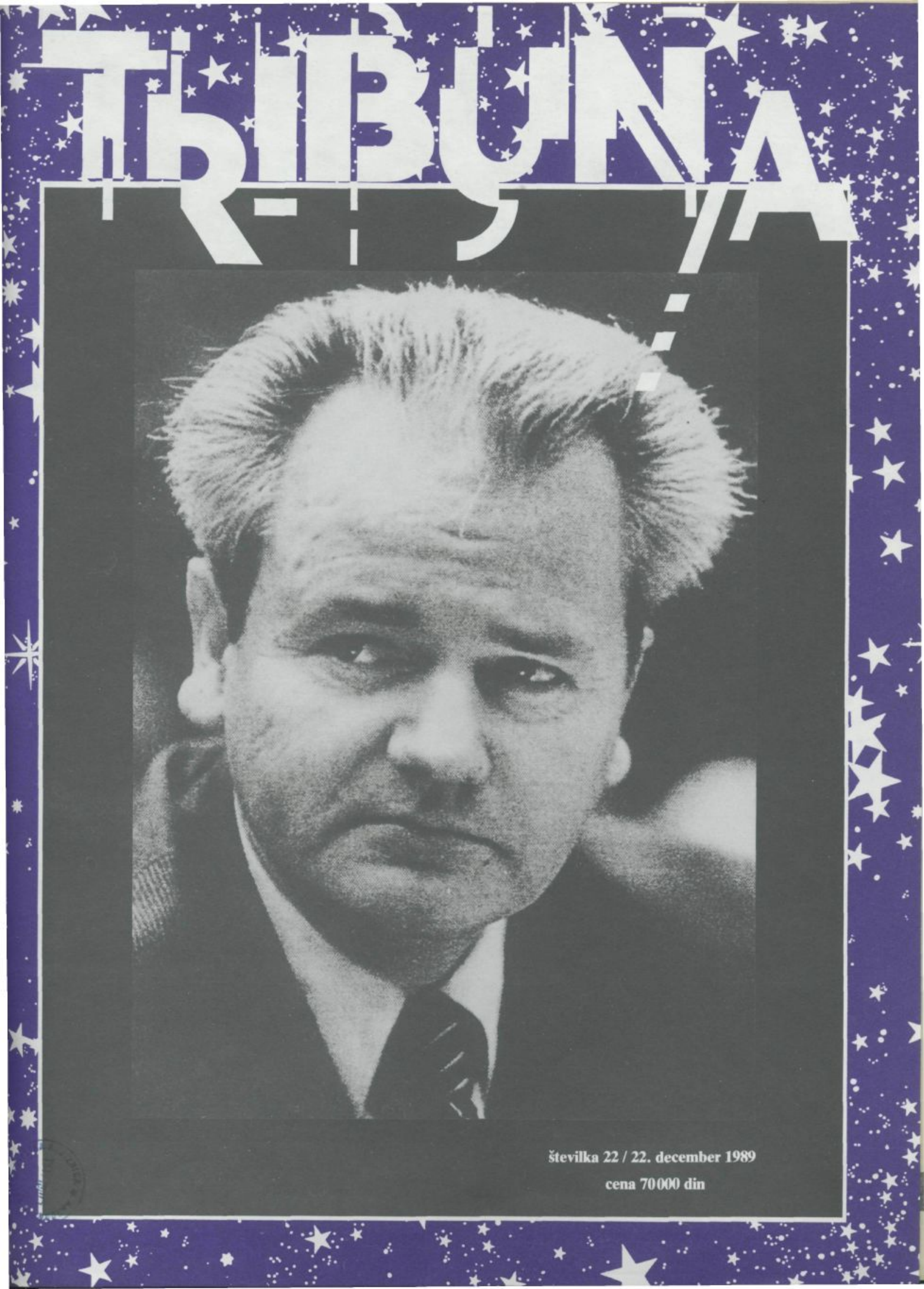

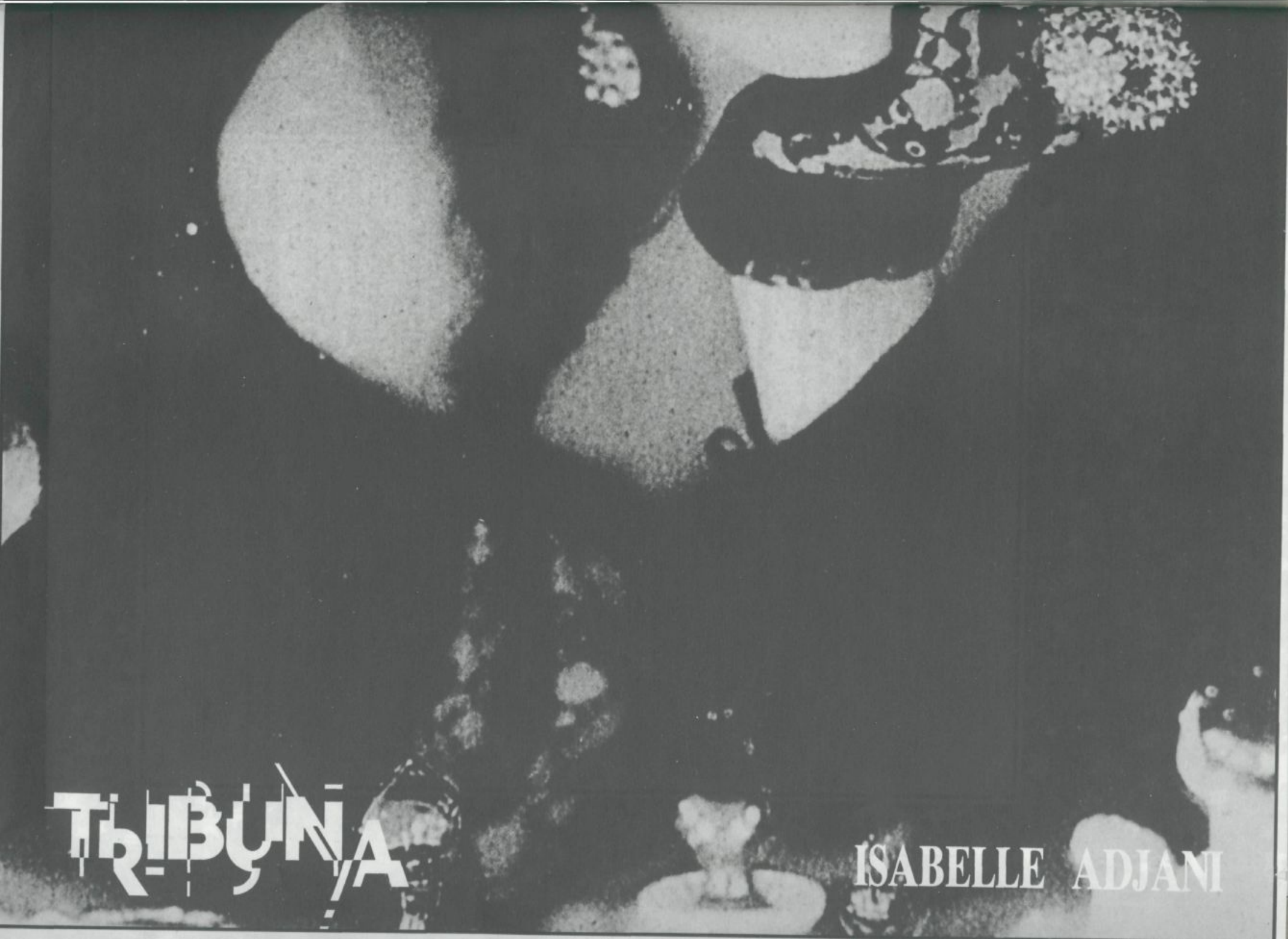

TRIBUNA

številka 22 / 22. december 1989

cena 70 000 din

TRIBUNA

ISABELLE ADJANI

KAZALO

UVODNIK

- 1 Hanfri
- 2 Intervju:
Ciril Ribičič
- 8 Portret:
Igor
Bavčar
- 13 Za
referendum
- 16 Skozi
kumunistični
pekli
- 24 Fotolabor
- 30 Študentska
zveza
- 33 Studio 37
- 36 Was ist
kunst?
- 40 Čajeni
in
Šošoni
- 42 Hopla
konopla
- 46 Protokoli
- 48 Ovadba

Evropa kdaj?

Spet ste se zbrali, dragi moji. Verjetno sami pravoverni in trdno odločeni popeljati stranko in svoje ljubljene vodje k zmagi v gorkem boju na volitvah prihodnje pomlad. Na volitvah za poslanske stolčke instant nadomestka za parlament, imenovane skupščina.

Komunisti ste. Saj greh to ni. Ampak preveč lepo se do sedaj niste vedli. Kaj bi Vas spominjal na vaše grehe, ko ste po vojni pobijali politične nasprotnike, vojne ujetnike, celo duhovnike, jemali ljudsko in privatno premoženje in ga »za zmeraj« posojali voditeljem svoje stranke. Oblast ste ohranjali za vsako ceno in v svoji nesposobnosti ter netrpljivosti sposobnih, a drugače mislečih, pripeljali lastni narod (taisti narod in delovne ljudi, ki ste jim obljubljali oblast) na rob eksistence in brezupne prihodnosti.

Posodobili ste stranko, njene pajace oblekli lepše in jih naučili govoriti lepše – tako, da boste zmogli ohraniti oblast. Posebej za to priložnost.

Vaš glavni kandidat za novega ljubljene vodjo je še pred tremi leti govoril nekaj povsem drugega in uvidel svojo zmožnost ravno zdaj, ko je treba iti na volitve in si podaljšati crkavanje še za nekaj let. Zelo kameleonsko!

Vaš sedanjí ljubljene vodja, komera Milan, sicer moder in prebrisan mož ter odlični politik, je pred desetimi leti najraje čičkal zraven Tita, pred enim letom je govoril o sestopu z oblasti, danes pa dela vse mogoče, da bi stranko ohranil na oblasti. Še barve (dobesedno) ste spremenili v ta posvečeni namen.

Dobro, naj Vam bo. Vi imate za kaj takšnega denar, opozicija pa ne. Vi ste si ga pač znali vzeti. Dali Vam ga namreč niso. Nekdo je še pred nekaj leti moral biti član stranke in plačevati tedaj še tri procenke svoje plače, če je hotel postati direktor česar koli že. Tudi sodniki so lahko postali samo tisti za »tri procenke«. To je, ljubi moji, vsaj zloraba oblasti, če že ne navaden rop. In s tem denarjem, dragi moji, se sedaj delate pametne. Res, ni Vam lahko. Vsaj spal bi na vašem mestu marsikdo zelo slabo.

Oblast ste sklenili ohraniti in kakor ste zastavili, Vas bo težko kdo spodnesel. Lahko si pa vsaj malo operete roke in storite par malenkosti, ki jih je tovariš Milan pozabil storiti. Naj kongres zahteva obsodbo tistih, ki so svoje roke umazali s krvjo nedolžnih, četudi so bili kdaj ministri v Vaših vladah. In ne izgovarjajte se, da so to bili vojni zločinci. Teh namreč ni bilo trideset tisoč. Naj kongres odloči, da bo stranka narodu vrnila nagrabljeno imetje, ne glede na izid volitev. Dajte tistim, ki so celo življenje garali, vsaj takšne penzije kot tistim, ki so celo življenje samo gobcali.

In še nekaj: kar je v Vašem programu dobrega, nima s komunizmom nič skupnega. Zakaj se potem še imenujete komunisti, če lovite narod na nekomunistične finte? Morda pa prav zato.

Pa lep kongres in tovariški pozdrav!
V Ljubljani, 31. decembra 1989

Vaš Hamfri Bogart

P. S.: Če ne veste, kje bi začeli šeskatiti po riti: tisti, ki zadevo poznajo, v zvezi s poboji v Kočevskem Rogu omenjajo imena nekega Mačka, Ribičiča in Conradija. Preverite torej, če so bili kdaj člani vaše stranke in kaj so počeli tam kmalu po vojni. Vsaj sprenevedati se nehaite.

TRIBUNA je glasilo UK ZSMS Ljubljana • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448 • v uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro • Glavni urednik: Karli Erdlen • Odgovorni urednik: Tomi Drož • Lektorica: Nives Klinc • Cena 70.000 din • Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22. 2. 1973 • Naslednja številka izide 12. januarja • Naslovnica in poster: FOTODOKUMENTACIJA DELA.

GLAVNEMU UREDNIKU TRIBUNE

Sem študent prvega letnika ekonomije. Včasih grem v revialno čitalnico knjižnice EF. Na moje razočaranje pa praviloma v čitalnici ne najdem revij, ki bi tam morale biti. Govori se o odtujevanju "družbene lastnine" in mislim, da je to izrazit primer takega odtujevanja. Vse nove številke revij gredo najprej v kabinete profesorjev (častni izjemi sta dr. Fabinc in dr. Černe, ki prihajata brat revije v čitalnico; drugih profesorjev nisem v čitalnici nikdar videl. Ta gospoda si da dostaviti revije v svoje kabinete) in se šele po nekaj mesecih vrnejo v čitalnico. Po nekaj mesecih pa je vrednost revij enaka ceni odpadnega papirja.

Predlagam vam, da pošljete v čitalnico enega vaših sodelavcev. Naredi naj točen popis revij in videlo se bo zelo natančno, da tam določenih revij sploh ni ali pa so samo stare številke. Revije so javno, "družbeno" premoženje, ki mora biti dostopno vsem. Če kdo odtuji (pa čeprav samo začasno) revije iz čitalnice (javne institucije), je to enako kraji.

Vaš bralec

P.S. Razumeli boste, da se nočem podpisati, saj nočem občutiti posledic "mojih" profesorjev.

VERIŽNI TELEGRAFSKI POZIV

Najhujša droga je sovraštvo med ljudmi in šovinizem med narodi. Ta destruktivna droga je rezultat medijske vojne na osnovi prohibicije kulture.

Zavzemamo se za ustavitev vseh vrst vojn na svetu, za prenehanje sovraštva med različno mislečimi ljudmi in med narodi ter za argumentiran, človeški in predvsem strpen dialog.

Kot veste, v teh časih v Jugoslaviji potekajo spremembe v smeri demokratizacije, toda nastal je politično izredno nevarna situacija na osnovi polarizacije med republikama Srbijo in slovenijo, uresničujejo se pozivi k ekonomski blokadi, rojeva pa se tudi nacionalizem v najhujši obliki. I. svetovna vojna se je začela v Jugoslaviji!!

Od vas pričakujemo iskreno osebno zavzemanje na političnem nivoju v zvezi z gornjim tekstom ter vas vljudno prosimo, da podpišete naš poziv.

Vse zbrane podpise bomo predstavili predsednikom, predsedstvom in skupščinam SFR Jugoslavije, SR Slovenije in SR Srbije.

Vaš izvod poziva s podpisom, oziroma z znakom organizacije pošljite do 20. decembra 1989 na telefax: 061 319 448 ali na naš naslov: Univerzitetna konferenca ZSMS Ljubljana, Kersnikova 4, Ljubljana.

Omogočimo generacijam tretjega tisočletja mirno in srečno zadnje desetletje!

Naš poziv pošiljamo vsem univerzitetnim konferencam ZSMJ, univerzam v Jugoslaviji, nekaterim Nobelovim nagrajencem, gospodu Perezu de Cuellarju in OZN, papežu v Rim, gospodu predsedniku Bushu in vladi ZDA, gospodu predsedniku Gorbačovu in vladi Sovjetske zveze, Evropskemu parlamentu ter nekaterim mednarodnim organizacijam in univerzam v tujini.

Ker nimamo namena politizirati, pošiljamo naš poziv k razumu samo univerzitetnim konferencam ZSM in univerzam.

UK ZSMS Ljubljana in Maribor

katedra

Antiprohibistična zveza Slovenije

OMEGA IN ALFE

Videti je, da ima sedanja politična klima, ki je ugodna za rast političnih strank in zvez, tudi izredno blagodejne učinke na uspevanje ilegalnih organizacij; najprej se je pojavila Fronta za samostojno Slovenijo, nato Animal Liberation Front in sedaj še Omega. Slednja je krenila po precej neposredni poti. V ponedeljek, 18. 12. se je na sejah zborov skupščine SR Slovenije poleg nekajkilskega paketa delegatskega gradiva znašlo tudi božično darilce omenjene organizacije. Delegati letakov (letak predstavljamo v celoti) kajpak niso dobili na mizah skupaj z delegatskim gradivom, temveč so jih lahko pobrali v avli in na hodnikih. Kamor so jih neznanči odložili. Priznati moramo, da je ilegalna organizacija Omega uspela svoje božično terjatev vreči precej visoko v politično strukturo in to, hudiča, ravno na dan, ko se je v skupščini, na svetem kraju, obelodanil osnutek zakona o spremembi zakona o financiranju federacije in predlog za izdajo zakona o političnem združevanju. V prvi sapi bi človek rekel, da Omega »teži« ravno ob nepravem času, da hoče vzpostavljati revolucionarno vzdušje v trenutku, ko se je revolucija že začela. Če pa gledamo akcijo Omega kot poskus, da bi zanimala, prebudila še zadnje speče politične lepote in lepote, ne moremo kaj, da ji ne bi prikimali.

Hkrati moramo Omega prikimati še v eni točki; z njenim nastankom se je dokončno usidral pluralizem (kako bi temu rekli skupščinski možje) tudi na področju ilegalnega združevanja občanov. Končno!

Torej – naj živijo Omega
Bojan

Berlinski zid je padel v eni noči. Še prejšnje jutro, kdo bi to verjel? Najlepši Božič bomo praznovali v svobodni Sloveniji. Berlinčani so vzeli krampe in šli na zid. Nihče jih ni ustavil. Ko so plezali čez zid, so jim vojaki pristavili lestve. Zidovi pred nami so trije: politična nesvoboda,

ekonomska omejenost, davki tujim gospodarjem. Berlinski zid ni padel sam od sebe. Poljaki, Madžari, Nemci, Čehi, Bolgari so šli na ulice. Kaj bomo storili mi? Najlepši Božič bomo praznovali v svobodni Sloveniji.

25. 12. 1989!

OMEGA

Konec jeseni doživlja večina evropskih socialističnih držav nenadno pomlad, v Jugoslaviji pa gre nam Slovencem vedno slabše. Da bi se nam vremena zjasnila

TERJAMO,

da skupščina SRS

(1) ukrene vse potrebno za odcepitev Slovenije,

(2) ukine slovenske prispevke v zvezni sklad za nerazvite,

(3) z zakonom zagotovi popolno avtonomijo slovenskih služb PTT, SDK, železnice...

(4) zadolži Narodno banko Slovenije, da izda slovenski denar in poskrbi, da bo čim hitreje prišel v obtok,

(5) pooblasti Narodno banko Slovenije, da opravlja denarne posle s tujino,

(6) odpokliče slovenske fante na službo vojaškega roka v Slovenijo,

(7) do ustanovitve slovenske vojske zadolži za obrambo Slovenije slovensko teritorialno obrambo in policijo.

Slovenska politika je doslej le defenzivno branila slovenske zahteve proti federalnim težnjam, cena, ki jo za to plačujemo – manjša politična svoboda, počasnejši gospodarski razvoj in kulturna pušča – postaja neznosna.

Kar naj bi bilo delo upravnih organov, komitejev, bank, pa tudi skupščinskih komisij, opravljajo državljani sami. Skupine državljanov so opravile in še opravljajo »državniške« funkcije: zastopajo Slovenijo v svetu in poskušajo zainteresirati politične mogotce za nas. Strokovnjaki in skupine državljanov so izdelali ničkoliko predlogov za rešitev slovenskih ekonomskih, denarnih in političnih tegob.

TI NAPORI SO NAŠA OBLIKA RUŠENJA »BERLINSKEGA ZIDU«.

Skraini čas je, da jih skupščina realizira!

OMEGA

CDSB in nova Študentska organizacija

Pri delu za novo ŠO zavzeto sodelujemo že od prvega sestanka. Ko pišem ta članek, se je vsa stvar malo zataknila. Zakaj? Prišli smo do tistih ključnih točk, ki so najpomembnejše. Sedaj se odločamo, kakšno organizacijo hočemo, kdo bo imel največ oblasti, odgovornosti in kako bomo vgradili v strukturo organizacije varnostne mehanizme, ki so potrebni, da bi ne prišlo do zlorab ali monopolov posameznih klik in skupin.

Zasnova je: vso oblast parlamentu, uresničuje pa jo IO. Ta mora parlamentu poročati o svojem delu. Parlament lahko dodatno preverja

delo IO. Večina pa zahteva tudi, da se v statut zapiše zahteva po nadzorni komisiji, ki bi sledila finančnemu poslovanju. Tu gre predvsem za preprečitev nepotrebnih stroškov in vpogled, kako se je porabljal denar.

Pri tistih, ki so danes pri IO UK, to vzbuja velik odpor, češ da argumenti za ustanovitev nadzorne komisije niso dovolj prepričljivi, praksa pa kaže, da to ne deluje. Zanimivo je že dejstvo, da ravno tisti, ki so pri tem poslu zraven, najbolj vneto zagovarjajo močan IO, kateremu ne bi nihče gledal pod prste.

Argument proti nadzoru je, da s tem zvežeš roke IO, ki da ni več svoboden pri svojem delu. Pojdimo počasi skozi to trditev. Izhodišče za novo Študentsko zvezo je, da ne bo več mogoče imeti monopola, ampak bo treba tekrovati s programi na splošnih, tajnih, proporcionalnih, rednih volitvah na fakultetah, višjih šolah, itn. Od trenutka, ko je IO izvoljen v parlamentu, je pooblaščen, da naredi tisto, kar je obljubil, to je, da izpolni svoj program. Volilci bodo ta program -in s tem opravljeno delo potrdili ali ovrgli na naslednjih volitvah.

IO pa ima tudi dolžnost in oblast deliti sredstva, s katerimi razpolaga. Ker so to tekoči posli, jih ni mogoče do potankosti vnaprej predvideti, zato ima tukaj mnogo več svobode. Parlament ima pravico, da v to poslovanje pogleda in ob primeru nepravilnosti odpokliče IO. Zato mora biti nekdo posebej zadolžen, da pravočasno obvesti člane, kaj IO počne z denarjem, ki pripada študentom.

Svoboda pač ni v tem, da delaš, kar hočeš, ampak da narediš pošteno in dobro tisto, kar moraš. Če boš tako delal, se ti ni treba bati nobenega nadzora. Velik odpor proti temu upravičeno vzbuja sum, da je nekaj narobe.

Andrej Poznič

ODPRTO PISMO BRIGADIRJEM OŽJE IN ŠIRŠE DOMOVINE

Bivši brigadirji, zbrani v Kopru na srečanju dneva Kluba brigadirjev Slovenskega primorja in Istre, z veliko zaskrbljenostjo zasledujemo razvoj dogodkov v naši domovini.

Ne moremo verjeti, da so bile zaman strašne žrtve, ki so jih jugoslovanski narodi žrtvovali v boju proti nacističnemu okupatorju in prav tako žrtve in nečloveški naporji vse jugoslovanske mladine pri obnovi in graditvi izčrpane in porušene domovine. Mladina vse Jugoslavije je nesebično gradila objekte, na katere smo še danes ponosni, obenem pa kovala avtentično bratstvo med narodi in narodnost.

Glede na to smo prepričani, da so bivši brigadirji vseh delovnih akcij širom ožje in širše domovine pripravljeni presekati ta gordijski vozlož organizirane hajke naroda zoper narod,

delavca proti delavcu. Še pred nedavnim je bila naša domovina oaza miru in sožitja, mogoče edina v svetu, oaza, na katero je svet gledal z upanjem in optimizmom. Vrnimo svetu in nam ta mir.

Prepričani smo, da ni spora, ki se ga z dobro voljo obeh strani ne da preseči. Primorci, ki smo se šele po osvoboditvi lahko svobodno izražali v svoji materinščini, še težje sprejemamo to brezumno stanje. Sprašujemo se, kdo bo prevzel odgovornost za eventualno prelivanje krvi, saj vemo, da v eventualni bratomorni vojni ne bo zmagovalcev, ampak samo poraženci.

ZATO naredite vsi in vse, da ne pride do bratomornega prelivanja krvi. Ne dovolite, da bi rušili, kar smo zgradili, predvsem pa ne dovolite, da bi kdorkoli vnašal sovraštvo med jugoslovanskimi narodi in narodnost.

Brigadirski pozdrav!

ODBOR KLUBA BRIGADIRJEV
SLOVENSKEGA PRIMORJA IN ISTRE

SLOVENSKI NARODNI ODBOR OB PRETRESIH V DOMOVINI

V dneh, ko je svet priča dogodkom, ki z vedno večjo silo govorijo o rušenju vsega, kar je bilo grajenega in vzdrževanega z nasiljem pod komunističnimi režimi v državah vzhodne in srednje Evrope ter dokazujejo odločno voljo narodov, da temu stanju napravijo konec; ko se je zrušil sramotni berlinski zid, ko na Češkem spet govorijo o praški pomladi in išče Evropa novo politično ravnotežje spremljamo s posebnim zanimanjem, zavzetostjo in skrbjo dogodke v domovini. Ob njih ponovno

pozdravljamo vsa gibanja in stremjenja po demokratizaciji narodovega političnega, gospodarskega in družbenega življenja. Prepričani, da je svobodno delovanje političnih strank v okviru nove, svobodno izglasovane slovenske ustave, edino zagotovilo resnične demokracije med nami, vabimo vse rojake, da se pridružijo skupnemu iskanju osnov za narodovo bodočnost nalogi, ki ji posveča SNO skrb in napore vsa leta svojega obstoja.

Ugotavljamo, da zahtevajo hitri politični premiki na evropski celini premišljenih, a naglih odločitev slovenskih demokratičnih sil, da nas dogodki ne prehitijo in da naš narod ne bo ponovno objekt med silami, ki se bore za premoč na novem političnem zemljevidu Evrope.

Odobravamo v celoti odločno izjavo komisije Pravičnost in mir z dne 31. oktobra 1989 in se pridružujemo njenemu pozivu, da je treba pogumno delati za resnično in popolno demokratizacijo Slovenije. Ob tem poudarjamo, da je po krščan-

skem družbenem nauku mogoče pričakovati vrednih sadov pri uresničevanju te globoke družbene preosnove le tedaj, kadar smo vsak zase pripravljeni na osebne odpovedi in napore.

Obsojamo izjave visokih jugoslovanskih vojaških osebnosti, ki skušajo z grožnjami zavirati težnje narodov po suverenosti, pravici do samoodločbe in popolni politični demokratizaciji. Vojska, ki štiti le koristi totalitarne manjšine ter se obrača proti narodovi volji in njegovim zahtevam je v bistvu narodu sovražna vojska. Obsojamo pa tudi vedno pogostejša narodnostna izivanja, ki jih organizirajo komunistični organizmi drugih republik ter ponovno izjavljamo, da nosijo ti za svoja dejanja in njih posledice popolno in nedejstvo odgovornost.

Opozarjamo rojake v zdomstvu, naj dogodke v domovini spremljajo s pametno presojo in treznostjo in naj ne nasedajo na videz razveseljivim, a v resnici večkrat varljivim ukrepom predstavnikov vladajočega sistema, ki sredi propadanja še vedno iščejo, kako bi ohranili tudi v novih razmerah čim več oblasti. Naj ne sprejemajo darov in miloščine od tistih, ki so krivi ne le njihove nesreče temveč dolgoletnega trpljenja vsega naroda.

Svobodno bodočnost naše domovine je mogoče graditi le na neokrnjenih demokratičnih osnovah. Dokler teh ni, se bomo vsi svobodoljubni rojaki doma in v zdomstvu zanje borili, pri tem pa nikakor ne bomo podpirali samovoljnih sklepov režima, ki pet desetletij ni maral priznati narodu pravice suverene odločanja.

V novembru 1989.

SLOVENSKI NARODNI ODBOR
Rudolf Smersu dr. Peter Urbanec
predsednik podpredsednik

DRŽAVLJANI IN DRŽAVLJANKE

Slovenski narod si že stoletja prizadeva doseči politično samostojnost. Vedite, da se danes ta prizadevanja uresničujejo!

Zato izjavljamo in sporočamo:

1. Hočemo ustanovitev slovenske države, ki bo polnopravna članica OZN!
2. Hočemo takšno slovensko državo, ki bo temeljila na demokratičnem političnem sistemu!
3. Hočemo slovensko armado, ki bo porok suverenosti slovenskega naroda in države!
4. Hočemo zagotovitev socialne varnosti vsakega državljanca Slovenije!
5. Hočemo kulturo in šolstvo brez ideoloških primesi!
6. Hočemo nevtralnno zunanjo politiko in enakopravno sodelovanje med narodi!

Vse to in še več bomo dosegli samo ob vašem sodelovanju in podpori!

Propagandni oddelek
FSS

TRIBUNA: Iz neuradno (ne)zanesljivih logov sem izvedel, da se bojite intervjuja s Tribuno. Čemu ta strah?

RIBIČIČ: Ne, intervjuja se ne bojim... zdaj, v zadnjem času je name kar velik pritisk glede intervjujev. Res pa je, da je Tribuna v zadnjih dveh številkah na zadnji strani imela mojo sliko in to ne s prav prijazno konotacijo. No, tale intervju lahko to popravi.

TRIBUNA: Mogoče je prav s tema dvem slikama opozorila na vas kot glavnega kandidata za šefa slovenske partije. Dejstvo je, da nekako ni v modi spoštovanje integritete političnih osebnosti... Kje so tu po vašem mnenju meje in - širše gledano - kje se konča svoboda mišljenja v nedvomno zafrustrirani skupnosti?

RIBIČIČ: V takšnem dinamičnem razvoju, kot je današnji, sploh pa znotraj reformnih procesov v deželah s socialističnim imenom, je ogromno možnosti za aktivno, samostojno delo in pobudo, tako znotraj uradnih struktur kot alternative. S tega vidika ima to obdobje prednost, ker stvari niso stabilizirane. Bojim se takšne stabilizacije razmer, ko bi bil poudarek v strankah na nekem uradniškem, obrtniškem delovanju brez ustvarjalnega radikalizma, ki ga danes v ZK predstavljajo na primer Ciril Baškovič, Borut Pahor, Milan Balažič in še kdo.

TRIBUNA: Kaj vam pomeni oblast?

RIBIČIČ: Hm... odločanje o oblastnih zadevah je neka nujna družbena funkcija, brez katere družba ne more preživeti. Sicer pa z oblastjo, borbo za oblast - v širšem smislu s politiko - razumemo različne stvari. Nekateri mislijo, da je prava oblast samo tista izvršna, državna oblast, kjer gre za odločanje o denarju, danes pa je očitno, da je pomembna za razvoj Slovenije in hitrejši gospodarski razvoj tudi tista sfera politike, ki se nanaša na sistemske spremembe, volitve, odnose v federaciji.

TRIBUNA: V politiki se vedno bolj uveljavlja individualni način dela - liderstvo, ki v mnogih primerih oblikuje kult

BODI KLADIVO, IN JAZ NE BOM SRP...!

KANDIDAT, KI UPA DA NE BO PREDSEDNIK

CIRIL RIBIČIČ, najboljši tenisač med komunisti: »Zaenkrat še frakcije znotraj ZKS niso organizirane tako, da bi se jih lahko vodstvo balo...

foto: Tomi Drozg

osebnosti. Kakšen način političnega angažiranja zagovarjate, avtoritetno-individualni ali kolektivni?

RIBIČIČ: Sem za kombinacijo osebne pobude in kolektivnega dela. Veste, govori se tudi sa strani političnih nasprotnikov v Jugoslaviji, o triperesni slovenski deteljici - Kučan, Smole, Stanovnik - in ne o eni sami osebnosti. Glede spopada, ki danes teče v Jugoslaviji, želim, da bi se nasproti avtokratskim postopkom pri nas uveljavil demokratični pristop. Mislim, da je realna nevarnost, da v spopadu z avtokratskimi težnjami tudi znotraj Slovenije začnemo težiti k nasilnemu poenotenju. Zaradi zunanjega pritiska homogenizacija naenkrat spet dobi pozitivno konotacijo. Ta pristop je dokaj nevaren. Skratka, ni bistvena dilema - ali kolektivno ali individualno, bolj je pomembno to, da gre za pluralistični pristop, torej da verjamemo, da smo močnejši ob demokratičnem pluralističnem pristopu. Slabo je, če se ob prvem pritisku od znotraj prične govoriti o tem, da smo uspešni in učinkoviti samo, če smo enotni, če vsi mislimo enako, če med nami ni nobenih razlik. Ne samo znotraj uradne politike, ampak tudi znotraj alternative je v zadnjih tednih ta, po mojem mnenju napačna usmeritev, vse preveč prisotna.

TRIBUNA: Kaj je demokratični socializem? Je to umetno vzdrževanje socializma kot takšnega na račun nekega nedefiniranega pojma?

RIBIČIČ: Mislim, da je povezava socializma in demokracije pomembna, in da je to tisto, kar lahko vrne socializmu, vsaj nekaj privlačnosti. O pojmu demokratičnega socializma govorijo zelo različni ljudje s še bolj različnimi koncepti. Tisti pojem demokratičnega socializma, ki je meni blizu, je zapisan recimo v predlogu nemške SPD in v osnutku našega programskega dokumenta. Res pa je, da se tisti, ki jim nikakor ne bi mogli priznati demokratične usmeritve, prav tako kitijo s pojmom demokracije. Kriterij za razlikovanje med resničnim in navideznim demokratizmom v

Šele, ko sem prejšnji teden spremljal večšine Beckerja in Edberga, mi je postalo jasno, zakaj sta se Dernovšek in Ribičič (pardon, oba z -dr.) najprej naučila pravil tenisa in šele potem poezijo pobiranja žogic. Dinamičnost velikega ping-pongiranja, z vsemi servami, felši, nizkimi udarci in zabijanji pri mreži je še kako pomemben del kurza, ki ga vede ali nevede opravljajo večšine brez rokavic. In ko je selektor republiške komunistične reprezentance, Kučan, ugotovil, da Ribičič dobro udarja in Mužević brezkompromisno sprejema udarce, ju je uvrstil v najožji krog kandidatov za velike mednacionalne spopade oziroma Grand prix mitinge. Kdo od njiju bo oblekel rumeno majico, bo znano v teh dneh, še pred trenutki odločitve pa smo si drznili odigrati partijo z nasprotnikom, ki ga že nekaj časa izzivamo.

socializmu postaja vse bolj odnos do pluralnih volitev.

TRIBUNA: Kaj se skriva za Kučanovim umikom s čelne pozicije ZKS?

RIBIČIČ: Ne gre za umik, ampak mu poteka mandatna doba. Sam je zelo odločno nasprotoval temu, da bi lahko ponavljal ta mandat na podlagi novih statutarnih določil. Mislim, da je to njegovo stališče načelno in prepričljivo. Eno od civilizacijskih pravil v svetu je, da tisto vodstvo, ki je trenutno na oblasti, ne more zase spreminjati pravil glede volitev in podaljševanja mandatne dobe. Kučan je bil za to, da se za vnaprej stvari uredijo tako, da bo možnost ponavljanja mandat. Ni pa se strinjal, da bi to lahko veljalo za njega. Tisto, kar je še pomembnejše in kar je povedal Milan Kučan na tiskovni konferenci v CD, je, da ostaja v ekipi ZKS in bo kot član CK aktivno družbeno deloval. Prepričan sem, da bo pristal na kandidature za eno ali drugo od najpomembnejših funkcij v Sloveniji oz. v Jugoslaviji.

TRIBUNA: Bo res kandidiral za predsednika predsedstva SRS?

RIBIČIČ: Mislim, da je še prezgodaj govoriti o tem, kdo bo kandidiral za posamezno funkcijo. Tukaj so predvideni postopki evidentiranja in ena od možnih rešitev je tudi ta, ki ste jo omenili.

TRIBUNA: Slogan - sestop z oblasti - je postal že pravi evergreen. Se to lahko zgodi že na spomladanskih volitvah?

RIBIČIČ: Nosilce oblasti naj določijo svobodne, poštene in negotove volitve. V osnutek programskega dokumenta, ki je bil izrečno podprt v dosedanji razpravi, smo zapisali, da želimo imeti le takšno stopnjo vpliva na oblast, kot bo stopnja zaupanja na volitvah. Povsem nerealno bi bilo, če bi na volitvah pričakovali absolutno večino. Sem pristaš prizadevanja za

čim višjo stopnjo zaupanja volivcev ob spoštovanju demokratičnih pravil igre, ki se postavljajo v mnogočem v nasprotju z našo voljo. Torej že danes nismo mi tisti, ki bi diktirali pravila, ko gre za volilni zakon ali zakon o političnem združevanju. Prilagajali se bomo tistemu, kar bo Skupščina sprejela in kar bo veljalo za vse. Ne bomo spodbijali novoizvoljene oblasti. Naš cilj mora biti, da bi bili sposobni skupaj z drugimi koalicijskimi partnerji, ki bi bili za demokratični socializem, oblikovati skupščiško koalicijo po volitvah. Če tudi to ne bo mogoče, bomo skupaj z drugimi političnimi subjekti naslednje mandatno obdobje, ali njen del pač, v opoziciji.

TRIBUNA: Recimo, da na volitvah izgubite, ker bodo volivci glasovali proti nečemu in ne za nekaj. Zmaga torej Demos ali ZSMS. Toda kako bi to izpadlo v jugoslovanskem kontekstu, kjer v določenem delu vlada totalitarizem in namišljena demokracija, Jugoslavija kot takšna pa je navzven še vedno etiketirana kot država z enopartijskim sistemom?

RIBIČIČ: Mislim, da je kar precej razlogov, da se omenja enopartijski sistem kot realnost ali realna nevarnost. Ne le za Jugoslavijo ampak tudi za Slovenijo, čeprav smo verbalno že dolgo časa v pluralizmu. Realno politična razmerja opravičujejo oceno, da smo še globoko v enopartijskem sistemu. Kar se tiče totalitarnih pritiskov od zunaj na Slovenijo, moram reči, da gre za večplastne procese. Deloma gredo v korist ZKS. Bolj ali manj jasno je, da se je ZKS obnašala pokončno in dovolj odločno v mnogih primerih - ustavni amandmaji, miting resnice - in da so se tudi komunisti v državnih organih Slovenije obnašali v skladu s takšno usmeritvijo. Tega, kar v celoti ne moremo trditi za vso alternativo, ki ni znala izkoristiti najbolj dramatičnih zaostritev, da bi si pridobila večjo stopnjo zaupanja. Zato pa je njen del zelo glasen takoj, ko najhujši pritisk popusti.

TRIBUNA: Dogodki, ki ste jih našli, so prav gotovo prinesli dosti točk uradni politiki. Pa vendarle, kar zadeva alternativo: stranka, ki je na oblasti, ponavadi ukrade ideje opoziciji in jih potem kot svoje največkrat z nekaj kozmetičnimi popravki sortira v družbeni prostor. In ravno v nekaterih od omenjenih primerov ter v večini drugih se je pokazal mačehovski odnos - ko ste alternativo potrebovali, ste jo lepo sprejeli in obratno - ko ste stvar vzeli v svoje roke, ste jo zatajili kot nepotrebno.

RIBIČIČ: Včasih potrebuje uradna politika alternativo bolj, drugič manj. Včasih so eni bolj navdušeni za sodelovanje, drugič drugi. Odvisno, s katere strani gledate. Podobno velja tudi za avtorske tatvine. Vsakdo se opredeljuje za program, za katerega misli, da je najustrenejši. Mi ne skrivamo, da smo poskušali upoštevati vse relevantne pobude, ki so nastajale. Zato smo k oblikovanju našega programa povabili celo vrsto poznavalcev posameznih področij, ne glede na njihovo politično angažiranje. Sem pristaš tega, da imamo neke stalne oblike institucionalnega sodelovanja, ker vidim v tem prednosti za obe strani, nisem pa za takšne oblike, ki bi poskušale v bistvu izničiti razlike, tako da se mi zdi oblikovanje kakšnih institucij v bistvu v obliki Sveta narodne enotnosti ali podobno pretirano za današnje razmere.

TRIBUNA: Nekoč ste bili mnenja, da so neposredne volitve nedemokratske...

RIBIČIČ: Mislim, da to ni čisto res... Priznam pa, da nisem v ospredje postavljaj načina volitev ampak kandidiranje. Pred osmimi leti sem na kongresu ZKS imel razpravo, v kateri sem poudarjal, da potrebujemo volilni sistem, kjer bo več odločanja in manj glasovanja. To usmeritev danes sprejemamo kot sodobno, ker temeljni problem ni v načinu glasovanja, ampak v razmerju političnih sil. Na tej točki torej lahko govorimo o kontinuiteti mojih stališč, medtem ko priznavam, da je ideja o delegatskem sistemu kot izvedbi integralnega samoupravnega sistema nerealna in neuporabna za politični pluralizem.

Ribičič (Komunist, 13.6.1986): "Zgrešeno je postavljati neposredne volitve proti delegatskemu sistemu kot je zgrešeno delegatski sistem postavljati nasproti neposredni demokraciji."

TRIBUNA: Je v vašem političnem delovanju bil kdaj prisoten priokus oportunizma?

RIBIČIČ: Je, gotovo. Mislim, da se v politiki nujno kaže neko protislovje med individualno usmeritvijo, pogledom na svet in aktualna politična dogajanja ter prilagajanjem, ki je posledica ocenjevanja in upoštevanja aktualnega razmerja političnih sil. Pripadnost takšni politični organizaciji, kot je ZKS, terja kar precejšnjo stopnjo prilagodljivosti, ker je drugače takšno delovanje nemogoče. Čim bolj se demokratizirajo odnosi znotraj ZKS, tem več je možnosti za svobodno delovanje. Odprava

Foto: Fotodokumentacija Delo

načela demokratičnega centralizma, vzpostavljamo možnosti - ne samo kril ampak tudi frakcij znotraj ZKS pomeni, da bodo ljudje lahko v veliko večji meri vztrajali pri svojih usmeritvah in jim ne bo treba od njih odstopati, oz. se preveč prilagajati znotraj politične organizacije. Smo pa trenutno na Slovenskem najbolj tolerantna politična organizacija, razlike med našimi delegati v skupščini so veliko večje kot to velja za predstavnike alternativnih zvez.

Ribičič (Komunist, 11.7.1986): "Kar zadeva vlogo slovenskih delegatov na 13. kongresu ZKJ, ta ni bila nič manj ustvarjalna, graditeljska in odločilna kot to velja za pretekle kongrese in za prispevek delegatov drugih republiških organizacij ZK. Delegati ZK Slovenije ostajamo pri tem zvesti tisti tradiciji, ki se kaže v odločilnem prispevku Edvarda Kardelja in njegovih "Smeri razvoja..."

TRIBUNA: Koga vas je bolj strah, konkurentov v opoziciji ali nasprotnikov znotraj vaše stranke?

RIBIČIČ: Ne bojim se kvalitetne politične konkurence niti izven niti znotraj ZKS, saj je konkurenca lahko le koristna, ker spodbuja h kvalitetnejšemu delu in takšni organiziranosti ter delovanju, ki bo lahko bolj dinamično in uspešnejše.

Ob pismu Franceta Popita se je nakazovala možnost oblikovanja trajnejšega krila tudi znotraj vodstva ZKS. Vse bolj očitno je, da imamo dve krili glede globalnega pristopa k prenovi ZK in družbenim reformam. Prvi pristop namreč meni, da prehitro zapuščamo načela, ki jih ne bi smeli, da pozabljamo na pozitivne tradicije delavskega gibanja na Slovenskem. Drugo - nasprotno mnenje, katerega nosilci žal prehitro zapuščajo ZK in s tem slabijo pozicijo tega stališča, pa odobrava že narejene resne miselne premike in marsikatero inovativno verbalno formulacijo, le da po njihovem mnenju ZK to prepočasi uresničuje ali sploh ne uresničuje. Prvi poskus je propadel, saj Popit ob negativnem stališču večine do njegovega pisma ni želel ostati v sestavi CK-ja. Ob pripravah na kongres je Bekeš predlagal, naj ne bi izbrali predsednika CK med istomišljenskimi kandidati, ampak bi dali možnost tistim, ki so bistveno drugače usmerjeni. Ta predlog ni bil sprejet in mislim, da tukaj ni šlo samo za odločitev v vodstvu, ampak iz baze ni bilo veliko podpore za takšen pristop. Zaenkrat še frakcije znotraj ZKS niso organizirane tako, da bi se jih aktualno vodstvo balo v smislu resnega ogrožanja večinske podpore v članstvu.

Kar se alternative tiče, le-ta resno ogroža, oz. s samo ureditvijo volilnega sistema dobiva enakopravne in tudi realne možnosti za uspeh na volitvah.

Ribičič (Komunist, 6.3.1987): "Mislim, da je treba reagirati na posamezne prispevke v Novi reviji - na dva načina - resno, strpno,

poglobljeno na eni strani in tudi zelo ostro in odločno - na drugi strani."

TRIBUNA: Glede na to, da tako vi kot Muževič zastopata stališča ZKS, me res zanima, na podlagi česa bo izvoljen predsednik. Bodo morda vidno vlogo igrali detajli kot npr. Muževičeve moralno še nezaceljene rane iz Beograda ali vaša vloga nekakšnega "Kučanovega sekundanta" na raznih predstavitev programa?

RIBIČIČ: Z Milanom Kučanom sva se nekajkrat skupaj pojavljala, ker sem pač v predsedstvu CK-ja, ki ga on vodi, prav tako pa se je v Beogradu bolj pojavljala skupaj z Borisom Muževičem, ki je član predsedstva CK ZKJ. Sicer pa menim, da je v ZKS še nekaj ljudi, ki bi si zaslužili kandidacijo za to odgovorno funkcijo. Zato sem sam predlagal zlasti dva, Mirana Potrča in Janeza Kocijančiča. Kaj bo podlaga za presojo na kongresu, je težko reči. Bistveno se mi zdi, da se sestavi kvalitetna ekipa. Takšna, ki jo bo lahko uspešno vodil tisti, ki bo izvoljen za predsednika. Lahko jo bo uspešno vodil Boris Muževič. Zelo cenim njegovo načelnost, borbenost in odločnost v spopadih, ki jih je imel v teh letih v Beogradu. Njegov incident seveda lahko ima določeno vlogo, vendar pa samo kot povezava z njegovo pozitivno vlogo, ki jo je odigral v vodstvu ZKJ.

TRIBUNA: Dr. Ribičič, kaj vas je pripeljalo tik pod slovenski politični M. Everest? Sposobnost, delo, priimek ali vse skupaj, plus načrti kurz za šefa partije?

RIBIČIČ: To slednje gotovo ne... Gotovo bi bilo zame dobro, če bi se umaknil iz operativne politike in se vrnil na Pravno fakulteto v polnem smislu, ker sedaj opravljam praktično samo predavanja in vaje v zelo omejenem obsegu. Zmanjkuje mi časa za resnejši študij, zlasti na primerjalnem področju. Kakšnega velikega interesa za kakršnokoli funkcijo nisem kazal, bilo je potrebno nekaj prepričevanja. Kandidacijski postopek realno odpira tudi možnost, da na volitvah nisem izvoljen in v tem primeru se v celoti vrnem na fakulteto. Sicer sem dal predhodno soglasje k tej kandidaturi že takrat, ko je bilo še odprto vprašanje, ali bo Kučan ponovno kandidiral, tako da sem tudi s tem pokazal, da mi gre za nek vnaprejšnji načrt o izvolitvi.

Ribičič (Komunist, 15.5.1987): "... ampak se bo (ZKS, op.a.) preusmerila na takšno spodbujanje samoupravnega socialističnega razvoja, ki bo usmerjeno predvsem v prevzgojo državljanov, da bodo sposobni samo postati ustvarjalni nosilci tega razvoja."

TRIBUNA: Ste skeptik ali zmerni optimist kar se tiče pričakovanj izrednega kongresa ZKJ?

RIBIČIČ: Tukaj sem nekje vmes. Med pesimističnimi in optimističnimi ocenami - kaj se lahko zgodi. Izkušnje zadnjih mesecev kažejo, da tudi ta kongres ne bo prelomen v smislu zmage ene ali druge programske usmeritve znotraj ZKJ. Z vidika Slovenije je

Foto: Fotodokumentacija Delo

pomembno, da skušamo na tem kongresu uveljaviti čim več od tistega, kar bo sprejel naš kongres kot svojo programsko usmeritev. Pomembno pa je tudi, da si zavarujemo tisto stopnjo samostojnosti, ki je nujna, da ne bodo možni posegi v naše programske usmeritve. Zlasti, da se prepreči možnost preglasovanja v bistvenih programskih usmeritvah. V tem trenutku mora biti v ospredju, kako bi lahko čim boljše uveljavili naše usmeritve, ne pa grožnje z bojkotom kongresa, ali da bomo kongres zapustili. Zelo pomembno je, da naš slovenski kongres jasno zaveže delegate ZKS, kako naj na tem kongresu ravnajo, da ne bo samo od njihove trdnosti in pokončnosti odvisno, kakšno bo to ravnanje.

Ribičič (Komunist, 11.7.1986): "... Tudi znotraj ZKJ so posamezniki pokazali pravo mojstrstvo pri izmišljanju in pačenju predlogov, da bi z njimi lažje obračunali."

TRIBUNA: Je ta državno skupnost sploh še mogoče ohraniti in če je, po kakšnem receptu?

RIBIČIČ: O receptih je težko govoriti. Mislim, da so danes razmere takšne, da je treba videti različne možnosti in se ukvarjati z različnimi možnimi opcijami. V tem smislu tudi dograjujemo naš programski dokument. Iz cele vrste občinskih konferenc so terjali, da zapišemo kot eno možno pot razvoja tudi konfederativno ureditev. Ena od optimističnih možnosti bi bila, da bi opcija demokratičnega socializma dobila večinsko podporo in bi znova nastala Jugoslavija, ki bi jo začel povezovati nek bolj ali manj skupen, čeprav nikoli več enoten koncept pogleda na dolgoročnejši in uspešnejši razvoj Jugoslavije in vseh njenih federalnih članic. Druga, po mojem mnenju zelo realna možnost je, da se bo še naprej ohranjala in poglobljala polarizacija dveh različnih pogledov na socializem in demokracijo ter odnose v federaciji. To objektivno vodi v smeri asimetrične federacije, kar danes tudi je. Krepijo pa se tudi pristaši separatizma, v Sloveniji in tudi drugod.

TRIBUNA: Osebnostno vprašanje. Ste za odcepitev Slovenije?

RIBIČIČ: ... Ne.

Ribičič (Komunist, 11.7.1986): "Posebna zasluga Milana Kučana pa je, da 13. kongres ni navdušeno pozdravljal le splošnejših parol o nujnosti krepitve enotnosti, temveč je z aplavzom podprl tudi protititistično usmeritev kongresnih resolucij, zavzemanje za poglobljanje nacionalne svobode in enakopravnosti na podlagi osvoboditve dela in razvoja samoupravljanja..."

TRIBUNA: Kdo se bo zadnji "smejal" v tej gospodarski vojni? Srbija, Slovenija ali JLA?

RIBIČIČ: Nihče. Ta gospodarska vojna je v izraziti funkciji prikrivanja odločitve, da se na prepovedani miting v Ljubljano ne gre. Ta odločitev je bila v interesu Slovenije, Srbije, JLA, Jugoslavije nasploh, pa tudi širše - v in-

teresu miru na tem delu Evrope. Miting bi lahko bil začetek zelo resnih mednarodnih konfliktov, ki ne bi bili več le na verbalni ravni, kot niso na primer na Kosovu. Pokazalo se je, kako se motijo o razmerah v Sloveniji tisti, ki so postali žrtve lastne propagandne vojne zoper Slovenijo. Blokada ne more koristiti nikomur, ampak škoduje Srbiji, Sloveniji in seveda posledično zelo resno JLA, katere eden resnejših problemov je problem financiranja. Upam, da je ta blokada začasna, očitno pa je, da bo Slovenija morala po poti protikupepov, če se blokada ne bo nehala.

Ribičič (Komunist, 11.7.1986): "Objektivnemu opazovalcu letošnje sklepne prireditve na stadionu JLA v Beogradu 25. maja ni bilo težko opaziti nekaj pozitivnih sprememb: opazil je lahko več sproščenosti mladih ob strumnem nastopu vojakov..."

TRIBUNA: Bo ZK kdaj razčistila s svojo preteklostjo ali si bo, da bi se temu izognila, nadela nov naziv?

RIBIČIČ: Naziv se spremeni, kadar gre za bistveno drugačne programske usmeritve. Menim, da je sprememba programskih usmeritev danes večja, kot je bila po letu 1948. Še zlasti odločitev ZKS, ki ni le pristala, ampak tudi spodbujala politično konkurenco na svobodnih in poštenih volitvah. Za razliko od drugih vladajočih partij v svetu socializma prej, preden bi to terjali razjarjeni ljudje na ulicah. Ta odločitev se mi zdi tako pomembna, da je prav, da se tudi simbolno izrazi.

Za ZK je usodnega pomena - kakšen ima odnos do lastne preteklosti, če želi biti prepričljivejša s svojimi novimi programskimi usmeritvami. Povsem janso je, da so le-te na nek način kritika dosedanjih. Terjali so, zlasti v skupini najmlajših komunistov, ki delujejo v okviru programske komisije, da se jasno opredelimo do napak v preteklosti in to ne samo tistih, ki jih oni poznajo iz učbenikov in pripovedovanj, ampak tudi iz zadnjega obdobja. Pri obravnavanju napak aktivno sodeluje tudi politična alternativa, ki jih uporablja v boju

za oblast. Tako opozarja na naše napake in gradi na negativnem programu.

To je eden od razlogov, da je manj navdušenja, da bi se z napakami v veliki meri ukvarjali znotraj ZK.

Preteklosti ne bi smeli ocenjevati po aktualno političnih potrebah sedanjega trenutka, saj zgodovinarji opozarjajo, da je to stvar znanstvene analize. Eno je aktualno ocenjevanje Dolomitske izjave v razmerah, ki so vladale marca 1943.

Sicer pa je v referatu Milana Kučana odnos ZK do napak v preteklosti in odnos do odpravljanja negativnih posledic prizadetih, jasno opredeljen.

Ribičič (Komunist, 15.5.1987): "Za današnji čas je neustrezno podcenjevati vsebinsko kontinuiteto delovanja komunistične partije oziroma Zveze komunistov Slovenije, kakor da se ne bi bilo mogoče ničesar naučiti iz tiste zmagovalne prakse, ki je pred in med II. svetovno vojno uspela vzpostaviti vseljusko gibanje naprednih družbenih sil pod vodstvom komunistov za osvoboditev in zoper socialno ter nacionalno zatiranje..."

TRIBUNA: Je res, da sta z Vlasijem, ki je pred aretacijo pogosto obiskoval Ljubljano, načrtovala Stari trg...

RIBIČIČ: To je nesramno podtikanje Djuretića v Politiki Ekspres, ena od klevet, ki zastrupljajo ozračje in mednarodne odnose. Vllasi je takrat res prišel v Ljubljano, ker se je zanimal za službo po končani politični karieri, potem ko so ga z zvijačo razrešili funkcije v PK z izgovorom, da ga porebujejo v CK ZKJ in kasneje še iz CK-ja. Vllasi takrat ni delal nobenih političnih načrtov, ampak je jasno povedal, da se mu je politika dokončno zamerila.

Zelo mi je žal, ker opozorila, da sedanjí pritisk na Slovenijo škodi najbolj Neslovenecem, nič ne zaležejo.

TRIBUNA: Kaj vam je bolj pri srcu, politika, profesura ali tenis?

RIBIČIČ: Tisto, kar je skupno vsem trem stvarim - kar se da iz politike upoštevati v tenisu, kar se iz tenisa lahko uporablja v politiki. Profesura in politika sta povezava kot teorija in praksa, saj sem se v politiki ukvarjal s vprašanji, s katerimi se tudi strokovno (ustava, politični sistem, federacija). Vse troje je, ne glede na različne izkušnje, zmage, poraze, strast in zadovoljstvo. Ob morebitni izvolitvi bo najbolj prizadet tenis.

TRIBUNA: Dr. Ribičič, v vaši sobi ni Titovi slike...

RIBIČIČ: Ha, ha... Stvari v tej sobi so urejene bolj naključno kot po neki zavestni logiki. Poglejte, tukaj na primer visi socrealistična slika še iz časa, ko je bil v tej pisarni Franc Leskošek-Luka.

Izganjalec hudiča

IGOR BAVČAR

KAMELEON

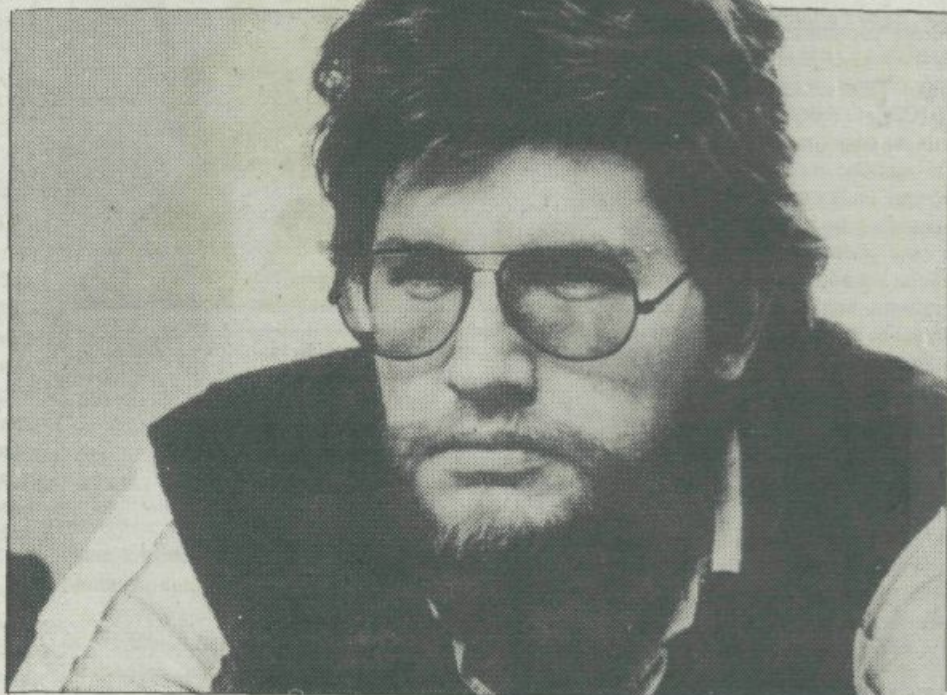

Foto: Fotodokumentacija Delo

Igor Bavčar je bradati medved slovenske pomladi, sveta krava slovenske demokratske scene, diletantski kontroverzni politični egocentrik, nekdanji zagovornik ortodoksne boljševistične variante panzer komunizma, ki dokazuje, da so fanatični verniki najbolj zagrizeni in zato tudi najnevarnejši konvertiti. Je tudi elokventni ljudski tribun, ljubljenelec vseh tistih povprečnih ljudi, ki hočejo biti insiderji, torej trendy. Toda kaj se v resnici skriva za globokim žametnim glasom in košarkarsko postavo nekdanjega igralca Ježice?

Danes se homo sprehodili skozi potpuri Bavčarjevega novinarskega in publicističnega angažiranja v študentskih letih, v prihodnjih številkah pa morda kaj več o otroštvu in policijski mladosti našega prijatelja, o enem od najbolj donosnih zasebnih podjetij v zadnjih dveh letih - Odboru za varstvo človekovih pravic, o Bavčarjevih "tajnih" zapiskih pogovorov s slovenskimi političnimi veljaki ter še o mnogih stvareh, ki dokazujejo visoko stopnjo socialistične zavesti prijatelja vseh ponižanih in razžaljenih ter slovenskega demokrata številka ena.

Foto: Fotodokumentacija Delo

Igor Bavčar je na slovensko novinarsko prizorišče stopil leta 1977, ko je začel sodelovati pri študentskem časopisu Tribuna. Zagotovo bi to obdobje Bavčar danes najraje pozabil, toda kot bivši pravoverni marksist bi se moral zavedati, da lahko sedanost razumemo samo, če poznamo preteklost, torej zgodovinsko ozadje nekega fenomena. Za ta svinčena leta, ko je neusmiljeno jurišal na nebo in rušil drugače misleče, pravi, da so bili to časi, "ko se nam je zdelo, da gremo z velikimi koraki v socializem, ko smo bili prepričani, da je čas za proletarsko revolucijo". In Bavčar je bil eden prvih na rdečih barikadah s partijsko zastavo ter slikami svojih učiteljev, kot je nekeje zapisal za Marxa, Engelsa in Lenina, v rokah. Napadal je Mirana Ogrina zaradi kritičnega članka o anarho terorizmu in ga z besednjakom maoistične ali zahodnoevropske ultralevice razglasil za "buržuja, kakršne je že Marx razgalil v Kritiki gothskega programa in Židovskem vprašanju". Pisal je o "nadeksplataciji proletariata", se boril proti socialnim razlikam in napadal Milana Medena zaradi blasfemičnega stavka v Dnevniku: "Kdor govori proti privatni lastnini, je kričač." Šel je celo tako daleč, da je ob začetku svojega urednikovanja pri Tribuni izdal prezračeno (l) Proletarsko Tribuno z odlomki iz del Marxa, Engelsa in Gramscija. Ko je v študijskem letu 1978/79 postal odgovorni urednik študentskega časopisa, se je že v prvi številki predstavil z ortodoksnim jugokomunističnim manifestom, v katerem je med drugim zapisal: "Sedaj je naša hrbtenica trdna in čisto določene barve zastav vihrajo v prvih vrstah. Naše delo bomo nadaljevali skupaj z vsemi (ki jih ni malo!), ki v geslu NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA vidijo poziv k razrednemu boju s stališč proletariata, k boju za socialistično samoupravljanje z vsemi, ki z nami vzklikajo DA, NAJ ŽIVI!" Nabrekel socrealistični slog je vedno podkrepil z udarno parolo na koncu svojega članka. Gesla so bila različna, na primer: NAJ ŽIVI DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE, NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA, DOL S SHOLASTIČNIM DOGMATIZMOM...

Angažiral se je tudi v predsedstvu UK ZSMS, bil je težak boj brez upa zmage proti mafiji v študentskem naselju proti usmerjenem izobraževanju ("usmerjeno izobraževanje v pogojih, ko delavskemu razredu še ni zagotovljeno neposredno odločanje tudi na tem področju, zmore kaj več kot to, da postane korektiv trgu") in se v komisiji za mednarodne odnose boril za vzpostavitev kar najbolj pristnih odnosov z zatiranimi narodi Afrike, Azije in Latinske Amerike.

Bavčarjevi uvodniki so bili vedno komusolsko udarni, z bombastičnimi agitpropovskimi naslovi, kot: "Usmerjeno izobraževanje in razredni boj", "Za delavsko samoupravo", "Razredni boj v družbi prehodnega obdobja", "Proti klerikalizmu in nekritičnemu marksizmu", "O ekonomistični in

tehnokratski (ne)argumentiranosti ločevanja dela in samoupravljanja"...

V času, ko je bil Bavčar odgovorni urednik Tribune (sicer se je od leta 1978 do 1981 izmenjeval na mestih odgovornega urednika, urednika za Univerzo in urednika za teorijo), je njegov veliki prijatelj, ki je nastopal celo kot Bavčarjev alter ego, Bojan Korsika, objavil pismo uredniku Ognjišča, ki ga je zaključil z besedami: "Vsi ti Tvoji odgovori so politično agitiranje. S tem si grobo prekršil ustavo, ki pravi ne samo, da ima vsak pravico do svobode veroizpovedi, ampak prepoveduje tudi vsakršno politično religiozno agitiranje. Član družbe, kateri pripada dekle, ki išče boga, sem tudi jaz v svojem ateističnem prepričanju. Najbolj grobo si me užalil in oklevetal moja ateistična čustva! Ateistično Te pozdravlja Tvoj komunistični sin B.K."

Taka je pač bila uredniška politika Tribune tistega časa. Komunistični križarji so neusmiljeno pribijali na razpelo vse, ki niso verjeli v njihovega boga. Tudi danes je tako, še vedno je njihovo obnašanje diskvalifikatorsko (torej nedemokratično), le da so spremenili svojo barvo in zato zamenjali tudi sovražnike.

Bavčar je bil v tem obdobju oster nasprotnik političnega profesionalizma: "Politični profesionalizem mora biti v obdobju socializma takšnega značaja, da nosi v sebi predpostavke o lastnem ukinjanju, tako kot mora v sebi nositi te predpostavke tudi celotno revolucionarno organiziranje delavskega razreda, to je diktatura proletariata. Tem predpostavkam v naši družbi rečemo boj za delavsko samoupravljanje. Napredek tega boja je v obratnem sorazmerju z rastjo političnega profesionalizma." Temi besedam bi lahko zaploskali tudi danes, če ne bi поблиže poznali dela Bavčarjevega Odbora za varstvo človekovih pravic, ki je za fasado neprofesionalnega in samaritantskega angažiranja prinesel veliko materialno korist njegovemu iniciatorju in neformalnemu voditelju.

S smehom in pomilovanjem lahko v starih Tribunah preberemo tudi Bavčarjevo kritiko novinarja Dela M.S., njegove Male nočne kronike in članka o delavcu, ki je zaspal za tekočim trakom ("ki mu tudi dejstvo, da je nov in najmodernejši v Evropi ne more odvzeti njegove podrejanosti in izjemajoče funkcije, ampak jo kvečjemu še potencira"). Igor Bavčar je še zapisal: "Delavski razred bo v boju za delavsko samoupravljanje moral opraviti tudi s tekočimi trakovi in tedaj bodo poleg njih frčali tudi taki javni denunciatorji, ki jih opravičujejo!" Nekoliko ludistične ideje, kajne?! Navajanje imena zaspalega delavca (Sadrija M.) pa Bavčar oceni kot nacionalistični izpad in zaključí prispevek z geslom: "Dol z nacionalizmom!" Zares čudno za človeka, ki je danes simbol slovenstva, slovenske samobitnosti in samozadostnosti, za človeka, ki "mu gre zahvala za vse, kar je doslej storil za naše

Foto: Fotodokumentacija Delo

štiri junake in za svojo deželo", kot je vzneseno zapisala bralka v Delu. In še, kje je danes Bavčarjeva komunistična morala, katere pomanjkanje s tako ognjevito zavzetostjo očita urednikom Dela v začetku 80-ih let ?!

Ob koncu prvega letnika svojega urednikovanja je Bavčar ponosno zapisal: "Študentski časopis Tribuna ostaja z marksistično teorijo oborožen in za delavsko samoupravljanje bojujoč se časopis." Tudi leta 1980 in 1981 še vedno trdno verjame v zmago proletarske revolucije in komunistične pravičnosti, ko neusmiljeno atakira na Dimitrija Rupla kot enega od "ideologov slovenske meščanske srenje, ki je sovražna vsakršni marksistični teoriji". Tudi narodni socializem mu je trn v peti, saj obračuna z njim s "perspektivo dokončnega zgodovinskega uničenja slovenskih narodnih socialistov, skupaj z vsemi svobodnimi streli in z vso mlajšo, srednjo in staro generacijo buržuaznih kulturnih krošnarjev vred, to je ideološkega stebra slovenske buržuazije. S perspektivo komunizma!"

In tudi leta 1981 še vedno neomajno zaupa Partiji, ko polemizira z osnutkom družbenega plana SR Slovenije 1981-85: "Naš spoprijem želi afirmirati celotno družbeno vprašanje Slovenije in s tem Jugoslavije v nekaj naslednjih letih in sploh, na način, kakor ga zastavlja Program ZKJ, kot vprašanje proletarske revolucije v Jugoslaviji."

Leta 1981 je Bavčar končal svojo tribunaško kariero s slovesom človeka, ki je bolj papeški od papeža samega, ki vidi razrednega sovražnika in buržuja povsod, kjer naleti na človeka, ki se ne strinja z njegovo "trdo" varianto boljše vizma.

In potem se je zgodilo...Metamorfoza. Volk je zamenjal dlako. Toda eksorcisti vedno ostanejo to, kar so po svoji naravi. In vedno najdejo hudiča, ki ga je treba izgnati iz duš nevernikov, da bi na ta način lahko sami ustvarili raj, v katerem bi prevzeli funkcijo Boga in Luciferja hkrati.

To pa je že druga zgodba...

SIMON BIZJAK

»EN KORAK NAPREJ, DVA KORAKA NAZAJ

ali

kaj se dogaja v (Jugoslaviji)
vzhodni Evropi?

Podobno igrico se očitno, danes bolj kot kdajkoli poprej, igra človeška zgodovina. Osnutek pravila igre (kot so si ga zamislili nekateri teoretiki, ki so si prilastili pravico do napovedovanja nadaljnjega razvoja človeške družbe) je določal postopno korakanje od sužnjelastniškega preko fevdalističnega, kapitalističnega in socialističnega družbeno ekonomskega sistema vse do komunizma, ki naj bi bil sinonim za "raj na zemlji" ali zmago v prej omenjeni igri.

Toda otroci so se naveličali igrice, še preden so jo sploh odigrali do konca. Bolj kot (po scenariju) pohod v prihodnost je za njih postalo pomembno vračanje v preteklost, ki se je nekoč sicer že izkazala za neustrezno.

Teoretično torej sodobni procesi v vzhodni Evropi pomenijo nazadovanje po lestevici razvoja človeške družbe, praktično pa - iz bede socializma v blišč kapitalizma. Smešno, pa toliko tiskarske barve, popisanih in porisanih strani je bilo od povojnih časov dalje namenjenih zapisom, kot je na primer ta, da moramo med najgloblje in najbolj dalekosežne spremerabe v vzhodni in srednji Evropi šteti ZLOM kapitalističnega sistema, ter da so dežele ljudske demokracije začele z izgradnjo socialistične družbene ureditve.

Ugotovitev, trditev, sugestij in vsega, kar je bilo povezanega s propagiranjem tovrstnega sistema kot edinega možnega, je bilo še do nedavnega ogromno. Toda tem sistemom so se zamajali temelji; kako bi si sicer drugače razlagali trenutne družbene tendence v nekaterih državah starega kontinenta?

Tlačeni narodi so se naveličali biti tlačeni in si zaželeli kruha in iger po vzoru (tako izkoriščanega!) zahodnoevropskega življenja. Zaradi tega se podirajo takšne in drugačne pregrade, padajo glave, oziroma politični položaji, uničujejo se podplati na socialističnih čevljih, ki korakajo drugačni svobodi naproti. Za nameček pa se še nevarno približuje Evropa 92, ki ponuja nove razsežnosti

človekovega delovanja, življenja in bivanja.

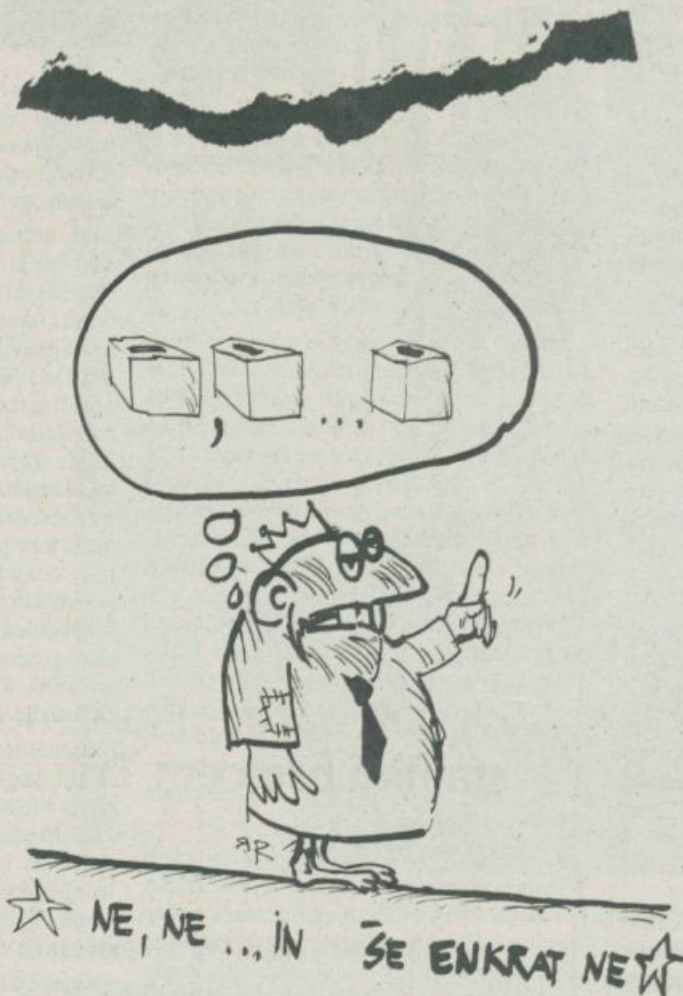
"Kako neumni so tisti, ki jim ni mar za takšno Evropo!", vpije večina na novo osveščenih Evropejcev, vzporedno z njimi pa še vedno ostaja peščica tistih, ki jih stvar ne zanima.

Le-ti se trdno oklepajo že močno omajanih temeljev, polomljenih (političnih) stolčkov ter bančnih računov do katerih so se dokopali s skoraj pol stoletja trajajočim pehanjem za lastno vizijo svobode in demokracije. Kljub njihovem obstoju pa se vzhodna Evropa "ne da motiti". Koraka naprej, tako kot to počnejo romarji, ki se odpravljajo k bogoslužju.

Njim se pridružujejo vedno novi verniki, med katerimi se je znašel tudi slovenski narod, ki pa se v okviru obstoječih državnih meja (bolj kot ne) osamljen odpravlja na pohod za boljšim jutri. Ta pa v okviru države, kakršna je trenutno Jugoslavija, ni mogoč.

Najnovejši dogodki v državi, ki so posledica predhodne odločitve slovenske skupščine, da prepove miting resnice v Ljubljani, so najboljši argument za to trditev. Lahko bi seveda zapisala, da reakcije užaljenih nepovabljenih gostov niso v skladu z obče človeškimi nazori in da je njihova reakcija nerazumljiva ali celo absurda, itd. Toda bolj kot stalno ponavljajoča se fraziranja je pomembno vprašanje: Ali je blokada (ki jo je Sloveniji napovedalo predsedstvo RK ZSDL Srbije) zares dejanski odraz volje tamkajšnjega ljudstva, ali pa morda pomeni le ponoln "inat" srbske politike neposlušni slovenski, ki ji uhaja iz vajeti in odhaja svojo pot? Kajti že dalj časa so jasne namere srbske politike, ki si prizadeva uveljaviti ter uresničiti velikosrbsko državo.

Slovenska ustavna dopolnila in prepoved mitinga (vmes pa še ogromno "malenkosti") pa sta srbskemu sodu izbili dno. Namesto racionalnega obvladovanja situacije je tamkajšnje politike zajela histerija in neučakanost ter vse tisto, kar ji preprečuje, da bi ujela še zadnji

Ugibati, kdo vse so konzumenti revije Tribuna, je v tem hipu nesmiselno, toda misel o tem je povezana s tisto otroško igrico, katere naslov je "Mama, koliko je, prosim, ura?" (če ne veste, kakšna je njena poanta, potem za pravila igre povprašajte enega izmed svojih bližnjih, mlajših sosedov, ki vam bo gotovo pomagal osvetliti pojme).

vlak za dosego premoči nad Slovenijo. Posledica teh nekontroliranih strasti je blokada, za katero pa je že sedaj jasno, da bo Srbiji (na pa Sloveniji) prinesla več škode. In kakšne so bile reakcije slovenske politike? Strpne, s strani naroda pa kot takšne pričakovane, kajti narod je njene strpnosti že vaju. (Zgodovinska tradicija se pač nadaljuje!!) Slovenski politiki morajo že zaradi tega, ker to pač so, zagovarjati Avnojsko Jugoslavijo, se zavzemati za enakopravnost narodov in narodnosti, itd. Toda slovenski narod si očitno želi po svoje, ni mu več za takšno bratstvo in enotnost, hkrati pa vedno bolj dvomi v magično moč izoblikovane fame o sožitju vseh živčih v Jugoslaviji, ki ga je z vsakim dnem manj. Takšno življenje se mu zdi nevzdržno in bolj ko mu ni jasno, ali naj se ob spremljanju dogodkov joka ali smeje, bolj se slovenska politika zateka k svojemu edinemu orožju - pozivanju k strpnosti in demokraciji. Hkrati pa drobi svoj politični prostor s pripravami na volitve, ki se bodo zgodile prihodnje leto.

Narodu je pač treba dati in ponuditi nekaj drugačnega, oziroma povsem nasprotnega od tistega, kar svojemu narodu ponuja Milošević in njegov klan, za ohranitev vere vanj. V tem primeru so to volitve, ki pa ne bodo prinesle nič novega. Večina bo še naprej obdržala svoje politične položaje in prepričanja, ki jih tudi maskiranje pod drugo stranko ne more spremeniti.

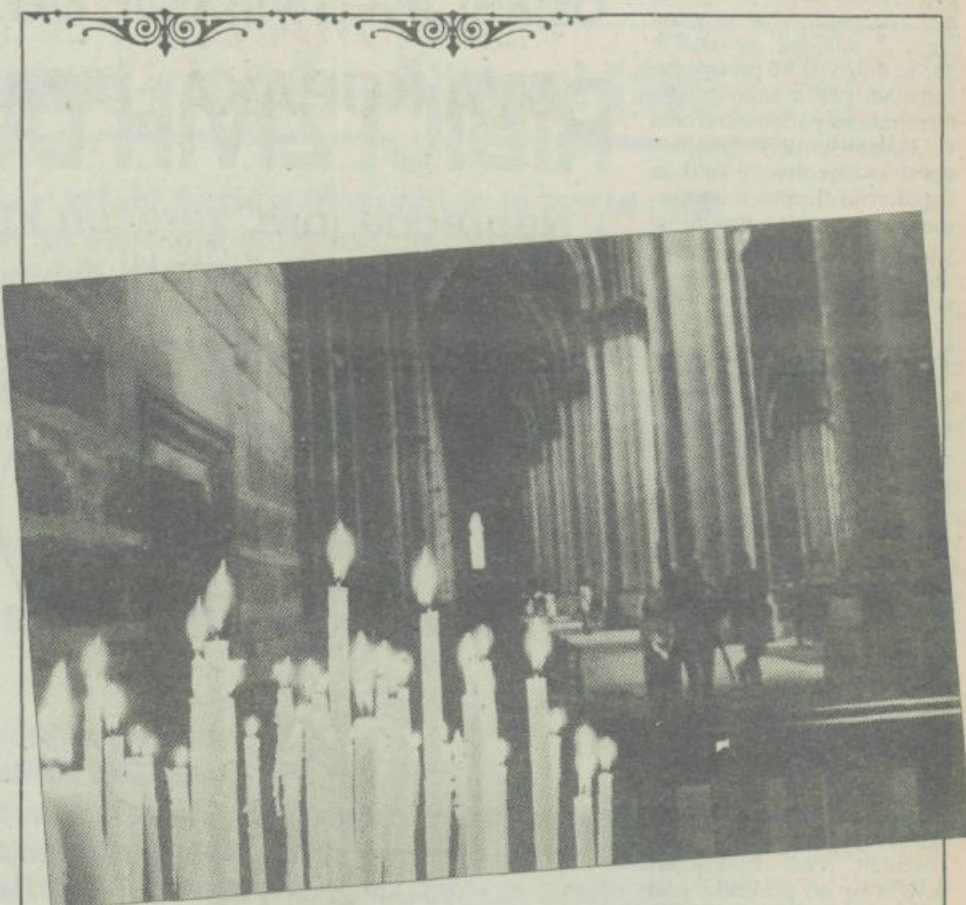
Prepričani, da bo po volitvah bolje, bodo ljudje še naprej nergali, pomembnejše odločitve pa prepuščali uradni politiki in obenem razmišljali, za koga naj volijo. (Čeprav bi stranka s programom, ki bi ponujal možnosti odcepitve, imela v tem trenutku vsekakor največ možnosti za zmago na volitvah. Vendar na to niti najbolj korajžni "borci" takšnih ali drugačnih partij ne upajo pomisliti, kaj šele ...)

Zgodovinska kolesa pa se bodo vrtela naprej in ko se bodo tudi volitve izkazale za zmoto, oziroma napačen eksperiment v očeh ljudstva, bodo pristaši demokracije zopet poiskali novo stvar, ki bo (spet?!) vsaj za nekaj časa večino prepričala, da je smiselna in edina pravilna, predvsem pa najbolj demokratična na svetu.

Vse do takrat pa si bodo vsi veljaki državnega političnega življenja, kljub prerekanjem preko javnosti, ob pomembnejših priložnostih veselo nazdravljali in se veselili nad svojo bistrumnostjo.

Državljeni pa si lahko še naprej in vztrajno zastavljamo vprašanje, v katero smer gre naše korakanje! Videti je, da so nekateri narodi to formulo že pogruntali. Ali pa se z njimi dogaja isto? Kdo ve!

Mateja Šega

Vsem naročnikom, naključnim in stalnim bralcem Tribune, stalnim in občasnim sodelavcem ter tistim, ki nas nimajo radi, želimo vesel Božič in evropsko kakovost življenja v 1990.

UREDNIŠTVO

OMAH LJIVO DVIGANJE ZAVESE

RIBIČI ŽIVIH DUŠ

Nagradne igre, zarečen kruh in gladiatorji

Pravijo, da se stvar spreminja in da bo Slovenija, deželica, kjer magična meja 2 milijona slovenskih duš še dolgo ne bo presežena, spomladi 1990 z nekoliko deformiranimi parlamentarnimi volitvami naredila majhen korak za človeštvo, a velik za Jugoslavijo (Eppur si muove, toda brez nas!). Seveda le v primeru, če ji taista Jugoslavija krčevito oklepajoča se evropskega sramotilnega stebra z oklepnimi vozili tega ne bo preprečila. Če bo Sifzu končno le uspelo prikotaliti skalo na vrh Triglava, bomo torej merili čas, kako dolgo se bo tam obdržala. In kaj bomo Slovenci s tem pridobili? Posodobitev Circusa Maximusa in nadaljnje vlečenja za nosove nepregledne množice, ki lačne prepotrpežljivo ure in ure ovohava vonjave iz skupnega kotla, uspelo predstavo iz Comedie Francaise, morda pa kaj bolj epohalnega?!

»Razvoj trka na plesniva vrata; zamenjali bomo simbole, morda ime in seveda taktiko.« mi je v zaupnem pogovoru povedal dovolj kompetenten rdeči funkcionar, seveda ne od prevelike količine zaužitega alkohola. Taktiko torej! Iz trgovcev z mrtvimi dušami transformacija v ribiče živih duš! Zamenjava cirkuških predstav pa bi jim naj pripeljala zraven stare še novo publiko. Vojaške parade, dneve mladosti, love na človeške glave bo zamenjala sodobna iznajdba postrealistične dobe – neposredne parlamentarne volitve, kjer bodo akterji nove igre, ki so zamenjali stare bolne leve, prosojnim državljanom delili zarečen kruh. Gladiatorji bomo ostali seveda isti!

Slovenski svet se vrti okrog volitev, ki bodo po vseh pričakovanjih zasenčile farso, ko smo po bogvedi cigavi volji dobili za predsednika imitatorja duha rajne Avstro-ogrske. Levemu revolucionarnemu bloku naj bi se kljub finančni in institucionalni podrejenosti enakovredno postavila po robu združena opozicija, čeprav sta iz Demokratske liste nedavno izpadli novo komponirana ZSMS in Zveza zelenih Slovenije. V popolnem kaosu strankarske jeseni je ideja ostala več ali manj le kot mr-

tva točka na papirju, saj so bili notranji strankarski boji, preimenovanja oz. urejanje lastnih vrst pomembnejši. Komunisti in novo komponirana ZSMS so volilne programe že poslali na svetlo, pri čemer rdeči niso skoparili z denarjem, katerega poreklo nam, kakor nikoli doslej ni znano. Ko združena opozicija spi nezasluzeno zimsko spanje, Kučan marljivo nabira točke. Ne mine dan, da ne bi obiskal najbolj zakotnih vasi naše poloble. Školč in Smole pa naivno nekoliko preveč proučujeta Nostradamusa, prvi jasno vidi zmago, drugi apokalipso 2000.

Opozicija, ki v celoti še ni došla, da ji le skupen nastop zagotavlja udeležbo v parlamentu, se obnaša kot polž, ki so ga za dirko zaradi stabilnosti obtežili, čeprav od nje upravičeno pričakujemo vsaj malo več resnosti; na volitvah 1990 ne bomo volili predsednika KS. Je temu, da je vez med opozicijskimi skupinami tako krhka, kriva kratkovidnost ali čisti egoizem strankinih prvakov (Da boš lahko vladal, boš moral deliti, da boš lahko delil, si boš moral prisvojiti oblast!)? Obstajata torej le alternativni: brezpogojna in trdna Združena opozicija Slovenije (ZOS) ali praznih rok naokrog.

Sicer pa po boju boj, vse do zmage, naprej! Victoria nobis vita! Volitve so bile vedno umazane, volilci ne bodo ocenjevali le kandidatove privlačnosti in sposobnosti, temveč tudi njegovo ženo in premoženjsko stanje. Nič ni tako skrito, še najmanj pa neslavna preteklost (tudi ženina)! Oblast ni mačji kašelj, vam pa gre v slast. Morda se bo ravno zaradi tega in abotne konotacije svojega imena ZK preimenovala v bolj okusno stranko Pečene zarebernice.

GREGOR PREAC

Nekoč so ljudje govorili, da nevarnost prihaja iz gozda. Prišli so in njihova perfidnost je ustavila uro za dobrih 50 let, kolesje rjastega mehanizma pa se nikakor ne more premakniti naprej. Pužadizem, ki je bil komunistom nenehno vodilo v zapiranjih vek od samega lažnega blišča že tako zaslepljenim množicam, se stopnjuje, v čemer bratsko pomagajo deželice z juga. Morda je v to vpeta tudi bučno najavljena volilna dirka, sicer prvič z večimi konji. Udeležba na parlamentarnih volitvah tipa zahodne demokracije je ostala v spominu le še starčkom, vsi ostali, ki smo imeli nesrečo, da smo se rodili v času in prostoru determiniranem od blodne ideje polnih trebuškov in kolektivne glave, pa smo lahko polnili skrinjice le na referendumih za posojila, samoprispevke ter o ustanavljanju in ukinjanju občin.

ZA referendum – še pred volitvami 1990

SLOVENEK, SLOVENKA, – vsi, ki živite v Sloveniji in jo imate radi!

Dovolj je bilo barantanja za svobodo in bodočnost slovenskega naroda!

Naši »voditelji« so se predali posvečenosti oblasti in pozabili, da ima narod svojo dušo, svojo voljo in svojo pamet. Slovenski narod je že dokazal, da se zna boriti za svojo neodvisnost in svobodo. Slovenski delavci, kmetje in intelektualci smo voljni na lastna ramena prevzeti »breme« parlamentarne demokracije, in to v samostojni državi, ko si bomo lastno usodo krojili sami in brez tujih skrbnikov.

Čas je, da se prebudite iz nedejavnosti in stopite iz anonimnosti, ter se brez strahu pridružite zahtevi za referendum o samostojni slovenski državi.

**NAROD, KI SI NI SPOSOBEN PRIBORITI LASTNE DRŽAVE,
SI JE TUDI NE ZASLUŽI!**

Zato se pridružite naslednjim pobudam:

1. SAMOSTOJNA SLOVENSKA DRŽAVA

– je edina pot v svetovno družbo neodvisnih narodov, ki nam zagotavlja lepšo bodočnost in sedanost, saj bomo zanjo odgovarjali le sebi.

2. UVEDBA VEČSTRANKARSKEGA PARLAMENTARNEGA SISTEMA

– če je zaradi svoje sposobnosti za regeneracijo in evolucijo dovolj dober za veliko večino razvitega sveta, bo prav gotovo tudi za Slovenijo.

3. PRIDOBITEV STATUSA NEVTRALNE DRŽAVE

– nam omogoča voditi evropsko politiko.

4. USTANOVITEV SLOVENSKE NARODNE GARDE

– poleg milice edina polvojaška organizacija, v katero je poleg gasilcev, lovcev in tabornikov vključena tudi TO.

Samostojna Slovenija klasične armade ne potrebuje!

5. USTANOVITEV SKLADA ZA RAZVOJ SLOVENIJE – VALVASORJEV SKLAD bi namenili za:

- razvoj in spodbujanje podjetništva in turizma,
- razvoj in posodobitev znanosti in šolstva,
- pomoč družinam in kulturi ter boju za višjo kakovost življenja,
- razvoj infrastrukture in povečanje stanovanjskega sklada,
- zaščita okolja in program zelene Slovenije,
- postavitev palače slovenskega parlamenta!

SLOVENSKI NAROD SI BO SODBO PISAL SAM!

Iniciativni odbor za referendum

Kontaktni naslov

CK OZN

P. P. 210

61101 Ljubljana

s pripisom: Za samostojno Slovenijo

SKOZI KOMUNISTIČNI PEKEL^V

(Nekateri so jim le ušli)

3. novembra 89 je bilo v Mladini objavljeno pričevanje **Franceta Dejaka**. Naslov je bil **Mož, ki je pobegnil iz jame**. Poleg Dejaka sta se takrat iz pekla v **Kočevskem Rogu** rešila tudi **Milan Zajec** in **France Kozina**. To so pravzaprav tiste legendarne osebe, ki so ostalemu slovenskemu svetu povedale, kaj je takrat, junija 1945, komunistična zver, pijana zmage, počenjala v svojem brlogu - Kočevskem Rogu.

Letos se je v zvezi s takratnimi dogodki zgodil še en dogodek. Angleži so se v Londonu kruto maščevali zgodovinarju **Nikolaju Tolstoju**, ker je hotel obsoditi njihovega lorda, ki je leta 1945 sodeloval pri tej veliki moriji. Dosodili so mu drakonsko kazen 2,5 milijona funtov... Po tej brezumni obsodbi je resnica začela kljubovati.

Vesoljni slovenski svet pa se obrača proti udbovcu **Mačku**, da pove, zakaj so takrat komunisti pobili takšno množico Slovencev. Ta pobjo in nekateri kasnejši sodni procesi so nas pahnili v polstoletno diktaturo.

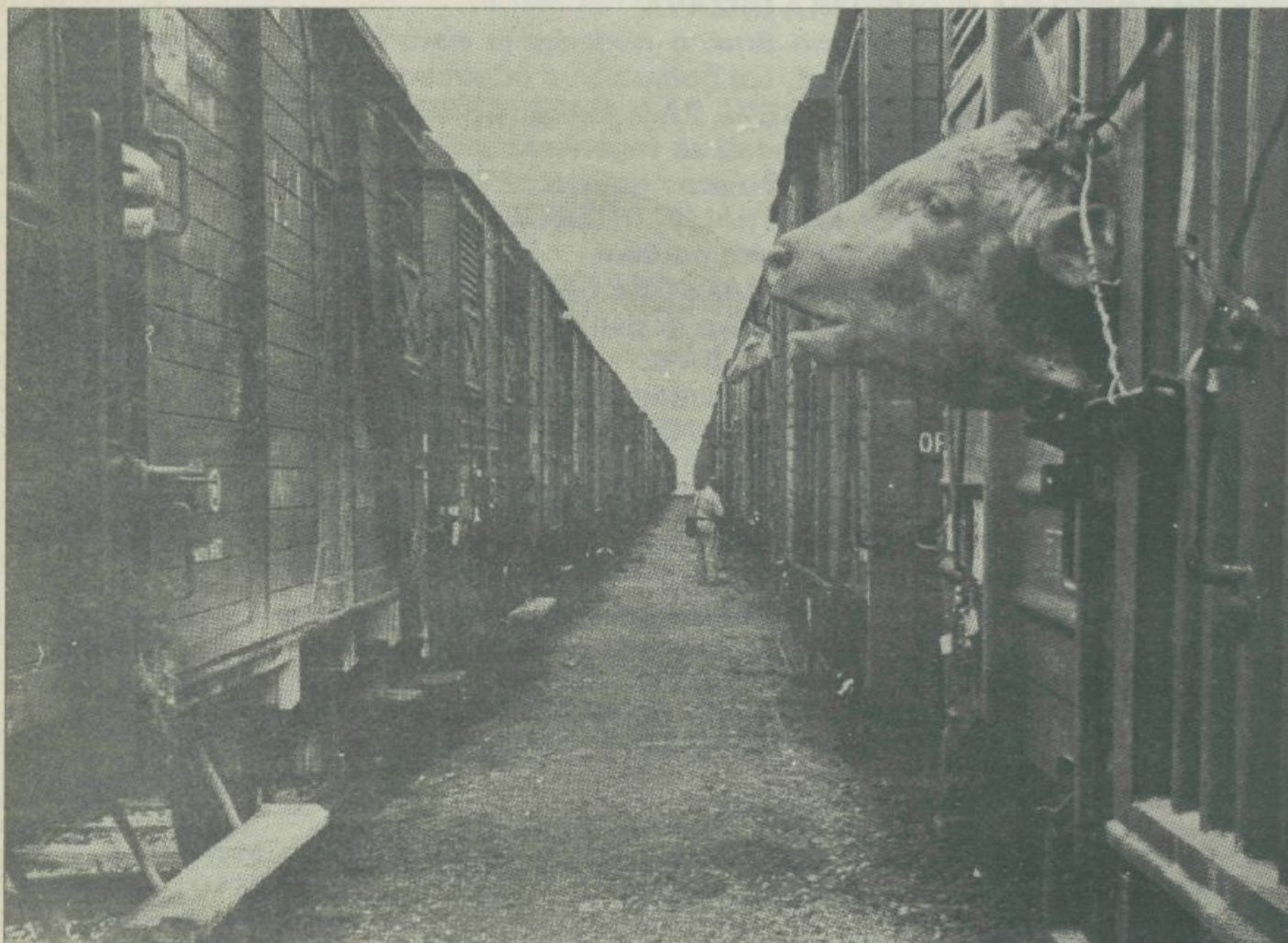

foto: Joco Žnidaršič

FRANCE KOZINA:

29. maj 1945

Pod poveljstvom majorja Hočevarja se je naša divizija topništva s konji in vozovi pomikala v smeri Borovelj. Tam smo že videli stene skoraj vseh hiš zapacane s komunističnimi gesli in znaki.

Ko smo dospeli do železniške postaje, so nam ukazali razpreči konje in jih namestiti v vagone. Ko smo končali, smo tudi mi dobili ukaz za vkrcanje. Bili smo že v vagonih, ko se je prikazal top partizanov, ki so prišli iz bližnjega gozdišča. Takoj sem spoznal, da ne bomo šli v Italijo in da so nas Angleži prevarali. Predani smo bili komunistom, ki nas bodo odvedli v Jugoslavijo. Kar stresla me je misel, da smo padli v past. Tovorne vagone, kjer smo bili natlačeni, so zaprli od zunaj. Od znotraj jih je bilo nemogoče odpreti, tako da ni bilo mogoče misliti na kakšen beg. Vlak se je začel pomikati proti tunelu v Jugoslavijo. Ko smo bili v tunelu, je začel zmanjševati hitrost, nakar je obstal. Po nekaj minutah smo dobili obisk. Ta trenutek nam je bilo popolnoma jasno, da je bila laž, da nas bodo peljali v Italijo in da smo, česar smo se najbolj bali, v pasti in v rokah komunistov, ki nas ne bodo izpustili. Pobrli so nam ure in druge dragocenosti, vlak pa se je začel pomikati proti Jesenicam.

Na Jesenicah se je ustavil. Tu so se izmenjale straže, nas pa so pozdravljale grupe kričavih ljudi in z dvignjenimi pestmi vpile na nas. Vlak je nadaljeval svojo pot do Kranja, kjer so nam slovenski partizani pripravljali "pozdrav". Takoj so nam povedali, da so sedaj oni gospodarji. Okrog postaje je bilo ogromno zastav in napisov, ki so poveljevali komunistično partijo. Izpustili so nas iz vagonov ter odgnali na neko zbirališče v bližini mesta. Med potjo so nas mameje opazovali. Pot do zbirališča je trajala kakšnih 20 minut. Na beg ni bilo mogoče misliti. Taborišče je bilo visoko ograjeno z bodečo žico in popolnoma zastraženo. Na vsakem vogalu je stala strojnica. Tu je bilo več barak polnih do zadnjega kotička z našimi sotrpini, ki so bili poslani "v Italijo". Že včeraj jih je doletela ista usoda kot danes nas. Bili smo zelo natlačeni, tako da smo se komaj premikali, ter močno zastraženi. Če je kdo moral na stranišče, je šel z oboroženim spremljevalcem. Zaspati se ni dalo, ker ni bilo prostora, stalni obiski pa so itak preprečevali vsako upanje na spanec.

30. maj 1945

Obiskal nas je komandant mesta Kranj s političnim komisarjem, ki naj bi nam dal politične lekcije. Namesto te nas je začel zasramovati in nam pretiti. Nato si je vzel besedo komandant. Močan mož, 30-35 let star, oblečen v novo uniformo in oborožen s polavtomatom. Ukazal nam je, naj oddamo kakršnokoli orožje, ki bi ga slučajno še imeli, v nasprotnem bodo

vsakega, pri katerem bi ga našli, ustrelili. Ker so nas pa že prej preiskali, nismo imeli pri sebi ničesar več. Komandant je nato vprašal, če je slučajno kdo tukaj, ki se prostovoljno javi, da ga kar ustrelijo, mu lahko on takoj brez nadaljnega ustreže. Nismo mu ustregli, mladi smo bili in veliko bodočnosti smo imeli pred seboj... - tako smo bili prepričani.

Nato je hotel komandant pokazati svojo moč in avtoriteto še na drug način. Prejšnjo noč so pri preiskavi našli pri Poldetu Komanu 2 ali 3 kroglice, pa tudi prazno granato, ki mu je služila kot nekakšna posodica, saj prazna ni predstavljal nikakršne nevarnosti. Komana so pripeljali pred nas zastraženega z rokami zveznimi na hrbtu. Sam si ni mogel nič pomagati. Grozovito so ga pretepli.

Komandant pa je hotel še pokazati, kaj bo z vsakim, ki bi hotel skrivati kakršnokoli orožje. Udaril ga je s puškinim kopitom, da je padel vznak. Ko se je dvignil, mu je ukazal, naj leže, nakar ga je neusmiljeno obrcal. Fantič Polde je spet padel na obraz in komandant mu je stopil na hrbet. Potem je spustil v zrak nekaj strelcev, da bi pokazal, da ima orožje nabasano. Nato je naslonil cev na Poldetov vrat in sprožil. Polde je bil takoj mrtev in mi smo bili priče grozovite smrti enega naših fantov. Pravzaprav je on že prestal, naše trpljenje pa se je šele prav začelo. Če bi vedeli, kaj nas še čaka, bi skoraj rajši umrli, kot je umrl on.

Malo po tem dogodku strašne smrti mladega Poldeta smo morali v vrsti položiti predvsem vse, kar bi še imeli, da bi nas ponovno preiskali. Ta teater je bil podoben arabskemu bazarju; bilo je vsega, obleke, žice, česar koli, ampak ne za prodajo, temveč da so nas lažje okradli. Že v tunelu so nam odvzeli ure, nalivna peresa, denar. Sedaj pa je prišla na vrsto malenkostna hrana, ki smo jo prihranili, dobili pa smo jo prej od Angležev. Vse to je trajalo ure; na koncu so nam vse odvzeli.

Naši zmagovalci so nas potem začeli odbirati v skupine; oficirje, rezerviste, člane vaške straže med italijansko okupacijo, te, ki so služili v katerikoli vojaški organizaciji, tiste, ki še niso imeli 18 let in končno tiste, ki bi bili kdaj člani te ali one partizanske vrste in bi (smo) dezertirali in stopili k domobrancem. Ti smo bili zasramovani kot "dvojni izdajalci".

31. maj 1945

Zvečer so našo skupino "dvojnih izdajalcev" razdelili v dve baraki. Obe sta bili že tako napolnjeni, da ni bilo mogoče nikamor leči, da bi se malo spočili; če pa bi slučajno kdo legel, spati ni mogel, ker so nas stalno motili obiski in hrup naših nadzornikov. Bili smo kot živali v živalskem vrtu, oz. dosti huje. Komaj se je zasvitalo, že smo videli, da je prispela še druga skupina ujetnikov v naše zbirališče. Bili so pripadniki 11. in 14. čete. Več sem jih spoznal, saj so bili moji sovaščani ali iz bližnjih vasi. Zasedli so barake, ki so jih izpraznili ujetniki

odpeljani drugam. Nekateri od novih so še imeli nekaj hrane in cigaret, ki so nam jih ponudili.

1. junij 1945

Ta dan je bil podoben prejšnjemu. Obiski iz raznih krajev Slovenije so bili na dnevnem redu. Precejšnje število sem poznal. Bili so tiste vrste, ki so sedeli v zadnjih klopih v šoli, nepazljivi in imeli malo zanimanja za uk.

2. junij 1945

Vročina v naši baraki in sosednjih je bila že neznosna in zrak onesnažen. Enkrat na dan so nam dali nekaj hrane, samo kaj brez žlice. Vsi pa smo opažali, da se je število stanovalcev hitro zmanjševalo. Dnevno so jih odvažali neznan kam. Taka bo seveda tudi naša usoda. Komunisti so organizirali t. im. izpovedi. Odgovoriti smo morali na različna vprašanja. Dati smo morali osebne podatke, ki so se tikale naših družin in nas samih. Vse je zapisoval mlad pisar. Navadno so vprašali, kako dolgo siho bili člani vaške straže, če smo bili mobilizirani ali prostovoljci. Spraševali so, koliko imamo sorodnikov, koliko bratov, sestra, v kateri partizanski brigadi smo služili, preden smo dezertirali, kako in kdaj smo dezertirali in zakaj. Na vse sem odgovoril tako natančno, kot sem se spomnil, in še dodal, da nisem bil nikoli za komunizem.

3. junij 1945

Ta dan je bil podoben včerajšnjemu. "Obiski" so nenehno prihajali, nekateri so imeli kolajne, drugi so kazali svoje čine. Drugi so zopet iskali, kako bi se maščevali nad nami. Popoldan pa je bil precej drugačen. Sklicali so nas na zborna mesto, razvrstili in gnali na postajo. Med potjo so nas naščuvani prebivalci zmerjali, da smo izdajalci. Naložili so nas na vagone ter stlačili po 50 v vsakega.

Vlak se je začel premikati v smeri proti Ljubljani. Ko smo bili blizu Škofje Loke, se je vlak ustavil. Zvedeli smo, da je most na progi med Škofjo Loko in Šentvidom porušen, in da ga popravljajo nemški vojni ujetniki. Ukazali so nam, naj gremo iz vagonov, nas vodili na pontonski most, prekoračili smo reko in na nasprotni strani spet vstopali v vagone vlaka, ki nas je že čakal. V vlaku nas je že čakala skupina ujetnikov. Vseh skupaj nas je že bilo čez 900. Tako smo prišli v Škofje zavode v Šentvid. Pri tolikšnem številu ujetnikov bi kdo pomislil, da bi bil pobeg mogoč, vendar smo bili tako močno zastraženi, da se to ne bi nikomur posrečilo.

V Šentvidu so nas spet razdelili v dve skupini. Večjo, ki sem ji pripadal tudi jaz, so namestili v kapelico. Morali smo spati na golih betonskih tleh, dal pa so nam juho, ki je imela okus milnice.

Naslednje jutro so zopet prišli "obiskovalci". Imenovali so nas "izvržek človeštva". Opoldne so nam dali juho, ki so jo kuharji imenovali "oficirska juha", drugi pa so jo imenovali "Rup-

nikova juha". Ker smo bili sestradani, smo jo morali popiti.

6. junij 1945

Ta dan so spet sklicali zbor vseh prisotnih na spisku. Spoznali pa smo, da je bil edini razlog ta, ker so iskali osebe, ki bi bile mogoče med nami. Prebivalci kapelice smo dobili tudi delo. Čiščenje tlaka ni bilo ne konca ne kraja. Nepretrgoma smo bili na delu, tako da so bila tla vedno mokra. Če smo morali na stranišče, nas je spremljala oborožena straža; kdor je šel enkrat, je izgubil željo, da bi to ponovil. Kar naprej so se mešali med nas "obiskovalci", nas gledali, opazovali in identificirali. Vsakokrat je bil kdo izmed nas odpeljan in se ni več vrnil. Hrana je bila zelo slaba, brez kruha in samo tisti, ki so imeli jedilni pribor, so bili srečni, da so kaj dobili v usta.

8. junij 1945

To jutro so nas zbudili in nagnali iz kapelice. Razvrstili so nas v skupine po 5. Vsakega so preiskali, nekateri pa so se morali tudi sleči. Med preiskavo so nas udirali s puškinim kopiti in jermenji, kot da bi bili živina. Ko so preiskali mene, je kazalo precej slabo. Buli so besni, ko sem se slekel, saj so našli moj molitvenik, v njem pa nekaj denarja. Na zahtevo sem povedal svoje ime, nakar se je partizan razkačil. Zgrabil je bič in me začel pretepiti, dokler ni obnemogel. Ko so mi ukazali obleči se, nisem mogel najti svojih stvari, tako da sem pograbil, kar sem mogel doseči. Vse to je trajalo še kake 2-3 ure. Zgodaj popoldne so nas spet prešteli, nato pa so nas odgnali na postajo. Vkrkali smo se na vlak, ki je odpeljal proti Ljubljani. Na glavni postaji se je vlak ustavil. Skozi špranje v živalskem vagonu smo videli civiliste, ki so nas čakali. Kake četrte ure kasneje je vlak speljal, vendar se je spet ustavil. Most čez Grubarjev kanal pri klavnici je bil porušen. Zapustili smo vlak in po pontonskem mostu prešli na drugo stran, kjer nas je čakal drugi vlak. Bili smo zelo močno zastraženi. Ni bilo mogoče pobegniti, ne da bi te takoj pokončali. Vročina v živalskih vagonih je bila neznosna, še posebej, ker nismo imeli pitne vode. Med vožnjo sem začel premišljevati o svoji usodi. Večkrat sem že bil v veliki nevarnosti, saj so me aretirali ter vrgli v ječo že Italijani. Preživel sem grozote koncentracijskega taborišča na otoku Rabu. Sedaj pa je edini izhod zame samo še smrt.

9. junij 1945

Okrog polnoči smo prispeli v Kočevje, ob šestih zjutraj pa so odprli vagone. Postrojili so nas ter prešteli. Nato so nas gnali v mesto in nas namestili v prostore gimnazije; ravno tam, kjer je bila nekdanj nameščena 11. četa. Vendar nismo ostali tam, vodili so nas skozi mesto, mimo gradu in nas namestili v Trgovskem domu.

Zvezali so nam roke nas hrbtu in potem povezali po dva in dva skupaj. Eden od teh, ki

so nas vezali, je izjavil, da je to potrebno za našo varnost, da ne bi komu padlo na pamet narediti kakšno "neumnost", ker nas bodo poslali na sodišče. Kasneje smo bili res pri sodnji. Tam smo čakali kamione, da nas odpeljejo na morišče.

To čakanje ob vprašanjih kaj bo z nami, je bilo hujše, kot sama smrt, ki nas je čakala. Partizani so se nad nami kruto znašali. Kar naprej so nas tolkli z vsem, kar so dobili v roke. Žica, ki je vezala naša zapestja, je rezala kožo do krvi, medtem ko so nas pretepali. Ko so prišli

kamioni, smo morali tako zvezani nekako splezati nanje, nato pa se vreči na kolena.

Kamioni so vozili mimo gradu čez potok Rinžo proti vasi Željne. Vožnja ni bila dolga, vendar, ko želiš, da bi bilo hitro vsega konec, se že kratka pot zavleče v večnost. Potem so se tovornjaki ustavili, nato še naredili nekaj krogov, najbrž zato, da bi izgubili orientacijo. Partizan nas je vprašal, če vemo, kje smo, pa mu ni nihče odgovoril. Začeli smo moliti, najprej tiho, potem vedno glasneje, tako da nam niti stražarji niso mogli več braniti. Že smo slišali

foto: Joco Žnidaršič

oddaljene strele pušk in eksplozij. Postajali so močnejši. Kamion se je ustavil; odprli so nam ter ukazali dol. Odvzeli so nam obuvala in nam ukazali korakati bosim po novo nasutem kamenju. Bil sem zadnji pri zapuščanju kamiona. Blizu je stal partizan, ki sem ga poznal. Ko so se srečali najini pogledi, sem videl, da je zgubil, tako da ni mogel pokazati ne sramu ne zmagooslavja. Ko sem korakal naprej, sem videl na levi in desni nekaj prijateljev, ki so jih mučili in potem gnali proti končnemu mestu usode. Tukaj so stali partizani v vrsti na obeh straneh steze. Imeli so dolge palice, na katerih so bili pritrjeni noži, ki so jih uporabljali za priganjanje. Bilo je, kot da bi šli skozi peklena vrata.

Skupaj s tovariši smo dospeli do majhne dolinice. Nage so nas začeli porivati proti jami. Ob tej je stal partizan in polnil svoj revolver. Zraven njega je stal lesen zaboj z nekaj kosi raznih stvari, ki so jih odvzeli žrtvam. Vprašal me je, od kod sem doma, in mi ukazal, naj se pripognem. Nato je približal revolver moji glavi in sprožil. Začutil sem pritisk okoli glave. Krogla pa me je samo oplazila. Nisem čakal, da bi še enkrat ustrelil. Skočil sem v jamo. Med padcem se zgrabil vejo mlade breze, pa se je zlomila. Padel sem na grmado trupel. Začutil sem samo urez na stegnu. Bil sem še živ, vendar sem želel, da bi bil mrtev.

Naenkrat zaslišim iz ozadja glas, ki me je poklical, naj se umaknem iz kupa, če ne, bodo padali name drugi in me zasuli. Ali pa me bodo kumunisti od vrha ustrelil, če bodo videli, da sem živ. Hitro sem se plazil v smeri, odkoder sem slišal glas. Povedal je, da je iz Rakitne in rekel, da je še več živih globje v jami, kamor sva lezila. V jami je bila seveda popolna tema, vendar sem jih začutil več, ki so sedeli okoli. Vprašal sem, kdo je še živ in zaslišal glas: "Ali si ti France?" Pozneje sem zvedel, da je bil iz Otavice in bil v jami že pet dni. Vprašal sem ga, če pozna koga drugega, pa se je samo obrnil in utihnil. Ko sem se malo privadil temi, sem spoznal več drugih, vendar so bili že vsi mrtvi.

V jami je bilo zelo mrzlo, zato sem vzel nekaj obleke od tistih, ki teh stvari ne bodo potrebovali nikoli več. Tako sem se vsaj malo ogrel, z vrha jame pa je kapljala voda, da sem si vsaj nekoliko osvežil usta.

Trupla so kar naprej padala v jamo in sem in tja je kdo ostal živ. Kmalu nas je bilo dvanajst. Ugibali smo, na kakšen način bi se dalo rešiti iz te grobnice, vendar se je to zdelo skoraj nemogoče. Iskali smo, če je globje v jami kakšen rov, ki bi nas kam vodil... pa nismo mogli ničesar zaslediti.

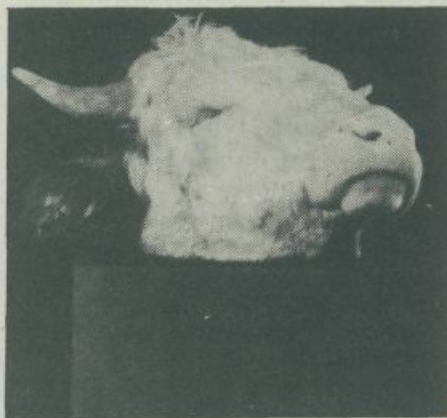
10. junij 1945

Količina trupel se je začela posedati in je skoraj že zaprla dohod v nižji del jame in rov, kamor smo se zatekli. Zjutraj se je zopet nadaljevalo s streljanjem, okrog poldneva pa so prenehalo. Splezal sem malo višje, da bi videl,

kaj počnejo, ker se mi je tišina zazdela sumljiva. Naenkrat me je pritisk zraka močne eksplozije vrgel nazaj. Cel zgornji rob bazena se je odrgal, padel na trupla in jih zasul. Sledila je še ena, močnejša, eksplozija, potem pa se je vse umirilo...

Skale, ki so padle na trupla, so jih začele odrivati. Bali smo se, da nas bi ta pritisk trupel živih zatrpal v rov.

Breza, po kateri sem grabil, ko sem padel, pa je ostala še na mestu. Ko se je zunaj stemnilo, smo skušali najti izhod. Ure dolgo smo se trudili doseči brezo in po njej splezati ven. Narivali smo si nekaj skal, vendar brez uspeha. Nazadnje, okoli tretje ure zjutraj, sva poskusila s prijateljem še enkrat. Držal sem ga kvišku, kolikor sem mogel, poizkusil je brezupen skok - kup skal se je odrgalo za njim od roba - on pa je bil zunaj! Jaz sam pa sem bil preveč izmučen,

da bi mu mogel slediti. Podrsal sem se nazaj in povedal tovarišem, da je eden že zunaj. Takoj se je še drug poskusil rešiti na isti način, vendar ni uspel. Tudi tretji je poskusil, bil je že čisto na robu, pa je opešal, toda z mojo pomočjo je le dosegel rob. Tako sta bila rešena dva, takoj nato pa se je zrušilo v jamo spet veliko skal, ki so za vedno odrešile večino ostalih...

Rešenca sta zunaj preišljevala, kaj storiti - pobegniti ali pomagati še drugim v jami. Ostal pa sem živ samo še jaz. Našla sta dolgo vejo in mi jo pomolila. Dosegel sem jo, zgrabil - in izvlekla sta me ven. Ko sem bil zunaj, nisem imel nobene moči, tako da sem se zgrudil, prijatelja pa sta me priganjala, naj se postavim na noge, pri čemer sta mi pomagala.

Počasi smo se oddaljevali od morišča, nato pa sklenili počivati do jutra, da bi videli, kje smo. Takoj, ko se je zdani, smo krenili naprej. Noge smo si ovili s cunjami, ki so ležale okoli jame, potem pa skozi gozd naprej. Cunje, ki smo jih dobili, so bile polne krvi, kar je vabilo roje muh, ki so nas mučile vso pot. Šli smo skozi požgane vasi in polja kočevskih Nemcev. Vodnjaki so bili še čisti in s pomočjo okrog ležečih posod smo dobili dovolj vode, da utežimo žejo. Tudi jagode so se našle, ki smo jih pridno nabirali.

Popoldne smo dospeli v vasico Stari log, kjer smo na njivi srečali starčka in ga prosili za vžigalice. Odšel je v hišo in nam jih prinesel. Vendar v nas ni moglo biti zaupanja, zato smo odšli v drugo smer, kot smo mu prej rekli. Nadaljevali smo naš beg, in se izgubili, celo na istem mestu smo se spet našli. Zlezli smo v nekakšno stajo in tam prenočili.

12. junij 1945

Ko smo se zjutraj zbudili, smo si spekli nekaj krompirjev, ki nam jih je dal starček. Po tem malem obredu smo krenili proti zahodu. Bili smo zelo utrujeni, mučili so nas krči v nogah - pa kaj to, bili smo živi... "Ali ni življenje krasno, - lepo?", je vzkliknil prijatelj in iz srca smo se smejali. Izogibali smo se hiš in vasic; nikomur nismo zaupali. Ko smo se spet ustavili, smo naredili ogenj in spekli nekaj polžev, ki smo jih spekli med potjo. Vendar smo se počutili vedno slabše, rane in praske so vedno bolj bolele in noge so nam otekle.

Ko smo prispeli v vas Struge, smo se ustavili pri neki družini. Dali so nam jesti in ponudili prostor za prenočišče, vendar smo odklonili in nadaljevali pot. Noč je bila mrzla. Ko se je zdani, smo se spet odpravili naprej in ravno opoldne dosegli vrh Male gore. OD tam smo imeli razgled na vso dolino pred nami. Začeli smo se previdno premikati navzdol. Dolino sem seveda dobro poznal, pot domov bi našel z zavezanimi očmi. Vendar smo počakali, da se zvečeri in šele v temi prečkali progo, po kateri so nas malo nazaj peljali v zakol. Po glavni cesti smo prišli do moje domače hiše. Oba prijatelja sta nadaljevala v smeri svojih domov. Doma sem ostal skrit tri leta.

Slišal sem, da so oba moja prijatelja spet prišli. Enega so odpeljali na isto morišče in ga tem ubili. Drugega pa so ugrabili leto kasneje. Pri preiskavi je izjavil, da je skočil z vlaka in pobegnil. Verjeli so mu in ga izpustili. Pridružil se je delovni brigadi, ki je gradila progo Brčko-Banoviči. Spomladi 1947, ko sem se še vedno skrival, me je obiskal. Dolgo sva se pogovarjala in se spominjala prestanih grozot. To je bilo tudi najino zadnje srečanje.

Leta 1948 sem se napotil v Avstrijo, od tam pa v Kanado, kjer sem srečal nekaj ljudi, ki so me poznali. Ti so mi tudi povedali, da se je moj sorošenec utopil. Pisal sem njegovi materi, ki mi je odgovorila, da je res. Poslala mi je tudi njegovo sliko. Tri leta mojega skrivanja so bila zelo težka, včasih sem si že zaželel raje smrti. Stalno smo se bali, da me bodo odkrili in tako kaznovali še mojo družino. Ko se izvedeli, da sem pobegnil v Kanado, so jih res preganjali na razne načine.

To sem povedal v spomin mojih mučenih prijateljev domobrancev in v opozorilo tistim, ki še vedno verujejo lažem komunistov.

Priredil

IVO ŽAJDELA

RAZMIŠLJANJE

GLAS VPIJOČEGA

To, kar potrebujemo, je spreobrnjenje srca in ne nov sveženj zakonov. Hočemo graditi novo družbo, ob tem pa vztrajamo v grehah svojih očetov. Radi bi ustvarili demokracijo, pa nam še na misel ne pade, da se demokracije ne dela, ampak živi. Ali pa morda kdo misli, da slab človek lahko dela dobre stvari? S tem je že Aristotel opravil, če so si sofisti še upali dopuščati kaj takega. S tem, ko bo napisanih nekaj rahitičnih zakonov o volitvah in o političnem združevanju, še zdaleč ne bomo naredili demokracije: miselnost starih, pa tudi novih strank je še vedno stara miselnost. Komunisti, ki so štirideset let tlačili in pobijali svoje "razredne nasprotnike", so kar ne lepem postali utelešena demokracija (po zaslugi preplonkanih idej). Pri tem pa niti besedice o desetisočih pomorjenih, o vseh tistih, ki so bili na vse mogoče načine ponižani, vrženi iz službe, ki jim je bila odvzeta čast in tako naprej. Kje je tu dober okus, če že poštenja ni?

V čem je vztrajanje v grehih očetov?

Najprej mesijanizem. Marksizem-leninizem (tj. Partija) ima čudovit program za boljše človekovo življenje. Sporno pri vsem pa je njeno vztrajanje, da le ona ve, kaj je tisto boljše za človeka in da morajo vsi sprejeti njeno stališče. Vsakdo je res svoboden, da zastavi tudi glavo za svoje prepričanje; nihče pa nima pravice druge krajšati za glavo, če ne sprejmejo njegovega prepričanja. Prava demokracija ni tisoč strank (čeprav ji je to bliže kot ena sama); prava demokracija je, ko stranka prisluhne resničnim potrebam ljudi in funkcionarji sprejmejo dejstvo, da so v službi teh ljudi, ki so jih izvolili.

Naslednji problem je vsebina pojma "novost", ki ga vnašamo v politično življenje. Doslej je Partija imela svoj program in proste roke, potem ko je onemogočila tudi možne nasprotnike. To se je razvilo v sistemu odločanja in vladanja, ki je silno mamljiv. Edini nadzor nad delovanjem nosilcev funkcij je bil notranji, patrijski. V praksi je to pomenilo, da je na delu socialistična morala: ni važno,

ali ta in ta človek krade, laže in počne podobne stvari; o tem, ali je primeren za funkcijo, odloča privrženost ideologiji. To je bil način delovanja v preteklih štiridesetih letih in bojim se, da je ta filozofija zelo mamljiva tudi za novopečene politike. Ker še ni institucionaliziranih mehanizmov kontrole, je človek, ki je zelo pokvarljivo blago, hitro v skušnjavi, da oblast izkoristi sebi v prid.

S tem smo se že dotaknili temeljnega problema spreobrnjenja, h kateremu kliče Janez Krstnik. Spreobrnjenje je gotovo najtežja stvar v človekovem življenju. Tudi ko že jasno spozna, da je treba potegniti črto nad preteklim in stopiti naprej, ga topla kamrica, v kateri si je postlal, le prepogosto premami. Na slab zrak pa se do smrti ravno navadi.

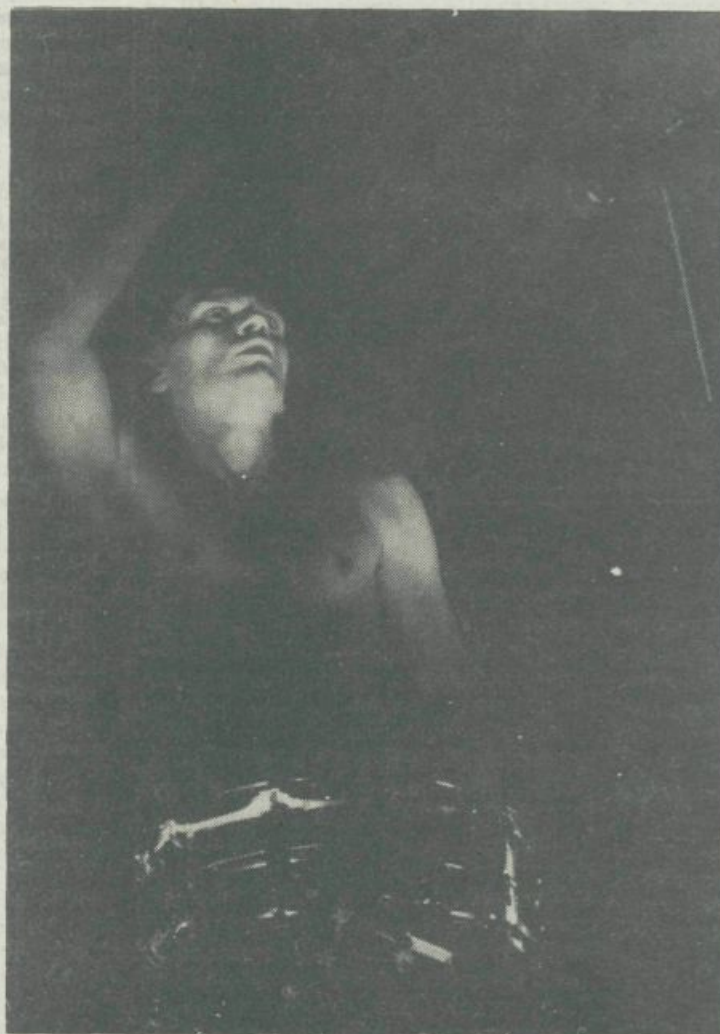
Kaj pomeni to spreobrnjenje v našem javnem življenju?

Novejša slovenska zgodovina je zaznamovana z zločini: medvojne likvidacije, pobjo v Rogu, zapiranje ideoloških nasprotnikov, osebni obračuni tistih, ki so prišli do oblasti in še bi lahko našteval. Nad vsem tem se zgražamo že nekaj let - in še vedno tako ravnanje ni doživelo obsodbe. Dokler pa zločin ni obsoje, pomeni, da je sprejet kot način ravnanja. Zato se mora pomiritev s preteklostjo zgoditi tudi na simbolni ravni. Čehi in Nemci to dobro vidijo: krivci morajo biti kaznovani, drugače med ljudmi ni mogoče vzpostaviti zaupanja v sistem. Dokler taisti ljudje, ki so nekoč pobijali vsevprek, nosijo državna odlikovanja in prejemajo pokojnine, je popolnoma jasno, zakaj je moj sobrat, ki je bil po zaporih in so pol njegove vasi likvidirali komunisti, tako zadržan. Živimo iz korenin. Vsak nov igralec na politični šahovnici se zgleduje (v pozitivnem ali v negativnem smislu) po svojih prednikih. Na poštenega človeka se lahko zanesemo, da bo delal pošteno; omahljivcem pa mora biti jasno, da jih za določena dejanja čakajo določene posledice, tudi če so jih naredili z najboljšim namenom.

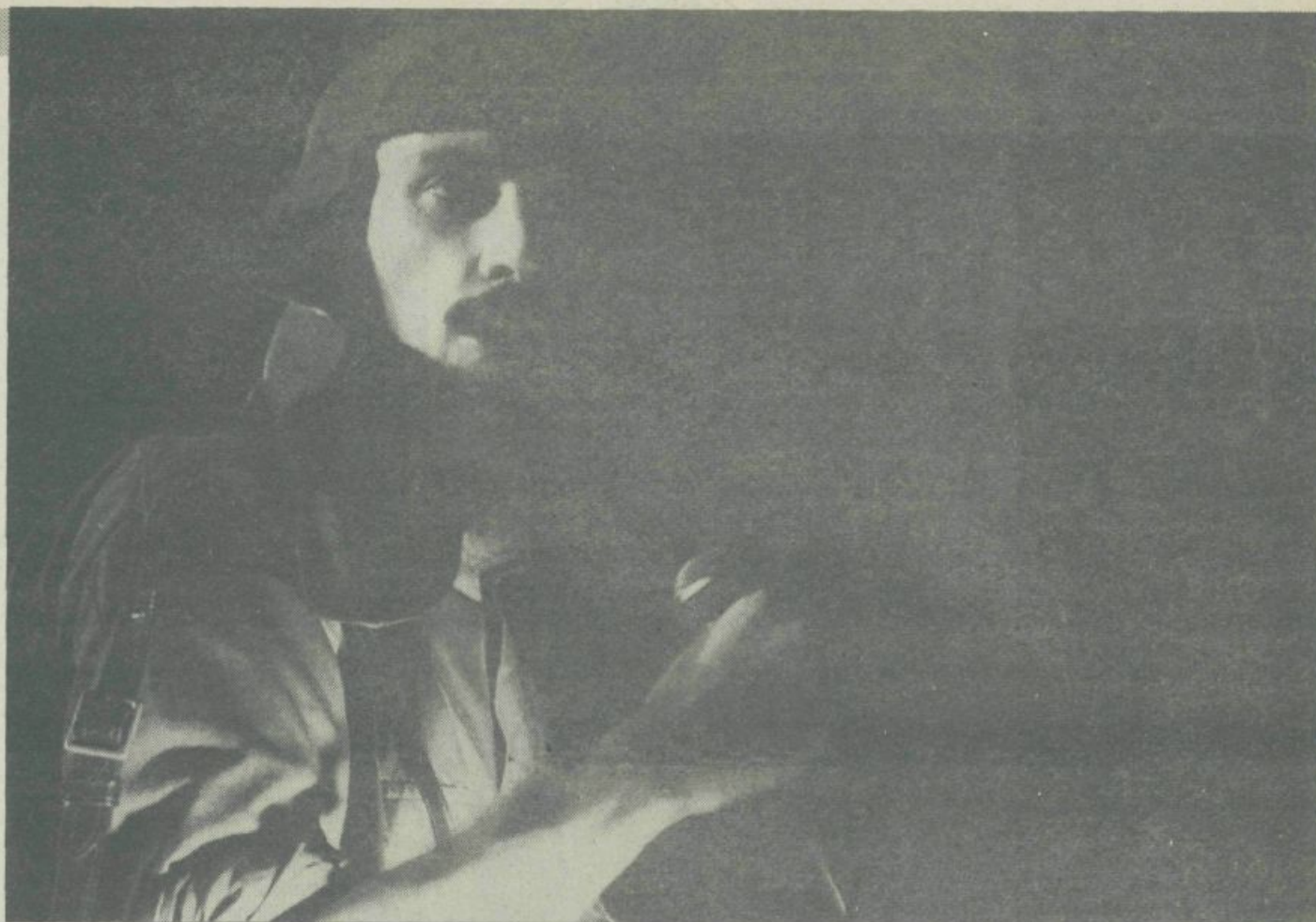
Za to spreobrnjenje gre. Zadeva vsakega izmed nas, na simbolni ravni pa so ga dolžni izvesti predstavniki institucij.

Peter Lah

Foto: Antonio Živkovič

Advent je zelo hvaležen čas za razmišljanje o slovenski demokraciji in o študentski zvezi. Zakaj? Evangeljsko berilo druge adventne nedelje se začneja z besedami: "Spreobrnite se, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo!" In bolj ko se ustavljam ob našem predvolilnem vsakdanu, bolj mi te besede legajo na dušo.

100,2 MHz

Vsega, kar ste hoteli vedeti o Božiču, tudi v nedeljo, 24. decembra ne boste izvedeli, preživeli pa boste prijeten dan ob muziki, kramljanju in pričakovanju polnočnice.

Kajti čisto do polnoči bo z vami RADIO GLAS LJUBLJANE.

radio GLAS ljubljane

TWIST AND SHOUT

Kakšnih sto reflektorskih žarnic je v torek zasijalo v Okrogli dvorani CD-ja in približno toliko ljudstva se je zgodilo na letošnji največji športni (beri – demokratični) univerzitetni prireditvi. Predstavili so se kandidati za rektorja, predstavile so se njihove programske teze in konec koncev – predstavili so se tudi tisti, ki so želeli biti pametnejši od črk na papirju. C'est la vie!

Prvi je o svojih najplemenitejših življenjskih točkah govoril dr. Srdjan Bavdek (redni prof. Biotehniške fakultete), ki je v kratko odmerjenem času uspel tudi razložiti poglobljeno usmeritve svojih programskih tez, oz. iz njih izluščiti tiste, ki po uradnem kurzu konstruktivnega besedičenja prinašajo največ volilnih lističev. Po isti poti (programsko – z večjimi ali manjšimi amplitudami) so se potem verbalno sprehajali še ostali trije: dr. Boris Sket (redni prof. Biotehniške fakultete), dr. Niko Toš (izredni prof. FSPN) in dr. Boštjan M. Zupančič (izredni prof. Pravne fakultete).

Dr. Bavdek je poudaril, da na Univerzo ne smejo vplivati trenutni politični in drugi interesi, saj se le z avtonomijo lahko zagotovi njena samostojnost ob zadostnem viru financiranja, seveda. Kot star naravoslovni maček ni pozabil tudi na raziskovalno vneto in ustvarjalnost Univerze in njenih

članic, ter se zavzel za sodelovanje z raziskovalnimi ustanovami, saj je le ob svojem raziskovalnem in izobraževalnem delu Univerza lahko plodna ustvarjalna nacionalne kulturne dediščine.

Avtonomnost Univerze, kakovost študija, raziskovalno delo, ustrezno financiranje in notranjo povezanost zagovarja tudi dr. Sket, ki sicer izredno nerad improvizira, zato je svoje diagnoze interpretiral v sodelovanju s papirjem. Njegova (za študente-bleferje najbolj šokantna) revolucionarna teza je, da mora Univerza dajati primerno – ne preveliko – število izobraženih kadrov.

trikov, slaboumnih procedur in v tem stilu naprej – redi hibrid med birokratom in mediokriteto. Zanimiva je tudi hipoteza, ki na mah zafrustrira falirane študente, in pravi: prava naloga Univerze v vsaki družbi je, da postane azil za izjemno bistre in ustvarjalne, da jih zavaruje pred agresivnostjo povprečnih in nevoščljivih, in da jim da možnost za samoartikulacijo.

V teh kratkih cvetkah – na tem ubogem (odmerjenem) koščku papirusa – je bilo težko obarvati vsakega kandidata v pravem light-show-u. Sicer pa ste si, drage bralke, krive same, kajti nedotaknjenih stolov je bilo na premieri nove gledališke uspešnice (z naslovom – v naslovu) približno še dvakrat toliko, kot so jih prekrile zainteresirane riti. (Ha, boste pač dale tistih sedem konvertibilnih spak za tole kracijo, hik).

Da ne pozabim naj (ne)pomembnejšega: v drugem delu, ki bi ga lahko zaznamovali kot program plus (še bolje – nočni program), so prišli na vrsto tudi statisti, ki so bolj ali še bolj opozorili nase z različnimi »provokativnimi« vprašanji v stilu – kaj lahko naredi Univerza. »Prave ljudi na prava mesta,« je najbolj jedrnat vzkliknil dr. B.M.Z., ki je mimogrede v naši mini anketi dobil največ glasov. Sicer bo pa vse jasno v četrtek, ko se bo v Zbirnem centru sestal Svet (v večini) starcev.

BOJAN KRAJNC
foto: Tomi Drozg

V primeru izvolitve dr. Toša se bo izredno slabo pisalo politiziranju in ideologiziranju akademskega življenja – ideološki princip samoupravljanja je treba v celoti nadomestiti s samoupravljanjem kot kvaliteto notranjih odnosov in racionalno utemeljenim načinom reguliranja le-teh. Zavzema se za enoten nacionalen univerzitetni sklad in seveda za avtonomijo.

Dr. Boštjan M. Zupančič, ki je bil od vseh kandidatov še najbolj pripravljen za šose in konkretno polemiziranje, je točke nabiral (ali izgubljal) na račun svoje ameriške profesorske avanture. Ozdravitev univerzitetnega giganta vidi v deregulizaciji, saj se v razporkih statutov, organizacijskih

ŠTIRJE JEZDECI UNIVERZE

Na naši največji univerzi, Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani, položaj rektorja tudi sedaj nikakor ni bil jasen. To je tudi eden od globljih vzrokov sedanjega absurdnega položaja. Univerza namreč že kar lep čas nima nominalnega gospodarja. Trenutno opravlja funkcijo vršilca dolžnosti dr. Boštjan M. Župančič, ki je tudi najresnejši kandidat za rektorja. Če seveda volitve ne bodo zopet neslavno propadle. Saj ne bo prvič v tem letu, a ne?

Kriteriji, ki se uporabljajo pri izbiri osebe, primerne za opravljanje te funkcije, so, milo rečeno, skrivnosti. Slabo jih poznajo celo tisti, ki te volitve izvajajo. Edini dejanski kriterij je pripadnost stranki, ki je trenutno najmočnejša v razmerju moči v naši politiki in sistemu samem.

Ker se je prejšnji rektor že pred nekaj meseci poslovil, se spodobi, da poskušamo napraviti nekaj povzetek njegovega dela. Mogoče je za to dejanje malce pozno, vendar se ravno iz njegovega delovanja lahko naučimo nekaterih, za našo družbo tako vsakdanjih, a za študente nespremenljivih značilnosti delovanja visokošolskega sistema.

Pri temu poskusu pa naletimo na dokajšen problem. Težko je namreč opisati in analizirati nekaj, česar ni. Kar ne obstaja. Edini pravi pokazatelj opravljenega dela so rezultati. Teh pa pri najboljši volji za čas dveh let nazaj, ko je rektorske dolžnosti opravljal dr. Janez Peklenik, ni mogoče najti. Niti pri njegovih nasprotnikih, kar je sicer razumljivo. Kateri nasprotnik pa je še hvalil svojega konkurenta? Niti v pogovoru z bivšim rektorjem se ne da dobiti podatkov o opravljenem programu. Ker delo preprosto ni bilo opravljeno.

Tu pa se pojavi vprašanje vzrokov za neuspeh tega, na svojem strokovnem področju sicer zelo uspešnega predstavnika naše visokošolske elite.

Poskušajmo iti po vrsti. Od samega začetka, izvolitve dr. Janeza Peklenika za rektorja Univerze v Ljubljani. Ta izvolitev nikakor ni bila naključno dejanje. Malce spominja na volitve papežev, nekje globoko v zgodovini. V že napol razpadlem Rimu so se namreč dve stranki, ki so hotele, da bi bil izvoljen njihov kandidat, a niso imele dovolj moči, da bi to dosegle, dogovorile, da v kompromisu izvolijo neko tretjo, nevtravno osebo. To je bil navadno nek nič hudega sluteč sveti moč, katerega razgledanost v posvetnih, predvsem pa političnih zadevah, je mejila na bebavost. Tako so zainteresirane stranke dobile tisto, iz česar so poskušale zgnesti

Dr. JANEZ PEKLENIK

BIVŠI REKTOR

KAJ JE STORIL

Vdeželah, ki premorejo dovolj modrosti, da se zavedajo pomena šolstva in izobrazbe na splošno, je funkcija rektorja Univerze zelo zahtevna in odgovorna funkcija. V sebi združuje moč, oblast, ki ni omejena samo na področje Univerze, temveč je tudi v širši družbi dokaj vpliven položaj. Rektor je povezujoči element med univerzitetnimi ustanovami in viri financiranja, kar je bistveni element njegove pravice do odločanja in kar moč pravzaprav tudi je. V njegovih rokah je skoncentrirana moč odločanja o skoraj vseh zadevah, ki zadevajo življenje neke Univerze. Poleg tega pa je to tudi častna dolžnost, vendar to nikakor ni samo pozlačena veriga okrog vratu, kot se to dogaja na naši Univerzi. Kjer celo to znamenje časti postane povodec v rokah različnih skupin mogočnejev.

podobo po svojem okusu. Če to ni uspelo, pa so ga preprosto zastrupili. Občutek imam, da se je ta zgodba ponovila, sicer v drugem svetu in drugi veri, vendar brez bistvenih sprememb. No, zastrupitve pa le ni bilo.

Dr. Janez Peklenik je bil pač kompromisna rešitev v reševanju situacije, ki je tako podobna današnjemu brezvladanju na Univerzi. Vsaj v nekaterih lastnostih je odgovarjal tako eni kot drugi stranki. Kot star komunist, ki je sicer že pred odhodom v Ameriko vrnil rdečo knjižico, je odgovarjal eni od strank, saj so ga še iz njegovega verujočega obdobja poznali kot dokaj gnetljivo testo, čeprav, to se mora priznati, je v svojem bistvu zelo pošten. A ker je v tej poštenosti včasih dokaj naiven, je še kako primeren za politično obdelavo. Poleg tega pa tudi sam rad pove, da verjame v socializem.

Nasprotna stran pa je zaupala njegovim ameriškim izkušnjam in je skupaj s študenti verjela, da bi z njegovim prihodom prišlo do nekaterih kvalitativnih sprememb v našem visokem šolstvu. Zdaj je popolnoma jasno, kako močno so se ušeli vsi, ki so verjeli vanj in v spremembe.

Pravijo, da neko delo še najbolj objektivno pokaže preprosto reševanje rezultatov. Poskusimo. Sicer velja, da obstaja vedno več resnic. Nešteto jih je. Nam ne preostane samo, da se s čustvi ali z razumom odločimo za eno od njih. Če se odločimo za razum, nam resnično ne ostane mnogo: nabava računalnikov, poskus ureditve podiplomskega študija, ki je uspel deloma, ureditev že obstoječih študijskih programov na fakultetah in verjetno višek- ureditev arhiva, kar je očitno za študente življenjskega pomena.

Tako smo bili zopet priče nekaterim dogajanjem, ki so stalni spremljevalec bivanja v naši družbi. Naj omenim samo nekatere, od zatiskanja oči pred resničnimi problemi, preko birokratske okostenelosti vseh nivojev odločanja, do epskega boja nekaterih sil za "status quo" v našem šolstvu. In seveda nesposobnosti posameznih oseb, ki zasedajo večino tistih položajev, kjer se odloča o našem življenju.

Naj bo dovolj. Postavimo vse bivše rektore v pospravljeni arhiv. Nam ostane samo upanje, da pri naslednjem ne bomo znova izigrani. In naj bo spomin na bivšega opomin za njegovega naslednika, da ameriške izkušnje same po sebi pri nas, v naši juhi zvođenju, načrti pa se razpočijo daleč pred ciljem.

PETER ŽNIDARŠIČ

IVAN OMAN vnaša v slovenski politični prostor nove prvine. Te so: kratki, razumljivi in vsebinsko bogati govori, igra z odprtimi kartami in zdrav odnos do Komunistov.

JOŽE PUČNIK, vodja DEMOSa, je eden tistih, za katere v NOVI Jugoslaviji ni bilo kruha. Odití je moral, tako kot mnogi drugi, v tujino. In tem ljudem v tujini ni bilo lahko! Še mnogo težje pa je danes tistim, ki so ostali doma.

Voditelj ljubljanskih študentov GOROŽ DREVENŠEK je dosegel, da novega rektorja univerze tokrat ne bodo volili na TOMŠIČEVI 5.

MITJA RIBIČIČ je bil predsednik v Beogradu v času, ko sta Brandt in Tito barantala za odškodnino ujetnikom iz nemških koncentracijskih taborišč. Slovencem biliziranim v nemško vojsko iz področja Štajerske in Gorenjske ljudem, odpeljanim na prisilno delo v Nemčijo. Rezultat taktatne barantanja je, da upravičenci odškodnin še niso dobili, denar pa je nekje v Beogradu izgubil...!

PRVI V ZGORNJEM DELU

PRVA V SPODNEM DELU

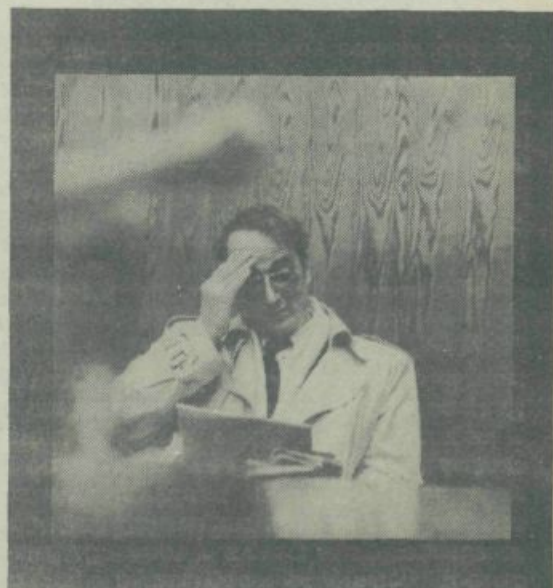
VIKA POTOČNIK - delegatka z najdaljšim jezikom v ZVEZNI SKUPSCINI.

Kdo pravi, da ZSMS ni šola partijskih kadrov?

IVAN MAČEK živi v razkošni vili, ki je lahko vzorec za hiše, ki jih bodo KOMUNISTI gradili delavcem v SOCIALIZMU PO MERI ČLOVEKA. Pohištvo bo delavcem podaril IZVRŠNI SVET, slike pa bo "posodila" NARODNA GALERIJA.

DDR Marek Lenardič je dobil v volilni tekmi dva resna to sta MATJAŽ ANŽURJEV in gospod MAROJEVIČ.

TEOLOGI ZOPET Z NAMI

Teološka fakulteta je od leta 1952 avtonomna fakulteta, torej ni članica Univerze Edvarda Kardelja. Z oblikovanjem študentske organizacije, ki bo stanovska in ne politična (politično udejstvovanje je teologom prepovedano), so se pokazale možnosti odprave popolne izoliranosti te fakultete. Sodelovanje se je pričelo pri oblikovanju statuta nove študentske organizacije, ker imajo teologi svoje predstavnike v iniciativnem in koordinacijskem odboru.

V četrtek, 14. decembra, je bil v Rožni dolini neke vrste spoznavni večer, ki sta ga organizirala Cirilsko društvo slovenskih bogoslovcev in UK ZSMS. Moto tega večera je bil vloga teologov v študentski zvezi. Zaradi bojazni, da so rožni venci obvezni, je bilo radovednežev malo. Večer je vodil Peter Vlah, ki je takoj na začetku poudaril, da kljub ozko zasnovanemu naslovu, gre predvsem za večer, ki naj bi bil gesta spoznavanja. Velik problem bogoslovcev je njihova zaprtost, ki pa ni uokvirjena samo s sistemom študija in pa tudi in predvsem z odklanjanjem vsega kar je povezano z cerkvijo.

Za lažjo vzpostavitev dialoga so predstavniki Cirilskega društva pripravili kratko predstavitev študijskega procesa na teološki fakulteti. Veliko govora je bilo o tako imenovanih laikih, ki jih je izmed 203 slušateljev 35. Laiki niso vezani na redovno skupnost, obljube in celibat (lahko se poročajo). Po študiju dobijo naziv diplomirani teolog. Slušatelji teološke fakultete plačujejo šolnino, štipendij s strani družbe ne dobivajo, ker so bili takoj po vojni izključeni iz kroga kandidatov za le-te. Tudi možnosti za bivanje v študentskih domovih je zelo malo, kar bi bilo pravno sicer rešljivo, barikada pa so individualni pogledi na teologijo.

Potem je beseda stekla o mestu, ki bi ga teologi naj imeli, ali želeli imeti v novi študentski organizaciji. Želeli bi zapolniti območje, ki je študentom ob nenehnem materializiranju tuje. Nanizali bi ideje in usmeritve proti pasivnosti ali kot sami to imenujejo, odpravljanju nemoči človeškega duha.

Konkretizirali so se v tem, da so organizacijo, ki bi bila stanovska, ki bi omogočila sodelovanje študentov na področju študija, reševala stanovanjske probleme in podobno.

Pozivov k javnemu nastopanju teologom je bilo s strani UK ZSMS veliko. Z druge strani pa je bilo postavljeno vprašanje, kje so meje družbeno-političnega delovanja. Če gre za oblikovanje vsakdana, je to dovoljeno, takoj ko pa se prelevi v profesionalno, postane prepovedano, ne le zaradi prepovedi nadškofa, temveč tudi zaradi moralnih postavk duhovnika. Duhovnik se namreč ne sme ponotranjiti s sistemom, temveč ostati distanciran.

Pomen, ki ga imajo teologi v naši družbi, je daleč od pomena, ki naj bi ga imeli in kakršnega imajo v Zahodni Evropi. Gre predvsem za ideološke bariere, neinformiranost na eni strani in zaprtost na drugi.

Članstvo v novi študentski organizaciji bi lahko prineslo velike spremembe. Posebnih pričakovanj in zahtev za priključitev ni. Svoje ideje in pobude bodo lahko preko iniciativnega odbora vnesli v nov status. Za to je potrebna neka napadalnost, veliko argumentov in večja fleksibilnost na teološki fakulteti. Mesto v ŠO bo takšno, kakršno bodo sami hoteli.

Sergeja Hadner

ZADNJA VEST – vroča čorba iz univerzitetne kuhinje

Zbirni center včeraj dopoldne – dr. Boris Sket je novi rektor Univerze Edvarda Kardelja. Svet starcev, ki mu je študentska delegacija le na trenutke zagrenila lesk sivih kodrov, je šele v petem krogu izvolil tistega, ki ga je prikrito že ves čas forsiral. Tako je v prvem krogu odpadel dr. Bavdek, v drugem dr. Toš, v tretji rundi pa je imel dr. Zupančič prednost dveh glasov pred kasnejšim zmagovalcem. Zaradi nepredvidenih težav je prišlo do usklajevanja oz. kuhinje. Študentska delegacija je padla na finto in četrty krog je dobesečno zmlel poprej bolj stoječega (Sket : Zupančič – 39:13). Potrebna je bila le še večinska podpora vseh treh delegacij in kljub pesimističnemu ozračju nad predsedniško mizo je dr. Sket dobil večino.

ALI SPLOH JE ?

ŠTUDIRAM TEOLOGIJO

Sem laiška študentka teologije. Na teološko fakulteto sem redno vpisana. Študiram kot laik, kar pomeni, da nisem vezana na nobeno redovno skupnost, nisem vezana z večnimi zaobljubami in celibatom. Lahko sem poročena žena in mati, hkrati pa diplomirana teologinja, ki bo delala v Slovenski Cerkvi.

Največja težava ali ovira pa je, ko se dotaknem vprašanja o naši bodoči zaposlitvi. Dela je v Slovenski Cerkvi dovolj, žal pa tudi tukaj igra glavno vlogo denar. Dejstvo je, da ena sama župnija ne more polno zaposliti enega pastoralnega delavca, ker poleg vseh izdatkov za cerkev nima dovolj denarja. Precejšnja ovira pa je tudi miselnost ljudi in tudi duhovnikov. Cenjeno je le tisto delo, ki je vidno na zunaj - to pa je obnavljanje cerkva, župnišč in podobno.

Prav gotovo so vidni premiki tako s cerkvene kot državne strani. Mislim, da upravičeno trdim, da se večja naklonjenost laiškim študentom ali študentkam.

Študij teologije ni lahek. Od človeka zahteva dve smeri poglobljanja, ki jih mora gojiti vzporedno. Tu mislim na strokovno znanstveno smer in duhovno-osebnostno rast. V tem pogledu je morda laiškim študentom težje, ker smo v večji meri samorastniki.

Tisti, ki so v bogoslovju ali redovnih hišah, imajo neko oporo v skupnosti, imajo skupen red, ki jim je lahko v veliko pomoč, v kolikor ga ne jemljejo zgolj kot prisilo.

Morda se postavlja vprašanje, zakaj sem se kljub vsem oviram, ki jih vidim, odločila za ta poklic ali ta študij?

Delati z ljudmi - to je poklic, ki je zelo zahteven in težak, hkrati pa lahko zelo lep.

Poklic pastoralnega delavca pa je še nekaj več: prinašati med ljudi Boga in vero, od katere bom najprej sama prejemale milost za svoje poslanstvo in iz katere bodo lahko prejemale moč tudi drugi.

Študij teologije zahteva svojski način življenja, to pa ne pomeni odmik od sveta, ampak nasprotno - s svojim načinom življenja prineset med druge neko svežino, drugačne vrednote in mir.

Marija Prikeržnik

ŠTUDENSKI SERVIS

KDO KRADE?

Študentje z naše Univerze se med časom svojega bivanja v Ljubljani preživljajo na različne načine. Dolgo je bil osnovni vir financiranja štipendija, ki pa se je v tem neprijetnem položaju spremenila iz osnovnega vira v nekaj dodatek, da tudi boljše štipendije ne presegajo malo večje žepnine. Ker pa so študentje odrasli ljudje, so tudi njihove potrebe večje, kot jim lahko omogoči tistih nekaj dinarjev iz štipendije, ki pa ponavadi ne zadovoljuje niti za stanovanje in hrano.

Zaradi tega so se študentje primorani opreti na druge dva vira preživljanja-starše in samofinanciranje. Pomoč s strani staršev je pač taka, kot pri današnjem standardu lahko je. V času, ko dve plači zadostujeta samo za golo preživetje, je postal študij izven rojstnega kraja luksuz, ki si ga že dolgo ne morejo privoščiti mnogi nadajeni otroci. Tako mnogim ostane samo preživljanje z bolj ali manj občasnim delom.

Vir, ki prihaja z vsakim študijskim letom bolj do veljave, je samofinanciranje, ki ga študentje izvajajo predvsem z delom preko Študentskega servisa, ki je v Ljubljani monopolni posrednik pri iskanju dela. Tu pa se zadeva ustavi. Študentski servis ima monopolen položaj pri posredovanju dela, predvsem pa pri izplačilu honorarja za opravljeno delo. Velja namreč nenapisano pravilo, da si delo lahko najde tudi vsak sam, honorarji pa se lahko izplačujejo samo preko napotnice, prinešene s Študentskega servisa. Študentski servis pa za svoje posredovanje zaračuna plačniku honorarja deset odstotkov provizije.

Malo študentov namreč ve, da jim v podjetju, kjer so delo opravljali, lahko izplačujejo honorar neposredno na njihov žiro račun. To lahko store na podlagi potrdila o vpisu. Seveda je to malce bolj komplicirano, vendar pri tem ne tvegajo, da bodo v naslednjih štirinajstih dneh okradeni za eno tretjino svojega zaslužka. Da, uporabljena je bila edina prava beseda za to dejanje: KRAJA.

Saj če mi od denarja, ki sem ga težko zaslužil, vzame samo mali del, je to v mojih očeh kraja. To pa se že kar nekaj časa dogaja pri izplačevanju honorarja preko Študentskega servisa, z več kot polmesečnim zadrževanjem denarja. Koliko pade vrednost v tem času, pa vemo vsi.

Pri tem je popolnoma irelevantno, kam ta denar gre. Čeprav preprosto izgine, ga ni, kot se izgovarja vodstvo Študentskega servisa. Saj veste, inflacija je čudežna prevleka, s katero se dandanes prekrijejo vse napake in nepravilnosti. A za nekoga, ki je prekladal petdeset kilogramov težke vreče cementa, je pomembna samo ugotovitev, da je od desetih delovnih dni delal več kot tri zastonj.

Izgovor, ki ga najpogosteje slišimo s strani odgovornih, je neplačevanje s strani naročnikov. Pravzaprav neredno plačevanje. Ta izgovor pa stoji na dokaj trhljih nogah. Stari študentje se še dobro spominjajo, da je imel Študentski servis rezervo, iz katere je izplačeval v roku petih do sedmih dni vse honorarje. Ta izplačila je pokrila, ko so podjetja storitev plačala. Sedaj pa te rezerve naenkrat ni. Kdaj so prenehali s tem načinom izplačevanja, je dokaj lahko ugotoviti. Če poskušamo časovno opredeliti začetek teh kraj, se nam spomin ustavi malo pred preselitvijo Študentskega servisa na Kersnikovo zaradi prenovitve poslovnih prostorov. Povezava med prenovitvijo in zadrževanjem denarja postane očitna. Seveda je malo manj očitna dejanska povezava, vendar je časovno tako močna, da se iz nje lahko povežejo tudi druge.

Verjetno še vedno velja sicer zelo posplošen pregovor, ki smo si ga zabrusili v obraz takrat, daleč nazaj v osnovni šoli, kadar smo ujeli nekoga pri laži: Kdor laže, tudi krađe. In če so neizpolnjene obljube laž, potem tudi vodstvo Študentskega servisa laže, saj je že pred mesecem in pol obljubilo hitrejša izplačila. Tisoči, ki delajo ali iščejo delo na tej borzi dela, pa lahko potrdijo, da ni bilo niti najmanjšega izboljšanja.

PETER ŽNIDARŠIČ

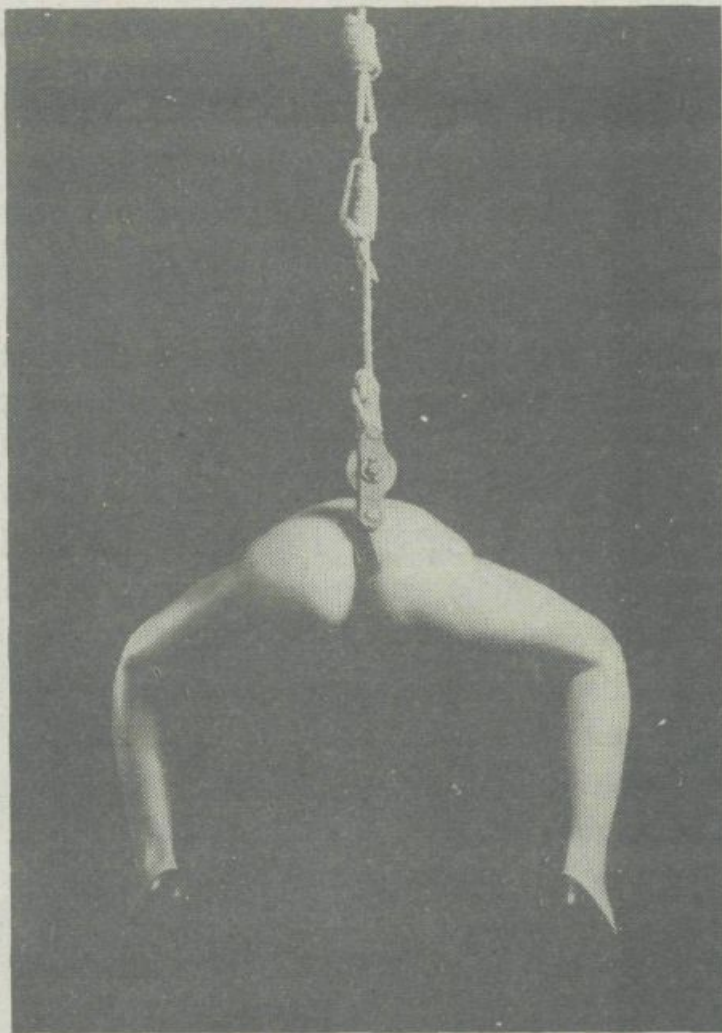

foto: Goran Bertok

Zakaj vaš denar potuje počasi

OBŠTUDIJSKO

UZŠO

Športna prvenstva Univerze bodo potekala v naslednjih športnih disciplinah: smučanju, košarki, streljanju, krosu, šahu, tenisu in odbojki že za nami. Preden pa opišemo potek teh prvenstev še nekaj splošnih pravil. Vsaka VTO ali VDO sme za posamezno tekmovanje prijaviti le eno ekipo, v individualnih športnih disciplinah število nastopajočih določajo pravila posamezne discipline. Prijave se morajo oddati najkasneje pet dni pred pričetkom tekmovanja, razporedi, urniki in startne liste pa so objavljene dan pred začetkom tekmovanja. Pravico nastopanja imajo redno vpisani študentje dodiplomskega študija Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, ki so za tekmovanje pravilno prijavljeni. Nastopajo lahko študentje, ki zaradi neizpolnjenih študijskih zadev niso vpisani v višji letnik.

Naslednje prvenstvo Univerze bo prvenstvo v smučanju in sicer v veleslalomu. Na sporedu bo sedmega marca v Kranjski gori. Izvedeno bo v enem teku, posebej za študente in študentke. Tekmovanje bo ekipno in posamično. Vodja tekmovanja bo Bogdan Svet, predavatelj telesne vzgoje na Biotehnični fakulteti. Marca bo še prvenstvo v košarki v športni dvorani Študentskega naselja. Potekalo bo 21. in 22. marca, vodja tekmovanja bo Vlado Makuc, prav tako iz Biotehnične fakultete. V aprilu so na sporedu tri prvenstva in sicer v streljanju z zračno puško serijske izdelave, šahu in krosu. Streljanje bo potekalo na Višji šoli za notranje zadeve pod vodstvom Bojana Zorca 4. in 5. aprila. Kros je na sporedu 18. aprila v Tivoliju in na Rožniku. Vodil pa ga bo Stoja Burnik iz Fakultete za stroj-

Univerzitetna zveza študentskih športnih organizacij je za študijsko leto 1989/90 pripravila vrsto tekmovanj, ki so v polnem teku. Študentom so na voljo tudi smučarski tečaji na domačih in tujih smučiščih.

ništvo. Zadnje prvenstvo v aprilu bo še šah, dan za krosom v mali dvorani menze v Študentskem naselju. Za maj sta predvideni prvenstvi v tenisu in malem nogometu v istem terminu od 14. do 18. maja. Tenis se bo odvijal na teniškem igrišču v Študentskem naselju, vodil pa ga bo Julijan Stanič iz Fakultete za elektrotehniko. Prvenstva se maja torej končajo. Sledi še razglasitev rezultatov, ki bo 25. maja 1990 v zbornični dvorani Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Kot je povedala Viljenka Nedok, predsednica Univerzitetne zveze študentskih organizacij, obsajajo zahteve po ligaških tekmovanjih čez vse leto, ki pa žal ostajajo le-to. Slabo je tudi sodelovanje z ostalimi študenti iz naše države, razen pri že tradicionalnih ijadah. Od slovenskih študentskih športnikov pa so najboljši nogometaši z osvojenima prvima mestoma v Bologni in Marseillu ter smučarji, ki so letos že zmagali na Šar planini. Za 15. in 16. decembra je predviden sestanek Alpe-Jadran v Trstu, od katerega se pričakuje več sodelovanja s študenti naših sosedov.

Glede smučarskih tečajev pa na kratko le toliko, da bodo doma organizirani na Kopah, Krvavcu in v Kranjski gori, kjer bodo cene preračunane v nemške marke-od 200 do 280 DEM (pet do sedem-dnevni polni penzioni, karte in prevoz).

V tujini boste lahko smučali v Chamonixu, Avorizatu v Franciji in Nassfeldu v Avstriji. Cene so od 280 DEM do 320 DEM, cena pa vključuje najem apartmajev, smučarsko karto in prevoz. V vseh tečajih je število omejeno na 50 študentov. Ugodne cene veljajo predvsem za Krvavec, kjer so ostale lanske karte.

Anemari Kekec

Foto: Fotodokumentacija Delo

Morda bodo zakulisne zgodbe zanimala tudi navadne ljudi z ulice. Zato danes priobčujemo mnenji Janeza Kreka s Filozofske fakultete in hkrati človeka opozicije in mnenje Sama Resnika, ex študentskega funkcionarja in kontraverzne osebnosti ljubljanske študentske scene, ki misli drugače kot večina ljudi.

TRIBUNA: Janez Krek je eden izmed vodij Študentskega parlamenta na Filozofski fakulteti in prav tako neformalni vodja študentske opozicije trenutnemu UK-ju v zadevi ŠTUDENTSKA ZVEZA. Janez, kaj bo pravzaprav študentska organizacija in kdaj bo taista Študentska organizacija?

Mislim, da bo študentska organizacija, oz. študentska zveza, ali kakorkoli se bo že imenovala, ustanovljena najbrž po semestralnih počitnicah, v začetku zimskega semestra.

TRIBUNA: V čem obstaja glavni spor med vašo opozicijsko skupino in PUK v zvezi s študentsko organizacijo, oz. študentsko zvezo?

V osnovi je spor v tem, da imamo vtis, da bi to predsedstvo ali pa del predsedstva hotelo na nek način samo preimenovati sedanjo organizacijo v novo študentsko zvezo. Strukturo, kakršna je in vse te značilnosti, ki opredeljujejo sedanjo organizacijo, pa ohraniti. Skratka, ne bomo sodelovali v ustanavljanju nikakršne organizacije, ki bi ne prenesla neke radikalno nove rešitve in spremenila precej zadev.

TRIBUNA: Ali bo ta študentska organizacija politična organizacija, ali bo društvo, kot npr. Lovsko društvo. Kakšna bo ta organizacija?

V statutu, o katerem se sedaj pogovarjamo, je opredeljena kot stanovska organizacija. Za razliko od navadne sindikalne organizacije, ki se ukvarja predvsem z izboljšavo materialnega položaja njenih članov, stanovajska organizacija širše posega v njihovo življenje. Takšna je zato, ker študent, ko pride na Univerzo, začne živeti neko povsem novo življenje, dejansko stopi v nek stan. Ta

UČNA LETA IZUMITELJA IGIIJA

ŽE SPET

ŠTUDENTSKA ZVEZA

Kaj se pravzaprav dogaja v študentski organizaciji? Ali bo njena preobrazba res podobna Kafkini?

Tudi procesi, ki se odvijajo v ozadju so podobni Procesu. Mnenja so multirazlična. Kaj o tem mislijo navadni študentje, ki jih navadno nič ne zanima, bomo izvedeli takrat, ko bo vse že mimo. Takrat bo mnogo kritik in mnogo generalov.

Zdaj pa je trenutek, ko potrebujemo vojake in desetarje. Pa ne takšne, ki so se končno naučili "demokracije", tako, da rušijo obstoječe in puščajo ruševine, nato pa spet čakajo na novo vodstvo, da bi ga zrušili. Ne vem, če še potrebujemo "rušilce". Rabimo pa zidarje. Če že ni za vse skupaj prepozno.

stan opredeljujejo vsaj tri področja in sicer: študijsko, obštudijsko in socialni pogoji. Mi mislimo, da mora študentska organizacija na Univerzi vsa tri področja zajeti v svoje delovanje. Kar pa zadeva politični aspekt, to ni politična organizacija, ki bi se ukvarjala s celotnim poljem "velike" politike, ampak v politično polje posega samo takrat, kadar poskuša uveljaviti svoj partikularen, egoističen interes.

TRIBUNA: Ali ni koncept, ki si ga omenil, ta star sindikalističen način avtomatičnega vstopanja v zvezo, preživet, neučinkovit?

O konceptu še tečejo diskusije. Ali avtomatično članstvo ali ne? Ne vem, za kaj se bodo študentje odločili, mislim pa, da so dobri argumenti za oboje. Avtomatičnost združuje vse študente neke organizacije in skrbi le za ohranjanje pluralizma znotraj sebe. Treba pa je postaviti ločnico med aktivnimi in pasivnimi člani. Med tiste, ki hočejo delovati in med tiste, ki se le strinjajo.

TRIBUNA: Torej študentska organizacija bolj društvo ali bolj politična zveza?

To mislim, da ni prava dilema. Gre za nekaj tretjega.

TRIBUNA: Nekaj tretjega. Kako pa bo to tretje dobilo svojo pravno podlago? Se bo potrebno sklicevati na Ustavo, Zakon o društvih ali čakati na nov Zakon o političnem organiziranju? Po predpisih, ki veljajo, sta možni le dve obliki: ali društvo ali zveza!

Zakonodaja se trenutno spreminja in mi mislimo, da s sprejemom novega Zakona o političnem združevanju pride do potrebe določbe o stanovskem združevanju. Do takrat pa ima sedanja formalno legitimna študentska organizacija seveda možnost delovanja. Namreč, še šest mesecev po kongresu sedanja UK ZSMS oz. UO ZSMS lahko deluje. Do takrat pa bi moral biti sprejet zakon, ki bi nam omogočil pravno podlago.

TRIBUNA: Tvoje osebno mnenje! Bo ta študentska organizacija res študentska, res neodvisna? Bo delovala? Kakšna je po tvoje realna perspektiva?

Bo delovala, če bo uspela sestaviti program, s katerim bo pritegnila študente po njihovih osebnih interesih. Se pravi, da bo znala združiti čim več interesnih področij. To pa gotovo spremlja dvojni interes: ustvarjati študentsko politiko in materialni interes - uživati njene rezultate, ter omogočati zaposlitve.

TRIBUNA: Še zelo kratko vprašanje. Vir financiranja - Študentski servis plus ostali viri? Da ali ne?

Da!

TRIBUNA: Samo Resnik, prosti strelec med študenti. Gotovo ena najbolj spornih in glasnih figur na področju študentske politike. Kakšna naj bo Študentska organizacija po tvojem mnenju?

Hahahaha....

Najprej mislim, da študentsko organizacijo v Sloveniji imamo. Mislim, da ni čisto zanič, v nekaterih stvareh je do neke mere dobra, marsikaj pa ji manjka. Mislim, da bi bilo trapasto, če bi šli podirati in graditi na novo. Čisto na novo. To je včasih lepa radikalna metoda, toda navadno se zgodi, da dobiš namesto starih potem nove napake. Zdi se mi, da ni najboljše politika, če se na novo izumljajo kamnite sekire. Mislim, da je napaka te organizacije, ki jo imamo

sedaj, to, da deluje praktično morda samo predsedstvo, morda statutarne komisije in seveda neke interesne oblike delovanja, kjer ljudje delajo samo zato, ker to želijo. Ta vrh pa visi v zraku, ker je komaj kaj v zvezi med njim in fakultetami. Delno pa je težava v tem, da ni sistemsko urejenega dotok novih ljudi v predsedstvo in organe. Dotok in njihovo učenje, ker traja vsaj eno leto, da se študent, ki pride v predsedstvo, nauči, recimo temu grobo, nauči igrati igro. Da je sposoben delati.

TRIBUNA: Politična ali stanovska organizacija?

Če hoče biti organizacija učinkovita, bo morala imeti politična mnenja, kajti ta ji dajo težo. Primarno je jasno, da mora biti organizacija stanovska. Mislim, da je tudi sedaj organizacija stanovska. Biti mora glasna. Organizacija, ki je tiha, bo stanovsko neučinkovita.

TRIBUNA: Par besed o sporu med Študentskim parlamentom FF in med sedanjim vodstvom UK o Študentski zvezi?

Najprej je problem v tem, da imajo ljudje, kako naj rečem, repe. Vsi imajo svoje preteklosti, tudi organizacije. En od razlogov tega spora je bil, to je trivialno, ampak tako se je to dogajalo - v dve leti stari želji Martina Fišerja, da bi bil predsednik UK, nakar je bil izvoljen Gorazd

Drevenšek. Drugi del, če rečemo da je bil prvi frustrirane osebne ambicije, je bila želja RK ZSMS, da ima študente, ki jih lahko postavi nasproti študentom z UK. Torej svoje študente, s katerimi bi lahko ravnotežila pogosto nepokorno UK.

TRIBUNA: Ali imajo študentje s študentsko organizacijo v Ljubljani prihodnost?

Veš, kaj. Jaz ne vem, če ima Ljubljana prihodnost, pa če ima ljubljanska Univerza prihodnost. Kako naj rečem, če imamo mi prihodnost. Če vse skupaj ne bi šlo v maloro ima tudi ta organizacija prihodnost. Če pa bo, pa Bog ve!

Po svoje je v redu, da ima pretep med UK-jem in filofaksem svojo dobro stran. In to je, da obstaja opozicija. Predsedstvo UK-ja je bilo dvakrat voljeno kot edina lista. To načeloma ni dobro. Mislim, da je dobro, da obstaja opozicija, ki teži tistim, ki so gor! Tudi če so, kot je najbrž v tem primeru, tisti, ki so gor boljše od tistih, ki so dol, pa čeprav niso nevenskako dobri!

Dokler študentske zveze še ni, Vam bomo poskušali priobčiti čimveč mnenj in ljudi, pri katerih se le-ta navadno krešejo!

Kajti Študentska zveza bo, kakšna - takšna kot si jo zaslužimo!

Leonardo PEKLAR

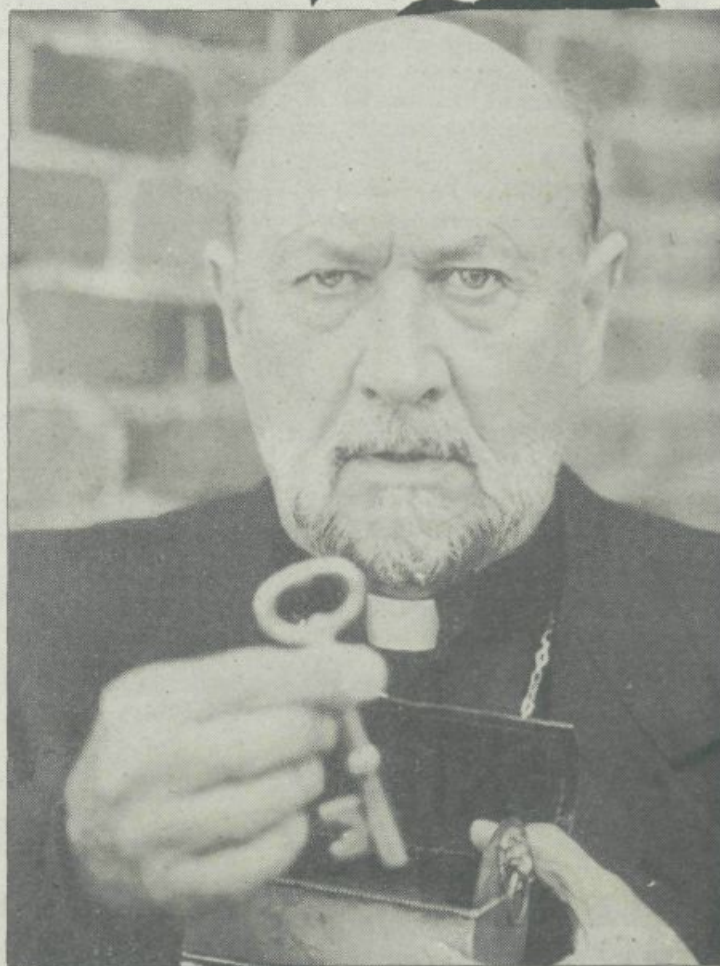
Foto: Antonio Živkovič

STRAH, GROZA IN SMEH

John Carpenter (režiser filmov *Temna zvezda*, *Nekdo me opazuje*, *Napad na policijsko postajo*, *Noč čarovnic*, *Megla*, *Stvor*, *Kristina*, *Starman New York 1997*...) se je vrnil k tematiki, ki ga je proslavila – grozljivki. Ni čudno, je pa hecno, da je bil Carpenter širokim ljudskim množicam popolnoma neznan, dokler je delal drugačne (danes lahko že tudi rečemo boljše) filme. Grozljivke so ponesele njegovo ime po svetu in mož zdaj dela, kar se mu zljubi. Ker je nekaj njegovih zadnjih filmov obetalo, da ga bodo vsi kmalu pozabili, se je vrnil k preizkušnemu.

Po scenariju **Martina Quatermassa** je posnel zgodbo o prihodu demoničnih sil, o prebujanju in inkarniranju samega »padlega angela«. Ves film se odvija v mali cerkvi sredi »beraške« četrti nekega ameriškega mesta. Zgodba sama je slejkoprej znanstveno-fantastična, če seveda pozabimo na znanstvenost. Da pa te v filmu ne bi manjkalo, demoni pričakujejo prav znanstveniki (univerzitetni profesor in njegovi učenci) vseh vrst in profilov. V filmu ne manjka tudi vsakovrstnih prijemov sodobnih grozljivk, ki Carpenterju seveda niso neznanca – uboji vseh vrst, golazni (črvi, hrošči, pajki) in spreminjanja oblik telesa nas čakajo za vsakim vogalom. Za začetnike bo ogled filma nemara doživetje, saj bo najbrž učinkoval z vsem naštetim, za poznavalce del tega režiserja pa je lahko vse skupaj zabavanje ob zabavanju. Zelo težko se je namreč orestiti vtisa, da se Carpenter le še šali. To je delal že v *Veliki zmedi v Kitajski četrti* (*Big Trouble in Little China*), kjer je naredil akcijski film po »svojem vzorcu« in hkrati parodijo tega istega. Tam je vse tako absurdno, da niti smešno ni več. Smešno pa je volja ustvarjalcev vse to »ustvarjati«. Tokrat zadeva sama zase sicer ni tako smešna, a se lahko zabavamo, ko vidimo, da je režiser naredil film tako, da je zmešal skupaj svoje prejšnje. Skupina mora opraviti misijo (*Stvor*, *New York 1997*), zaprta je v zgradbo, iz katere ne more, ker je ogrožena od zunaj (Na-

Donald Pleasance v filmu *Princ teme*

Prinč teme (*The Prince of Darkness*) Johna Carpenterja se trudi sejati prvi dve postavki iz naslova, *Jumpin' Jack Flash* Penny Marshall pa tretjo. Če jima to uspe (kot so najbrž pričakovali avtorji), je vse v redu, problem nastane, če se vse skupaj zamenja.

pad na policijsko postajo) in znotraj – od neznane sile (spet *Stvor*, *Megla* pa v obeh primerih). Dela za iščoče in potrpežljive več kot dovolj. Na kratko pa podatek, da film kljub nagradi kritike v Avoriazu (festival filmov s tako in podobno tematiko), ne more kandidirati za enega boljših filmov tega režiserja. Prej narobe.

Penny Marshall nam je zdaj že bolj znana s svojim novejšim filmom *Veliki* (*Big*) s Tomom Hanksom v glavni vlogi in po dveh filmih je soditi, da nas namerava zabavati. Poskakujoci Jack Flash naj bi bil namreč komedija, a je pravzaprav kar klasičen vohunski film (z resnim ogrožanjem življenj in tudi mrtevci), ki se mu ne bi imel za kaj smejati, če ne bi glavno vlogo (tako) odigrala **Whoopi Goldberg**. Igra malo odtrgano, sicer pa zelo sposobno bančno uslužbenko, s katero prek njenega terminala neznan tajni agent vzpostavi zvezo. Ker je v smrtni nevarnosti, jo prosi za pomoč. Ona je njegovo edino upanje. Po vseh križih in težavah (ki so izmišljeni le zato, da je lahko igralka pokazala delček svojega talenta, znanja, igralskega repertoarja) ji zaupano nalogo tudi uspe opraviti. Sledi happy end – ja, kako pa? Whoopi (videli smo jo v *Barvi škrlatni*, sicer pa v njenimi filmi ravno nimamo sročje) je odlična. Zanj to velja za dramske in komične vloge. Še tako fenomenalna igra enega igralca pa nikoli ne more rešiti filma. Tudi tokrat je tako in film sam je mlačno podpovprečje. Razen nekaj domislic senaristov (ki jih je cela ekipa), npr. sama ideja »dopisovanja« prek računalnika, pa besedni štoski (»Govori angleško, Mick«), in nekaj glasbenih hitov, vključno z naslovno pesmijo v dveh izvedbah, ni v filmu ničesar več omembe vrednega.

Film si oglejte zaradi Whoopi in njenih monologov, dialogov ter zbornih govorov, čeprav mislimo, da ni najbolj primerno ponujati kolikor toliko resnemu gledalcu, naj si ogleda film zaradi (enega samega) igralca-ke. Na to vas opozarjamo, če vas bo ob vsem ostalem tista groza iz naslova.

MIRAN KORITNIK

Nekoč je bilo.../Once Upon a Time.../ je diplomsko delo Aleša Verbiča /letnik 1959/, za katero je na letošnjem Tednu domačega filma v Celju dobil nagrado za režijo in nagrado kot najcelovitejši avtor - študent AGRFTV. Film o vožnji z vlakom, potovanju... je prisposoda za potovanje ljudi skozi življenje. V kratko, petnajstminutno delce je režiser s tem, ko je prikazal izsek iz življenja /ženske, ki potuje na pogreb/, uspel povedati zgodbo celega življenja. V njej je otroštvo in starost, vstopanje in izstopanje /na vlak življenja/, eros in thanatos...

Film, posnet v črno-beli tehniki z /tako sklepamo/ raznobarnimi filtri, je nastal po scenariju A. Verbiča in Nataše Goršek, glavne /neme/ vloge v njem pa igrajo Bernarda Gašperšič, Emil Filipčič in Toni Zihlerl. Odličen direktor fotografije je bil Peter Bratuša, glasbeno pa je film opremljen z odlomki iz del italijanskega režiserja Sergia Leoneja, kateremu je Nekoč je bilo... tudi posvečen. Ker gre za v vseh pogledih zelo dobro delo, avtorjem čestitamo, ogled pa priporočamo prav vsem. V užitek in oddih.

Na žalost kaj podobnega ne moremo reči za drugi celovečerni film Boštjana Vrhovca **Nekdo drug**. Scenarij zanj je napisal Branko Gradišnik, torej se sodelovanje nadaljuje, saj sta avtorja sodelovala že pri Letih odločitve /1984, prvenec tega režiserja/. Zgodba pripoveduje o Damjanu Petriču, biljeterju v nekem kinu. V času, ko v mestu "operira" morilec žensk, takojimenovali "Razparač", se junak pod vplivom raznih življenjskih stisk /njegovo zakonsko življenje ne deluje obetajoče/, zlasti pa očetove bolezni - amnezije, odloči za svojevrstno pustolovščino - zamenja vlogo z Razparačem. Napade neznanko v parku, domišlja /in boji se/ si, da je morda on morilec, pa se tega ne spominja. Film poskuša predvsem slediti notranjemu toku junaka - njegovim dilemam in strahovom. Sama akcija kot da ni pomembna. Tako se vse tudi razplete, ko junak pristane v psihiatrični bolnici. Zapusti ga žena, on pa se ukvarja z mislijo o drugi obliki "morilstva" - evtanaziji, s katero bi odrešil očeta.

STUDIO 37

SE PREDSTAVI

Studio 37 je leta 1985 ustanovljena trajna delovna skupnost samostojnih delavcev v kulturi. Osnovno področje njihovega delovanja je proizvodnja in distribucija na področju filma, videa, fotografije, grafičnega oblikovanja, računalniške animacije in glasbe. Do sedaj so realizirali čez 300 filmov za akcije tržnega komuniciranja, 35 dokumentarnih filmov, 7 filmov za interno izobraževanje, kratek igrani film Aleša Verbiča **NEKOČ JE BILO**, celovečerni film **NEKDO DRUG** Boštjana Vrhovca in serijo filmov **ZAKLADI SLOVENIJE** po knjigi Matjaža Kmeclal, ki pa še ni dokončana. Slednje tri projekte so v četrtek, 14. decembra 1989 predstavili v Cankarjevem domu.

Film je psihološka drama, čeprav vzdušje na začetku obeta pravo grozljivko. K temu v veliki meri pomaga glasba Janija Goloba/ena tema, po receptu Carpenterja na primer, skratka - glasba "v pričakovanju nečesa"/, ki jo režiser na veliko uporablja za tempiranje napetosti. Napeto pričakovanje je tu, odrešitve pa nobene. Film se zdi nedodelan, s preskromno zgodbo, to, kar pa je bilo na voljo, deluje okorno. V okornosti prednjačijo igralci, predvsem nosilci treh glavnih vlog - Marko Mlačnik, Barbara Lapajne in Bernarda Oman. Ker tudi ostali iz mlajše generacije ne delujejo dosti bolje, za razliko od starejših, predvsem Lojzeta Rozmana in Vlada Novaka, pa tudi Silve Čušin, ki so prepričljivejši, naravnost - je videti, da gre predvsem za izkušnje, si moremo misliti, da je krivda na strani režiserja. Kot kaže, pri nas skoraj nihče ne zna režirati igralcev. Zato so rezultati temu podobni. Na hitro naj še omenimo dobro snemalsko delo Rada Likona in pohvalimo režiserja za odlično in "lepo" ljubezensko sceno, ki ob že znanih rokovnjaških ljubezenskih /spolnih/ prizorih v jugoslovanskem filmu deluje kot praznik. To pa je ob privlačnem začetku in učinkovitem koncu filma tudi vse, kar je zapomnljivega.

Po obeh projekcijah so si gledalci lahko na videu ogledali še štiri TV filme iz serije **Zakladi Slovenije**. Predstavljeni so bili Ptujsko polje, Prekmurje, Kozjansko-Punt in Mariborsko-Pohorje. Filmi so odlično posneti, poučni, ilustrativni in koristni.

Neuradna promocija del Studia 37 je imela vsa obeležja uradnih in še kaj več. Obiskovalce je pozdravil Sandi Čolnik, jih na kratko seznanil z delom te delovne skupnosti in napovedal njihove načrte za naprej /za leto 1990 načrtujejo snemanje dveh celovečernih filmov: Tolovaja in Ladijskega dnevnika, na voljo so bili katalogi z dovolj informacijami o prireditvi, pripravljen pa je bil tudi cocktail party z lepo in bogato obloženimi mizami. Vstopnine ni bilo in za takšno organizacijo "kapo dol".

Kaj pomeni Studio 37? To je, kot nam je povedal moderator, telefonska številka njihove pisarne na Vibi.

Miran Koritnik

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Sreda, 27. 12. 89
ODRSKE LUČI (LIME-LIGHT), ZDA, 1952. Scenarij, režija in glasba: Charles Chaplin. Glav. vl.: C. Chaplin, Claire Bloom, Buster Keaton, Sydney Chaplin, Nigel Bruce.

Četrtek, 28. 12. 89
BOCCACCIO, Italija-Francija, 1962 (omnibus). Režija: M. Monicelli, F. Fellini, L. Visconti, V. De Sica. Glav. vl.: Marisa Solinas, Germano Giglioli, Anita Ekberg, Peppino de Filippo, Tomas Milian, Romy Schneider, Sophia Loren (v barvah).

Petek, 29. 12. 89
NE ODNEHAJ IN ZAČNI ZNOVA (PLAY IT AGAIN SAM), ZDA, 1972. Scenarij (po lastni drami): Woody Allen. Režija: Herbert Ross. Glav. vl.: W. Allen, Diane Keaton, Jerry Lacy, Tony Roberts, Susan Anspach (v barvah).

Sobota, 30. 12. 89
MODESTY BLAISE, Vel. Britanija, 1966. Režija: Joseph Losey. Glav. vl.: Monica Vitti, Dirk Bogarde, Terence Stamp, Harry Andrews... (v barvah).

Nedelja, 31. 12. 89
ZAPRTO

Ponedeljek, 1. 1. 90
KNEGINJA ČARDAŠA, Madžarska, 1971. Režija: Miklós Szinetar. Glav. vl.: Anna Moffo, Rene Collo, Zoltán Latinovits (v barvah).

Torek, 2. 1. 90
NAVIHanci IZ PRVE KLOPI, ZRN, Režija: Werner Jacobs. Glav. vl.: Theo Linggen, Hansi Kraus (v barvah).

Sreda, 3. 1. 90
BRUCA V OXFORDU (A CHAMP AT OXFORD), ZDA, 1939. Režija: Alfred Goulding. Glav. vl.: Stan Laurel, Oliver Hardy.

Četrtek, 4. 1. 90
PREGON BREZ USMILJENJA (THE CHASE), ZDA, Režija: Arthur Penn. Glav. vl.: Marlon Brando, Robert Redford, Jane Fonda, James Fox, E. G. Marshall, Angie Dickinson (v barvah).

Petek, 5. 1. 90
KAJ SE JE ZGODILO Z BABY JANE? (WHAT EVER HAPPENED TO BABY JANE?), ZDA, Režija: Robert Aldrich. Glav. vl.: Bette Davis, Joan Crawford, Victor Buono.

Sobota, 6. 1. 90
DREVO ZA OBEŠANJE (THE HANGING TREE), ZDA, 1959. Režija: Delmer Daves. Glav. vl.: Gary Cooper, Ma-

BISERI ZA OGRILICO A. S. KONIGSBERG

Petek, 29. 12. 1989
NE OBUPAJ IN ZAČNI ZNOVA (Play It Again, Sam, 1972) (glej spored)

Ljubitelji filma po svetu se menda delijo na oboževalce Woodyja Allena in tiste, ki njegovih del sploh ne marajo – ne prenesejo. Ker za slednje najbrž ni poti k uživanju v opusu tega avtorja (leta 1935 rojenega kot Allena Stewarta Konigsberga), se tokrat obračamo le k prvim – dovtetnim za svojstven humor in iskanje smisla à la Allen.

Pričujoči film je nastal po istoimenskem odrskem delu. Čeprav je Woody popolni avtor dela (igra seveda tudi glavno vlogo v njem), je režijo filma prepustil drugemu – Herbertu Rossu (nekdanjemu plesalcu in koreografu, zdaj režiserju filmov Smešna gospa, Zbogom gospod Chips, Življenjska prekretnica, Footloose...) in prav to so mu zamerili skoraj vsi kritiki. Danes lahko vidimo, da je imel prav Woody. Njegova dela do takrat (in tudi kasneje) so najbolj »šepala« v režiji in zato je bilo dobro, da je to delo prepustil izkušenemu in dobremu »obrtniku«. Rezultat je odličen film, pravi predhodnik (po tematiki in stilu) njegovih najbolj cenjenih – Annie Hall in Manhattna – in še bolj smešen.

Film pripoveduje zgodbo o Allanu Felixu, cinefilu, ki cele dneve preživi v kinu in tudi po 15-krat gleda filme svojega ljubljence Humphreya Bogarta. Zapusti ga žena. Prijatelja Linda in Dick (ki sta par) mu želita na vsak način pomagati, zato ga vodita v žensko družbo in mu pripravljata nove in nove zmenke. Felix pa se zaljubi v Lindo. V življenjski dilemi (ali naj prevzame žensko najboljšemu prijatelju) mu pomaga njegova zvesta senca... Bogey.

Domiselna, smešna, resna, igriva in predvsem Allenova miniatūra za vse čase. Woodyjev vzornik je Ingmar Bergman. Učenec je s svojimi zdajšnjimi filmi vse bliže učitelju in nikoli več ne bo tak, kot je bil tu. Zato v Kinoteko – prvič, drugič... petič.

M. K.

Woody, Diane in Humphrey (prizor iz filma)

VSEM CENJENIM OBISKOVALKAM IN
OBISKOVALCEM ŽELI KINOTEKA
SREČNO NOVO LETO!

ria Schell, Karl Malden, George C. Scott.

Nedelja, 7. 1. 90
PAPIRNATI MESEC (PAPER MOON), ZDA, Režija: Peter Bogdanovich. Glav. vl.: Rayn in Tatum O'Neal, Madeleine Kahn, John Hillerman (v barvah).

Ponedeljek, 8. 1. 90
DALEČ OD VIETNAMA, Francija (dokumentarni omnibus). Režija: A. Resnais, J. Ivens, A. Varda, J. L. Godard, W. Klein, C. Lelouch (v barvah) in

NOČ IN MEGLA, Francija (dokumentarni). Režija: Alain Resnais.

BECKET, Vel. Britanija, 1964. Režija: Peter Glenville. Glav. vl.: Richard Burton, Peter O'Tode, Donald Wolfitt, John Gielgud (v barvah).

Torek, 9. 1. 90
HUD, ZDA, 1963. Režija: Martin Ritt. Glav. vl.: Paul Newman, Patricia Neal, Melvyn Douglas.

Sreda, 10. 1. 90
TUJEC (LO STRANIERO), Italija, 1967. Režija: Luchino Visconti. Glav. vl.: Marcello Mastroianni, Anna Karina, Georges Wilson, Bernard Blier.
BERLIN - SIMFONJA VELEMESTA (BERLIN, DIE SINFONIE DER GROSSSTADT), Nemčija, 1927. Režija: Walther Ruttmann.

Četrtek, 11. 1. 90
ROMEO IN JULIJA (ROMEO AND JULIET), Vel. Britanija, 1968. Režija: Franco Zeffirelli. Glav. vl.: Leonard Whiting, Olivia Hussey, John McEnery, Michael York (v barvah).

Petek, 12. 1. 90
SEDEM SAMURAJEV (SHICHI-NIN NO SAMURAI), Japonska, 1954. Režija: Akira Kurosawa. Glav. vl.: Toshiro Mifune, Takashi Shimura, Kuni-nori Kodo...

Sobota, 13. 1. 90
ŠTIRJE ZA TEKSAS (4 FOR TEXAS), ZDA, Režija: Robert Aldrich. Glav. vl.: Dean Martin, Frank Sinatra, Anita Ekberg, Ursula Andress, Charles Bronson (v barvah).

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

Ki No Vice

● Obvestilo in opozorilo obiskovalcem Kinoteke! Zaradi vsem znanega trenutnega položaja v odnosih Srbija-Slovenija (prekinitev političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov) je v času, ko tole poročamo, januarski spored (in delovanje naslovov) ljubljanske dvorane Kinoteke še precej negotov in nepotrjen. Uradno potrdilo bo znano šele 1. januarja 1990. Kot je znano, ima Jugoslovanska kinoteka sedež v Beogradu in ljubljanski spored je popolnoma odvisen od dobave filmov iz centra. Zaenkrat je dogovorjeno, da vse teče po starem. Morebitne nadaljne zaostritve odnosov in prepoved sodelovanja (sprožil bi jo lahko srbski republiški sekretariat za kulturo), bi lahko privedla tudi do zaprtja ljubljanske dvorane. Upajmo, da bo zmaga kultura.

● Z redno distribucijo zaenkrat ni takih problemov, saj v glavnem zmaguje računica, da se ne gre odreči tako velikemu trgu (približno za petino zaslužka menda gre). A tudi če bi prišlo do večje (ali popolne) blokade Slovenije s strani srbskih distributerjev, to še ne bi bil konec kina pri nas. Hrvaški distributerji (predvsem Kinematografi Zagreb) so zelo aktivni in so spisek odkupljenih filmov za prihodnje leto že pripravili.

● **Batman** se je že poslovil od kina Šiška in kina Union, a se seli še v kino Bežigrad. Film si je do sedaj v Ljubljani

ogledalo približno 28.000 gledalcev. **Gola pištola** pa tudi osvaja – okrog 10.000 navdušencev se je dalo speljati na led Davidu Zuckerju & Comp. **Remington** pa je v Mladinih kino Vič v sedmih dneh pritegnil okrog 1200 obiskovalcev, kar po vsem, kar se dogaja (osovražen domač film, zlovesča t.i. »nekomunikativnost« slovenskega filma...), niti ni slabo.

● Z današnjim dnem torej v Ljubljani začne svojo dirko po platnih **Roger Zajec**, za mesec januar pa so Kinematografi že pripravili nove »sladkorčke«. Če bo vse po načrtih, bosta 15. 1. 90 vzporedno začela svoj boj za gledalce filma **BLACK RAIN** **Ridleya Scotta** (režiserja filmov Dvobojevalca, Osmi potnik, Iztrebljevalec, Dama in detektiv) in tretji del Lucas-Spielbergove sage o Indiana Jonesu, uspešnice s polnim naslovom **INDIANA JONES AND THE LAST CRUSADE**. Ne boste si še prav oddahnili, že bo tu nova »nadaljevanka« – **Nazaj v prihodnost II.** (Back To the Future II.) **Roberta Zemeckisa**. Michael J. Fox naj bi vas osrečil v začetku februarja.

● Ljubitelji filma, obdarujte se za praznike! Če še nimate tehle knjig s področja filma, a jih želite imeti – nemudoma v knjigarno. Priložnost za nakup najbrž nikoli ne bo ugodnejša. Priporočamo predvsem (najcenejše, a tudi najbolj informativne)

»**FILM KAO SUDBINA – kronika**« avtorice **Mire Boglič** (knjiga o zgodovini delovanja ene naših največjih filmskih hiš – Jadran filma, z njihovo popolno filmografijo), **FILM ZVANI ŽELJA** poljskega režiserja **Andrzejaja Wajde** (drobna knjižica o tem, kako se delajo filmi) in **NEŠTO KAO AUTOBIOGRAFIJA** japonskega velikana sedme umetnosti **Akire Kurosawe**. Naslov je dovolj ilustrativen, tudi ta knjiga pa vsebuje popolno filmografijo tega režiserja. Cene – sitnica! Po vrsti 35.000, 50.000 in 140.000 din ali po domače – dva **Batmana** sta dražja kot tri takšne knjige. Danes in nikoli več.

● Odpiramo rubriko **NAPREJ V PRETEKLOST**, kjer vas bomo obveščali o filmskih dogodkih iz bližnje in daljne zgodovine. Ker se čas podelitve oskarjev spet bliža in ker Jugoslovani te nagrade (v kategoriji celovečernih filmov) še nimamo, začnemo z njo. **Jugoslovanski nominanci** za oskarja v kategoriji »najboljši tujejezični film«: leta 1958 koprodukcijski (z Italijo) **Cesta, dolga leto dni** (režija Giuseppe De Santis), leta 1960 **Deveti krog** (režija France Štiglic), 1966 **Tri** (režija Aleksander Petrović), 1967 **Zbiralci perja** istega režiserja, 1969 **Bitka na Neretvi** (režija Veljko Bulajić) in leta 1985 **Oče na službenem potovanju** (režija Emir Kusturica).

M. K.

VIDEOTEKA

ORLEANSKI ŠKUC Štorni trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

THE BLUES BROTHERS

/Brata Blues/

Režija: John Landis.

Gl. vl.: John Belushi, Dan Aykroyd, Carrie Fisher, James Brown...

Film, ob katerem se še vedno večina sprašuje: "Kaj za vruga je to?" Kriminalka, glasbeni film, komedija... - vse to in nič od tega. Če bi ostajalo nekaj, čemur bi rekli "akcijski film", potem bi bil pričujoči naslov sinonim za to. Gre pa seveda predvsem za zabavo. Kaj drugega od teh imen sploh ni mogoče pričakovati. Primerjalno pa - pokojni Belushi v svoji najboljši inčici, Aykroyd najbrž tudi, Ladis pa/ to mu je bil pravi visokoproračunski film/ v svoji takratni standardni formi, neobremenjen in divji. Še vedno dela smešne/ in uspešne/ filme, a takih ne več.

CLASS OF 1984

/Generacija 1984/

Režija: Mark Laster.

Glav. vl.: Perry King, Marie Lynn Ross, Roddy McDowall, Timothy Van Patten.

Film, ki bi po vsem sodeč moral biti družbena drama, a se začne kot futuristična zgodba - razvije in konča pa kot grozljivka. V tem smislu tudi slika življenje "današnjih študentov in njihovih profesorjev - prvi terorizirajo vse okrog sebe, drugi pa so nemočni, dokler... Raje si pogledajte. Režiser pravi, da je prišel do ideje za film, ko je obiskal svojo nekdanjo fakulteto - po vsem, kar je videl, je naredil majhno raziskavo in prišel do številke 287.000 primerov

krvavega nasilja na univerzah ZDA v enem letu. Film ni ravno slab, a lahko bi bil mnogo boljši.

SURRENDER

Režija: Jerry Belson.

Gl. vl.: Sally Field, Michael Caine, Steve Guttenberg, Peter Boyle.

Lahkotna satirična komedija o vplivu denarja na ljubezen. Sally živi s Stevom /zaradi denarja/, a se zaljubi v Michaela, čeprav je reven. Ko se mora dokončno odločiti, se vrne k Stevu /zaradi denarja, seveda/, a ugotovi, da je tudi Michael bogat in zato pribeži v njegov objem. Skratka - gor in dol po Beverly Hillsu. Tudi to /in predvsem to/ je Amerika. Vtis je, da igralci takega kalibra, kot so naštet, takle filmček posnamejo med dvema večjima projektoma - da dobro zaslužijo in se zabavajo. Igralci so dobri, film pa je prisrčen, neobvezen in...nič več.

M.K.

Was ist KUNST....?

(A. Mäckler)

Ars est sexualitas!

(J. Bohunsky)

V eč programsko vstopanje nas je tako pripeljalo do točke, kjer lahko skoncentriramo specifične kategorije raziskovalnega odnosa v binarno formulacijo: režiser (režisirati) - igralec (igrati). Erotične funkcije ostalih dejavnikov tega koordinatnega sistema (dramaturg/dramaturgirati, scenograf/scenografirati, dramatik/dramatikariti, celo gledalec/gledati) so na teh koordinatah precej nepomembne, saj se da vse posebnosti in istosti njihovih medsebojnih relacij postaviti na skupni imenovalec: režiser (režirati).

Če torej sprejmemo uvodno tezo, da je konstitutiven element relacije režiser - igralec erotika in da je s tem njun odnos erotičen odnos, je potrebno ta odnos vrednosti razgraditi in pregledati erotično strukturo tkiva skozi optiko obeh polov posebej ter njuno presečno množico.

1. OPTIKA REŽISERJA (t.i. recepcijska optika)

(govori artefakt št. 1: Joshko Bohunsky)

"Ko opazujem igralca na vajah, se naslajam ob njegovi psihofizični aktivnosti. Pustim ga samega na odru in ga opazujem. Zmeraj ga želim nekolikanj prizadeti, ker vem, da ga bo to spodbudilo. Pri tem me vodi neka zelo precizna sadistična energija, ki pa se dopolnjuje s potrebo po opazovanju. Princip gledanja skozi ključavnico. Uživam, ko gledam neko intimno razdejanje, rojevanje in umiranje energije, ko občutim vzpone in padce najine profesionalne erotične vezi, če se lahko tako izrazim. To napast med moškim in ženskim principom v metodologiji. Seveda pa bi o tem lahko povedal še veliko več."

2. OPTIKA IGRALCA (t.i. emisijska optika)

(govori artefakt št. 2: Pankracio de Salamanca)

"Uživam v razdajanju, ki ga lahko točneje opišem kot 'biti gledan'. Igro jemljem kot artikulirano masturbiranje, kot fantastično mučenje samega sebe, kar nedvomno zveni zelo mazohistično, a je že prav tako. V gle-

dališču izpostavljam svojo intimnost in uživam v tem, če vidim, da se drugi naslajajo ob mojem dajanju. Če se ne, doživim blokado, to pa ni več igra. Igra je javna erotika, javna spolnost. Saj mi smo vsi malo nori. Sicer pa o tem ne bi mogel še kaj več povedati."

Na tem mestu je možno (in sploh šele relevantno) definirati prerez obeh artefaktov, s tem pa tudi že artikulirati statično relacijsko sliko (presečno množico):

Režiser (režirati) in igralec (igrati) sta torej voyeur in ekshibicionist. Vse, kar na antističnem polju počneta, je zapolnjena/zadovoljevanje manjka (spolna nezapolnjenost/nezadovoljenost) in odvajanje presežka (spolna prezapolnjenost/prezadovoljenost kot nezapolnjenost/nezadovoljenost per negationem).

3. PRESEČNA MNOŽICA

Was ist KUNST....?

Ars est sexualitas!

IGOR ŠTROMAJER

Katedra za retoriko na AGRFT Ljubljana,
oddelek za praktično metafiziko

V Beogradu so bila dela ameriških umetnikov iz zbirke Laze Vujića, Visconti Fine Art predstavljena že pred enim letom. Letos pa imamo tudi mi priložnost ogleda stvaritev šestih najpomembnejših ameriških grafikov (Pop-art) v prostorih Mestne galerije v Ljubljani.

Yohn Chamberlain, Sam Francis, Roy Lichtenstein, Robert Rauschenberg, James Rosenquist in Andy Warhol so najpomembnejši predstavniki grafične umetnosti, ki se je razvila v zadnjih 25-ih letih. To je ena najbolj komunikativnih zvrsti umetnosti.

Če Pop-art ni gibanje z manifesti in z množičnimi demonstracijami, je vsaj ena relativno enotna tendenca. Glavna smer je abstraktnost in fuzija vseh tistih stilov, ki so pripomogli pri samem nastajanju Pop-arta.

Pop-art je ustvaril kult všečnosti, ki nekoliko zamegli njegov pravi smisel. Ker je lahek za gledanje in prepoznavanje in ker je zabaven, je izzval vsesplošno odobravanje, vendar na zelo površnem nivoju. To pa je krivično do šesterice pomembnih umetnikov, katerih dela so razstavljena. Ves čas nas spominjajo, da niso samo Pop-artisti, temveč tudi umetniki. To opazimo pri Warholovem grafičnem tihožitju, ki se močno razlikuje od običajnega Pop-arta, ki smo ga vajeni.

Eden od Pop-artistov je izjavil: "Some of the worst things about Pop-art have come from its admirers.", kajti preko njihovih del smo začeli resnično idolizirati Marilyn Monroe in Coca-colo, kar pa nikakor ni bil cilj Pop-artistov. Oni iz-

POP ART

ŠEST AMERIŠKIH UMETNIKOV

birajo za podlago svojih del reklame zato, ker so stvarne, posebna predstava nečesa, in ne samo zato, ker so vzete z "oglasnih desk". Sam James Rosenquist poudarja, da "njegov motiv niso masovne predstave."

Pop-art se je opredelil za vse, kar doslej ni bilo vredno nobene pozornosti. Nič ni bilo svetega. Bolj je bilo poceni in nižje, boljše je bilo.

Lichtenstein in Warhol svojih slik nista niti izumila. Ali sta jih povečevala, prekrivala s pikami, ali pa razmnoževala. Rosenquistova industrijska slikarska tehnika pa je neprijetno mehka z belo osnovo, kar je neverjetno razjezilo "poznavalce umetnosti". Zato ga niso imeli za umetnika, temveč za reklamnega agenta.

Lichtensteina so imenovali "človek stripov", umetnost pa so označili kot satirično. Kritiki so govorili, da v tej umetnosti zgubiš samega sebe. Lichtenstein in vsi ostali Pop-artisti pa so svoja dela razlagali na povsem drugačen način: "Želim, da moje delo izgleda programsko in brezosebno, ne verjamem pa, da sem brezoseben, medtem ko ustvarjam."

Andy:

Kakšno je bilo že vprašanje?

KDO SI JE IZMISLIL POP-ART?

Kdo si ga je izmislil? Mislim, da Angleži. Nenehno se govori, da so to bili Angleži na Carnaby street-u. Neki umetniki, pozabil sem že njihova imena.

KDO SI JE IZMISLIL POP-ART?

Andy Warhol:

Neke noči, ko sem bil zelo utrujen od sedem-dnevnega potovanja od mesta do mesta, me je Catherine začela spraševati, kaj je Pop-art.

Catherine Guinness:

Nisem, nikoli. Govorila sem o juhi, ne o Pop-artu.

Andy: *Vprašala si me za Pop-art.*

Catherine:

Nisem. Vprašala sem te za juho. Zakaj si obarval juho.

Andy:

Poslušaj, kaj je Pop-art in zakaj sem obarval juho, je isto vprašanje.

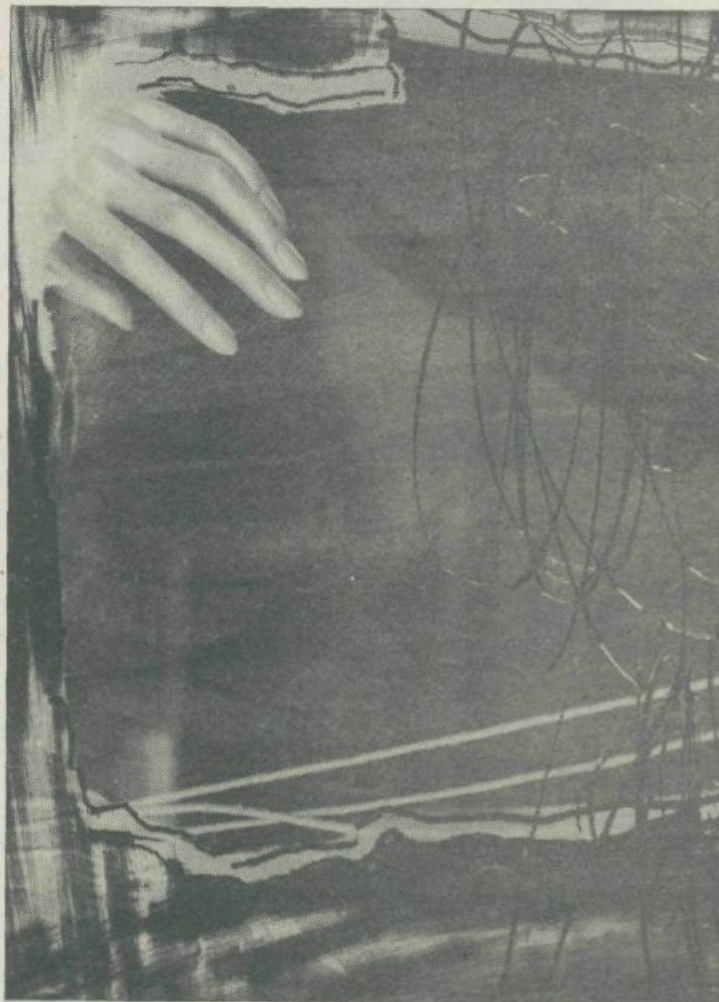
PREDBOŽIČNA EVFORIJA V LJUBLJANI (prvič)

Dvorana na Kodeljevem se je še enkrat (po N. Caveu, Siouxi...) izkazala kot prostor, ki povsem odgovarja tovrstnim koncertom. To smo lahko slišali takoj.

EAT so svoj del koncerta pričeli točno, vlogo predvozačev so opravili perfektno in morda celo preveč prepričljivo. Predstavili so muziko s svojega prvenca *Sell Me A God*, ki je v živo zvenela celo dosti bolje kot s plošče. Jasno zaznavni elementi starega (flower power) rocka, prilagojeni novorokerskim ušesom, so Eat neverjetno približali publiki. Nekakšen glasbeni Deja vu bi lahko rekli zadevi; po dveh udarnih zadevah, Mr. And Mrs. Smack ter Tombstone, so Eat pokazali tudi od kje črpajo. Summer In The City iz opusa *Lovin' Spoonful* je bila verjetno najsvetlejša točka njihovega nastopa. Nekaj znano novega je bilo, ob malce karizmatičnem pevcu Ange-u in dobrem ozvočenju, odločilno - Eat so bili po tričetrtturnem nastopu vsekar ena najbolj sprejetih, če ne najbolj sprejeta predskupina v Ljubljani.

Ko so po polurni pavzi The Jesus and Mary Chain pričeli, se v dvorani ni zgodilo nič pretresljivega, vsaj med publiko ne. Je pa zato bila na črno zaveso v ozadju odra pripeta velika petokraka z zadnjega albuma. Ta je služila

THE JESUS AND MARY CHAIN

za platno, na katero sta brata Reid v dveh minutah projicirala, kako in v kakšnem svetu živita. Film, televizija, koka-kola in glasba - vse to kaže, da se dobro zaveda ta splošne in seveda svoje potrošniške preobremenjenosti. Tako sta naredila zadnji album in po treh ali štirih skladbah je bilo jasno, da sta tudi koncert zastavila podobno, torej bolj hitro, poleg tega pa še dokaj rokersko (slogan iz reklame torej drži). Tako so TJAMC v dokaj hitrem tempu odigrali večino zadev z zadnje plošče, odigrali pa so tudi nakaj bolj "poskočnih" komadov s prejšnjih dveh albumov in singlov. V redni program so uvrstili tudi priredbo Bo Diddleyeve *Who Do You Love*, zaradi tempa pa je izpadel dark hit *Just Like Honey*. Veselo in svetlo torej in od mračnega imidža je, vsaj kar se muzike tiče, ostalo bore malo. Mračna poza pa je še zmeraj očitna pri lučeh; no, mogoče je to eden od načinov, da zamažeta oči in obdržita fane iz vrst črnih šminkerjev.

The Jesus And Mary Chain so opravili korektno. Luči sem že omenil, zvok je bil zadovoljiv, koncert pa je skupaj z enim bisom trajal uro in pol. In če odmislim predkoncertno pričakovanje, po katerem se kriterij hočeš nočeš precej zviša, so bili dobri. Edina "napaka" je bila predskupina, ki je bila več kot to. Vendar se je koncert zgodil zaradi The Jesus And Mary chain in ti so dosegli, kar so hoteli - tisto uro in pol so bolj ali manj zabavali do vrha polno dvorano.

Igor Ivanič

Koncert, od katerega sta sedaj minila že dva tedna, naj bi bil zadnji rock koncert osemdesetih. Koldarsko zadeva drži, termin rock pa je bil, vsaj pred koncertom, dvomljivo zastavljen. Predvsem zaradi zadnjega albuma, ki je dober, vendar bi ga težko označili za rokerskega.

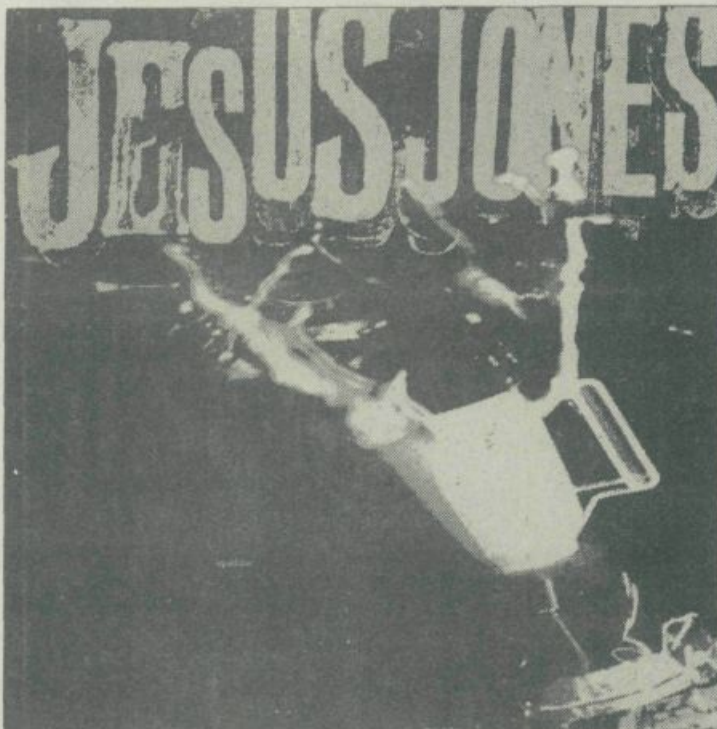

Glasbene usmeritve in trendi zadnjih dveh let so osnovna značilnost glasbe, ki jo prodajajo Jesus Jones. Pred dvema mesecema so izdali ploščo z naslovom Liquidizer; na ovitku so zapisali, da je bila zadeva narejena pod vplivom Bomb The Bass, S Express, Public Enemy, The Cult, Dinosaur jr., Rapeman, Jimija Hendrixa, za nameček pa še Sonyja Boya Williamso-na. Pestra družina in tudi manj zagnanim konzumentom nove glasbe je verjetno jasno, da so si Jesus Jones zadali malce težjo nalogo. Vendar je vse te stvari mogoče slišati v skoraj vsaki skladbi.

Vzdevek Jesus Jones je Mike Edwards že zdavnaj opustil in sedaj se tako imenuje skupina, v kateri je pač še zmeraj šef. Precejšnji medijski odziv so doživeli po izdaji prvega singla z naslovom Info Freako, ki je nabit z ogromno količino energije. Naslednjemu singlu Bring It On Down pa je kmalu sledila omenjena plošča Liquidizer. Produciral jo je Craig Leon, ki je enako delo opravljal pri Ramonih, Blondie in Primitivih. Ob glasbi, ki jo slišimo s plošče, bi tako starega Craiga le težko povežali s prej omenjenimi skupinami. Zvok je namreč precej "zapacan", oz. obdelan z različnimi efekti, kot so fuzz in danes vse bolj popularni samplerji, tako da površnega poslušalca lahko zavede in ga pripelje celo do zaključka da "je to nova in dobra stvar". Če pa zadevi prisluhnemo malo bolj pozorno, lahko ugotovimo, da gre za primerno zamaskirane (znane) glasbene zvrsti. In če bi hoteli v enem stavku povedati, kaj je to, bi bili House inačica Dinosaur Jr. prava primerjava. Vendar Dinosaur Jr. (hvalabogu) ostajajo to, kar so, prav tako (bogpomagaj) tudi House. Jesus Jones pa orjejo po sredini in čeprav niso ravno perfektno zlitje omenjenih bendov in izvajal-

PREDBOŽIČNA EVFORIJA V LJUBLJANI (drugič)

JESUS JONES

cev iz uvoda, ugajajo kot čisto prijetna, obenem pa malce nekonvencionalna skupina. Nekaj skušajo povedati tudi z besedili: sam naslov Info Freako je že primer za to. Človek devedesetih, do vrha nafilan z informacijami o Afganistanu, borznih premikih in vremenu, ki je poleg vsega še preobremenjen z reklamnim bliščem

kičastih proizvodov, je glavna tema. Teksti in glasba tako oblikujejo celoto, ki skuša reflektirati križe in težve preobremenjenega zahodnjaka. To jim bolj ali manj uspeva. Sicer pa gre za poslušalca, ki bo glasbo sprejel ali ne. V Ljubljani jih bodo prej ali slej, kajti (obračljena tema) predvajajo jih tudi v programih najbolj populističnih TV satelitov.

Pomanjkljivost Jesus Jonesov je način, na katerega je zastavljen projekt Liquidizer. Temu manjka nekaj, na kar bi se J. J., vsaj glasbeno, lahko oprl za vnaprej: prav dolgo se take muzike verjetno ne bo dalo prodajati. In dobro bi bilo, če bi iz hrupnega popa zavili po stopinjah kakšnih Faith No More ali Red Hot Chili Peppers. Energetski potencial vsekakor imajo. Odrešili nas Jesus Jones torej ne bodo, kljub temu pa lahko funkcionirajo kot zabavlaški hrupno plesni bend. Zanimivi so in to zaenkrat zadostuje.

Igor Ivanič

V predbožičnem času se taki in drugačni mesije pojavljajo v tropih. Eden, oziroma eni od njih, so tudi Jesus Jones.

Ko je pred davnimi leti Zabranjeno pušenje prvič gostovalo v Ljubljani, v discu FV, ki je takrat gostoval v Šiški, mi je Dr. Nele Karajlić podaril demo kaseto. Na prvih dveh ploščah so fantje potem objavili vse skladbe s te kasete, razen štikla *Šejn, borac za pravdu*. V tej simpatični country & western pesmici Šejn prihaja na osamljeni ranč, katerega lastnik je potožil, da ga ogrožajo Šošoni.

"Šošoni žele etnički čist Idaho," je dejal.

"Don't vory," je odvrnil Šejn in "stavio koltove u službu pravde."

Če k temu prištejemo še na prvem albumu objavljen štiklec *Čejeni odlaze*, kjer so Šošoni Čejene pregnali z njihovih ognjišč, je verjetno jasno, kdo je tukaj kdo in kje je Idaho. Ne vem le, od kod Neletu in družini preroška napoved, da bo prišel neki Šejn in skušal zadevo urediti "koltovima".

Ampak vse to se je godilo v lepih časih, ko se ni smelo ničesar povedati naravnost in ko je sodila k objavi vsake spodobne plošče bitka s cenzorji diskografskih hiš. Takrat je bilo veliko lažje biti umetnik, kar lahko pokažem na primeru dveh sorodnih skladb z dveh albumov Pušenja; na LPDok čekaš sabah sa šejtanom je bila bolj epsko zastavljena skladba *Nedelja, kad je otišao Hase*, na naslednjem, *Pozdravi iz zemlje Safari*, pa je imela podoben štimung *Dan republike*. Ampak pri prvem štiklcu so se vsi poslušalci muzali, saj so natančno vedeli, kdo je fuzbaler Hase, "koji je tuko Engleze, Švabe, Ruse", in bili obenem prepričani, da tega ne ve nihče razen njih. Pri Dnevu republike pa je bilo vse preveč jasno, vključno s spornimi "stenami, ki imajo ušesa", saj je slednje povsem običajni sestavni del življenja v vsakem komunizmu (pa magari po meri človeka). Če se vrnemo v Idaho, so na svojem zadnjem, nedavno objavljenem albumu (*Mala priča o velikoj ljubavi*) pušači na to temo napisali štiklec *Straža pored Prizrena* (Prizren: kraj v Idaho,

ČEJENI & ŠOŠONI

Če ste v osnovni šoli brali Karla Maya, gotovo veste, da so Čejeni in Šošoni indijanska plemena. In kakšne zveze ima to z nami? Nobene, razen da so pred pol desetletja sarajevski (takrat še) novoprimitivci Zabranjeno pušenje s temi imeni poimenovali dve balkanski plemeni, ki sta od nekdaj na bojni nogi.

USA), kjer je vse lepo prepovedano, ampak Gary Gray iskreno obžaluje odsotnost lokalnih indijanskih plemen. Na isto temo je napisana tudi pesem *Zvijezda nad Balkanom*, kjer se je Dr. Nele, da bi se izognil banalnosti, prelevil v pesnika. Ja, tako je, tale kakor demokratizacija sili nekdaj gnevne rockerje med poete. Da bo zadeva še hujša, sedaj stari rock poeti ne vedo več, kaj bi počeli. Ob vsesplošnem kolapsu cenzure se je tako priznanmu pesniku Zoranu Predinu na zadnji plošči njegove spremljevalne skupine Lačni Franz zapisala rima "Miki Maus/dober kavš". Ja Zoran, Zoran! A ni to malo prebanalno? Prelahko? Če pri Helidonu ne bi prisilno upokojili dežurnega cenzorja, bi še sedaj švical in iskal rimo Miki Maus. Meni, denimo, nobena ne pride na misel, čeprav sem svojčas v osnovnošolskem glasilu rime kar stresal iz rokava. (Zato so mi rekli Gary Gray - Rimljan.)

In končno smo pri poslastici meseca, vsaj na področju diskografije. Gre za zadevo, od katere vam bo šlo na bruhanje, ki ji ne boste mogli uiti na nobeni novoletni veselici in ki vam bo grenila življenje do pomladi, ko jo bo nasledila kopica še bolj nagravnih posnemovalcev. Reče se ji *Disco Goes To Avsenik*, gre pa za promo-EP, na katerem so neki A FAS-THE-FIK objavili štiri mikse štikla *Ja, Ja*. Stvar je torej jasna: Fantje so semplali par štiklcov Avsenikov, podložili zadevo z disko ritmom, dodali par efektov in naredili slovenski Edelweis. Ploščo je objavil FBI, kar pomeni Furlan Boris International. Boris Furlan je drugače tip, ki je vodil off-off založbo Slovenija iz Kopra, ki je pred časom bankrotirala. Nič čudnega, ko pa so objavljali plošče skupinam, kot je Idiogen, bi rekel Andrej Ilc. Ampak Boris je očitno prišel k pameti, skupaj z njim pa tudi šef omenjenega Idiogena Andrea Flego, ki ima pri stvari tudi prste vmes, in če bosta hitro objavila kaseto z nekaj miksi v *Ja, Ja* stilu, se jima nekaj časa ni bati bankrota.

Ja, Ja!

Gary Gray

Ne vem, kje naj bi začel tole ameriško cross-country potovanje. Morda v mesecu maju. Po predaji dokumentov in potrebnih papirjev mi je ameriški konzulat v Zagrebu v dobri uri vrnil potni list in vanj vtisnjeno Nonimmigrant J-1 Visa.

American Trans Air me je ponekel v nebo z londonskega Gatwicka in po sedmih urah se je izpod oblakov prikazala severnoameriška celina. Od gozdov zvezne države Vermont do Connecticuta in države New York. Mega New York City je pod nami. Tu sem, Amerika.

Kratkotrajna procedura pri vstopu na ozemlje ZDA je svojevrstna filmska sekvenca, enkratne dogodek, toda misli me prehitevajo. A o vsem tem kdaj kasneje.

New York je največja metropola človeštva. Saj so vam zgodbe o v nebo vzpenjajočih velikanih znane, tudi avenijski vrvež poznate, recimo iz filmov Wooda Alena. New York je prav tak. Ampak, ne smemo se preveč oddaljiti od tem. Ja, kakšna je sploh tema mojega besedila. Govorili bomo o glasbi.

Glasbeno poletje '89 je bilo za Američane vračanje v preteklost.

Woodstock so ob dvajset letnici uspešno komercialno lansirali. Na roke, ali za korist lastih žepov, pa so jim šle tudi nekatere zaprašene zvezde kot GRATEFUL DEAD, JEFFERSON AIRPLANE, tudi THE WHO, ki so iz podstrešja potegnili svoj spektakel Tommy in zapolnili stadione od New Yorka, Philadelphie do Los Angelesa. Svoj, po izjavah, zadnji come-back so naredili tudi ROLLING STONES in ga seveda s korporacijskimi velikani ("Coca-Cola Presents..."), tudi mastno prodali. Dark Side Of The Moon in mali korak za človeka, a velik korak za človeštvo je bil tudi tu. Na največji newyorški rock'n'roll radijski postaji razbija klasika rocka zadnjih 35 let. Le postransko omenjam, da se je v javnost vrnil tudi Charles Manson. Sicer še vedno v zaporu, a tudi v časopisju. Njegov sin, Michael Manson, 20 let, živi neznano kje v Ameriki...

Pustimo to, hočete nekaj svežega? Ja, zgodil se je tudi famozni New Musical Seminar. Prireditel, na kateri se srečajo veliki in neodvisni predstavniki glasbenega biznisa, je že nekaj let tradicionalna. V tem času newyorško nočno življenje utripa na deseto potenco. V tednu dni se je tako zvrstilo več kot sto koncertov na Manhattnu. Nastopala so

INDIJANSKO POLETJE

nešteta znana imena, od OFRE HAZE in NEW ORDER, do underground skupin PRONG, NAKED RAYGUN, VERBAL ASSAULT, WHITE ZOMBIE, FALSE PROPHETS, itd.

Eden izmed atraktivnejših koncertov je bil tudi show v Rapp Arts Center, ki je nekakšen upostošeni Broadway in leži med 4. ulico in drugo avenijo. Tam so prvi nastopili OLD SKULL, trije desetletni pobiči, ki so na odru razbijali skateboard in nekaj malega tudi udarili po kitari in bobnih. Zanimivo? Ne bi rekel. A ta mali so vžgali. Imajo album Get Outta School in video spot Homeless, katerega so šli z MTV-jevci snemati v Kalifornijo. Drugače mulčki prihajajo iz starševskega gnezda v Wisconsinu, oče dveh pa igra v skupini TAR BABIES.

Po nedonošenčkih rocknrolla so v cigaretini dim zaviti FLAMING LIPS zaplavali po dvorani, le ta jim je omamljenosti vibracije vračala. Prava LSD zabava, naravnost iz Oklahome, z zlatim šusom nostalgije.

Seveda so tu še zvezde večera, GWAR iz Richmonda v Virginiji. Trinajst članska skupina je atrakcija koncertnih odrov in favorit MTW underground programa. Za kaj prav za prav gre? GWAR je bolj teatralna kot glasbena skupina. Glasba, najlažje opisana kot barbarski metal, je le podlaga scenskemu nastopu, v katerem se zlijejo hektolitri krvi po publiko, letijo meterski spolni organi, glave, ledvičke, tu in tam še kakšne roke in kokošje glave. Da, GWAR so atrakcija števila ena.

Z New York Nights še nismo končali. Za CBGB klub ste že slišali. Tam so zadnjih deset let koncentrirale skupine, ki so pisale zgodovino glasbe, DEAD BOYS, TALKING HEADS, BLONDIE, RAMONES, vsi so začeli v CBGB luknji. Ta še vedno stoji na svojem mestu, v ulici Bowery, katere zaščitni znak so newyorški klateži. CBGB in CBGB Record Canteen, dva ločena prostora, delujeta vsak dan. CBGB Canteen je trgovina glasbenih izdelkov-plošč, magazinov, CD-jev, popoldne in zvečer pa tam igrajo mlade in neuveljavljene skupine. Nekoliko drugače deluje veliki brat CBGB. Notri igrajo že uveljavljena imena, posebna zanimivost kluba pa so nedeljske popoldanske matineeje, na katerih igra po pet skupin.

New York ... Prihodnjič te bom bolj spoznal.

Dave Kej

foto: Marko Prah

RAZGOVORI Z RESNICO

HOPLA KONOPLA

POSKUSITE SE VI

Prvo vprašanje je bilo nekako takole postavljeno: povej mi na kratko o tvojem odnosu do drog; mišljenje o "mehkih", o "trdih", katere uporabljaš, če uporabljaš... feeling.

Aldous Huxley: Uporabljam ganjo in shit, pa kakšen trip. Horsa ne bi poskusil nikoli, ker sem videl tiste, ki se špricajo, njihove zenice, roke, švic in kozlanje. Odvisen sem samo od navadnih cigaret.

Galileo Galilei: Ta problem me ne moti, ga sploh ne opazim.

Katarina Barbara: Droge so "crkljanje" - padati vase, v svoje vizije (oziroma v vizije drugih, ki te lahko večkrat prevzamejo - oziroma se sam prepustiš "svetu" bližnjega) in s tem v zvezi je torej en obred pripadnosti, druženja, "bluzenja"...

Jar: Kadim travco, najraje dobro (iz "domačih" virov), kar mi zagotavlja "up feeling" (poživilo za dobro razpoloženje in veliko energije)... ABOVE THE FALLING RAIN.

Trde droge so deformacija človekove osebnosti (odvisnost, šizofrenija) - samomor, počasen propad.

Marija Magdalena: Trdih drog ne uporabljam in jih nikoli ne nameravam, ker sem osebno proti vsaki obliki odvisnosti. Mehke občasno, bi lahko rekla "obredno". Nebesa na zemlji.

Odisej: Negativnega mnenja nimam, mehke bi legaliziral. Jemanje drog je rezultat odnosov v družbi. Narkomane proizvaja družba.

Mehke droge so čisto v redu stvar, ločim pa dve vrsti uživalcev:

- mularija, ki to vzame, pa sploh ne ve, zakaj. Samo zato, da so zadeti (trava, hašiš, LSD);

- ljudje, ki to vzamejo iz čisto spoznavnih razlogov, marsikaj novega odkrijejo. Sebe štejem v to drugo skupino (LSD).

Heroina me je pa strah.

Ksantipa: To mi ni tabu, vendar mislim, da so to ljudje, ki se ne znajo zadovoljiti z malimi stvarmi, ki ne vejo, da je vsak nov dan praznik zase. Droga je droga, trda ali mehka, isto kot sta pivo in konjak alkohol, vse v mejah normalne. Pa tudi to je relativno.

Droge so zdaj aktualna tema. Mediji razkrivajo morje podatkov o uporabnikih, žrtvah, ukrepih, žrtvah ukrepov in vsa podobna sranja. V glavnem je vse pristransko, pomanjkljivo. Pri nas, na primer, se še niso spomnili narediti ene zaresne raziskave in podatke objaviti. No, saj, mogoče pa so naredili raziskavo, pa so se ustrašili, da se bo rulji scufalo, ko bo zvedela, kakšna je. Tako so raje objavili samo par števil. No, enkrat na sto let se zgodi tudi, da kak izobčenec pove kaj o svojih izkušnjah. Ha, zakaj si pa kupila Tribuno? Zato, da boš kaj prebrala. Minilo je tistih sto let. Pred tabo je anketa, narejena med slučajno izbranimi ljudmi (sama znana imena). Vsi so odgovarjali na dve vprašanji, ki naj bi zajeli dovolj široko področje, da ti potešijo lakoto po informaciji. Beri torej, misli si svoje in se zabavaj. Par izjav je res kul. Saj boš videla.

Seneka: Trde: odklonilno stališče. Brez posebnih izkušenj, stališč, komentarjev.

Mehke: pozitivno mnenje; mehkost ponujenega čaja (kave, kokakole, cigarete) potrdimo z ročno zvito cigareto marihuane (jointom). Kot dodatek lahko ponudimo piškote ali gosti sok.

O kakšnem posebnem "mehkem feelingu" se z izjemo THC-ja ne da govoriti.

Roza Luxemburg: Mislim, da drog sploh ne potrebuješ. Brez veze so. Razjezi me, ko to slišim. Če se v neki družbi dobro počutiš, tega ne potrebuješ. Če si v slabi družbi, greš pa ven.

Ivana Orleanska: Mislim, da bi moral vsak, ki se zanima za droge, najprej poskusiti heroin. Tako bi bilo njegovo znanje najpopolnejše in učna doba najkrajša.

Satan: Hm. Odnos do drog. To je težko vprašanje. Trda mamila me ne zanimajo. Zakaj? Zato, ker potem živiš v peklju zasvojenosti.

Mehke droge - uporabljam največ "grass", to je "cool" občutek, posebej pri muziki, ali pa ko si utrujen in bi hotel več sanj.

Do sedaj še nisem občutil shizofrenije, kot govorijo psihologi v svojih študijah.

Zraven "grassa" jemljem tudi amfetamine (več tipov). S tem dobivam spodbudo do učenja in tudi več energije, itd.

Toliko o tem, Mogoče še en zanimiv podatek: od tistih anketirancev, ki so izjavili, da ne jemljejo drog (v glavnem je bilo govora o travi in shitu), nihče tudi ni bil kadilec. Ponuja se krasen zaključek: vsi kadilci cigaret so (smo) potencialni kadilci trave. Zanimivce.

Drugo vprašanje, okoli katerega se danes svet vrti, je bilo takole: povej nekaj o odnosu narkomani - družba, tvoje izkušnje, oziroma mišljenje.

Galileo Galilei: Družba izolira vse, kar je samo po sebi umevno. To je obrambni mehanizem družbe. Če se odločiš, da boš drugačen, moraš biti pripravljen, da te bodo izolirali.

Katarina Barbara: Odvisno od posameznika. Lahko potencirana človekova naravnost

(asociativnost, agresija... - ali obratno). MA, POJMA NIMAM...

Aldous Huxley: Sčasoma bodo ljudje razumeli, kakšna je razlika med "crackom" in travo. Sploh pa je problem alkohol in zafukana država s svojimi monopoli.

Kleopatra: Po izkušnjah: droga najprej krepi, nato razdira prijateljstva, narkomane družba še vedno sprejema kot izobčence /oz. jih izobči/, namesto da bi jim pomagala - mislim na vsestransko pomoč; narkoman dobi pečat, ki se ga ponavadi težko znebi in se zato npr. po ozdravitvi težko uveljavi v svojem okolju.

Marija Magdalena: Narkomani so v družbi potisnjeni na rob, izobčeni, tudi proti svoji volji, smatrani so za iztirjence, prej ali slej so izolirani in potisnjeni v kriminalna dejanja. Problem narkomanstva v družbi ni obravnavan dovolj celovito, narkoman ima le malo možnosti za rešitev, dobi pečat, ki mu onemogoča vključevanje v družbeno okolje.

Roza Luksemburg: Dokler ti osebno ne teži, te ne moti. Če ima pa kakšne izpade, potem pa... Vsak ima pravico do tega, da dela, kar hoče.

Seneka: Posledica pomanjkanja pozitivnih izkušenj z blagodejnimi učinki mamil (beseda "droga" ima v tem kontekstu izrazito napačen pomen; glej osnove farmacije) in prenasičenost tržišča z anti- narko propagando, je največkrat vnaprejšnja diskvalifikacija narkomanov in njihovo potiskanje v svojevrsten geto na obrobju družbenega življenja. Izkušnje pretežno negativne. Splošnega mišljenja na dano temo nimam.

Ivana Orleanska: Nasvet vsem klegom narkomanom: dokler ne popustite v šo'i in vam v trgovini brez problema uspe kupiti štruco kruha, vas bo celo vaša mama pustila na miru.

Odisej: Odnos narkomani - družba je odvisen od sprejemljivosti in nesprejemljivosti. Imaš na primer družbe, kjer sprejemajo uživanje drog, ne sprejemajo pa npr. uživanje alkohola (arabske države) in obratno (Evropa). Človek je sam po sebi zelo nesrečno bitje, zato se mora omamljati. Neke stvari za omamo so v določeni družbi sprejemljive, druge pa ne.

Ksantipa: Tudi on je človek. Padel je v to, ker ni zadovoljen z zunanjim svetom.

Satan: Moje izkušnje: družba, oziroma organizacije notranje uprave in zdravniške institucije me ne preganjajo.

Ampak poznam primere - preganjanje narkomanov, zdravljenje. Po zdravniškem tretmanu tisti človek, ki se je očistil, ne dobi službe. Drugi ljudje ga odbijajo, kot da je okužen in se ga bojijo. Posebej zdaj, ob vprašanju AIDSa.

Antigona: Ni šans.

Tako. Zdaj si pa misliš svoje. Mogoče ti celo ni všeč. Ne se sekiraj. Še marsikomu ne bo všeč. Marsikdo se počuti celo ogrožen, ko bere takele stvari, nekdo bo zahteval, da me zaprejo ali ne bo več hotel kupovati Tribune... Bistvo pa je v tem, da to folk bere, da to folk ve. Kljub temu, da ni bog ve kaj novega napisanega.

E.Zagoričnik

NETAČEJ

ZA CELOSTNO GRAFIČNO PODOBO ŠTUDENTSKE IZKAZNICE UNIVERZE (E. K.) V LJUBLJANI

Komisija za socialno-ekonomska vprašanja študentov pri ljubljanski Univerzi poskuša ponovno udejanjiti idejo o izkaznici, ki naj bi imela za cilj predvsem posodobiti administrativno poslovanje, nadomestiti potrdila o vpisu s tem pa poenostaviti delo administracije in prihraniti čas študentom, ki bi ga izgubili v dolgih vrstah pred referati.

Skratka, študentska izkaznica naj bi bila neke vrste "potrdilo o vpisu", ki bi veljalo celo študijsko leto. Z izkaznico naj bi študent izkazoval status rednega študenta, z njo pa naj bi zadovoljil tudi zahteve nekaterih zunanjih uporabnikov (Študentski center, Integral, štipenditorji...). Izkaznico bi izdajala Univerza študentu ob vpisu, veljala pa bi le za tisto študijsko leto, za katero je bila potrjena, oz. do dneva, ki je naveden v izkaznici.

OBLIKA:

Študentska izkaznica naj bi imela obliko manjšega kartončka, tipa osebne izkaznice v plastičnem ovitku (možnost računalniške izdelave). Upoštevati bi morali enotno likovno podobno univerze.

VSEBINA:

Študentska izkaznica naj bi na čelni strani vsebovala naslednje podatke:

- glavo univerze
- prostor za žig VDO
- ime in priimek študenta
- rojstne podatke (datum, kraj in občina)
- številsko osebne izkaznice in enotno matično številko občana (tuji študentje bodo imeli namesto EMŠO vpisano številko potnega lista)
- identifikacijsko (vpisno) številko študenta na VDO

Na hrbtni strani študentske izkaznice bodo navodila za uporabo izkaznice (velja le z osebno izkaznico oz. potnim listom), kdo in kako izdaja izkaznico, pravice in ugodnosti, sankcije ob zlorabi.

Določeno naj bo tudi mesto za žig in podpis pooblaščenih oseb, s katerim VDO vsako leto potrjuje veljavnost izkaznice. Na zadnji strani je tudi napis: "...redni študent, vpisan v ...letniku zimskem/letnem semestru v študijskem letu ... (od 1.10. do 30.9.). Upoštevate lahko možnost, da se vsako študijsko leto izda nova izkaznica. Oblika in likovna izvedba hrbtne strani je seveda prepuščena avtorju.

V natečaju za celotno grafično podobo študentske izkaznice ljubljanske Univerze lahko sodelujejo vsi njeni študentje. Predloge, oz. idejne osnutke za grafično podobo študentske izkaznice sprejemata UK ZSMS in Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani na naslov:

Univerza
ali

E.K.

Trg osvoboditve 11
/za natečaj/
61000 LJUBLJANA

UK ZSMS
Kersnikova 4
/za natečaj/
61000 LJUBLJANA

za socialno-ekonomsko komisijo: Ivo Gulić

do vključno 31.1.1990. Avtorji izbrane celostne grafične podobe študentske izkaznice bodo nagrajeni

1. NAGRADA V DINARSKI PROTIVREDNOSTI 400 DEM
2. NAGRADA V DINARSKI PROTIVREDNOSTI 300 DEM
3. NAGRADA V DINARSKI PROTIVREDNOSTI 200 DEM

Izidi natečaja in nagrajena grafična podoba študentske izkaznice pa bo objavljena v februarški številki Tribune.

oni o nas · oni o nas · oni o nas

Da se zgodovina ponavlja kot farsa, ugotavlja Jovan Jović v **STUDENTU**, ko piše o **antisrbski internacionalni koaliciji**. "Azem Vllasi je postal robec, s katerim bi si mnogi želeli v Srbiji obrisati nos. Če to ni uspelo albanskim nacionalistom, separatistom in fašistom, da Vllasija izkoristijo v toliko, kolikor so hoteli, potem so tu "dušebrižniki" z našega severozahoda (slovenski, hrvaški in bihovski antisrbski in antipravoroslavni krogi), ki izkoriščajo sojenje." Neposredni izkoriščevalci so Danas, Vjesnik, Mladina in Teleks, ki pišejo o izmišljenem srbskem hegemonizmu in s tem podpirajo antisrbsko propagando na Zahodu.

Tej kampaniji se je pridružil, vsaj po pisanju Studenta sodeč, tudi **Vatikan**. "Papež Janez Pavel II. je neposredno pred začetkom sojenja Vllasiju obiskal provinco Taranto na jugu Italije, v zalivu nasproti Albanije, nedaleč od Kosova, kjer živi okoli sto tisoč Albancev. Naročil jim je, naj z ljubeznijo čuvajo jezik in dediščino očetov. Temu obisku in sojenju Vllasiju je vatikanski radio posvetil opazno publiciteto, seveda da bi Albance čim bolj spodbudil."

Medijska vojna se z nezmanjšanim tempom nadaljuje. Student predstavlja **emigrantsko časopisje**. Povsem "slučajen" pa je izbor: izbrali so hrvaški emigrantski časopis Iskra iz Munchna. O srbski emigraciji ne duha ne sluha.

Na naslednji strani pa najdemo zapis o boju med srbskim in šiptarskim lobijem v ZDA za resnico o Kosovu. Le da pisec ne govori o srbskem lobiju, temveč o srbskih patriotih, ki bodo z ugledom in tudi denarjem ubranili ugled Srbije ter razkrinkali šiptarski lobij v podlih podtikanjih.

Vasil Tupurkovski, član predsedstva SFRJ in avtor "nenačelne koalicije", je v intervjuju za skopski **Mlad borec** med drugim povedal: "Samo z enakopravnimi in enako pravno zaščitnimi državljani, ki bodo

živeli v demokratičnem vzdušju, lahko dosežemo stabilnost na Kosovu in tudi širše." Če upoštevamo njegovo trditev, da ne sprejema represije v mednarodnih odnosih, potem lahko upamo, da bo državno predsedstvo preklicalo ukrep izrednih razmer na Kosovu.

Do "jugoslovanske sinteze" je še trnova pot. Po mnenju **Vladana Vasiljevića**, beogradskega znanstvenika, je temu kriva **sebična Slovenija**. "Vsa današnja dogajanja kažejo, da so Slovenci politično zelo neuki, da so v mnogih zunanjih zelo siromašni, za vsako ceno pa sebično želijo zadržati monopol, ki so ga pridobili v neenakopravni politični borbi." Vasiljevićeva definicija Slovenca je znana: egoizem plus neznanje.

Rade Tomić, novinar radia Priština, človek antibirokratske revolucije in mitingaš, "ki mu je Vllasi grozil, da se bo maščeval, ker ima predolg jezik," je v **Studentu** izdiferenciral politična dogajanja v Jugoslaviji. Nekaj eksotičnih izjav: "Gibanje kosovopoljcev je zgodovinsko gibanje... Nadira Vllasi je bila večji srbožer kot njen soprog... Šušvar, Mužević in Kocijančič so odgovorni, ker so sprli narode... Albanski seperatisti, ki so nedavno demonstrirali na ulicah Zagreba, Splita in Ljubljane, so si zunaj sami počistili ulice, ker je ta posel rezerviran za Albance... To, kar so naredili Kosta Bulatović, Miroslav Šolević, Bogdan Kecman, je zgodovinskega pomena za vso državo..." Tomić končuje mastrubacijo z izlivom: "Jaz verjamem, da bo Kosovo vedno srbsko in da bodo Albanci uvideli, da je Srbija njihova edina republika." Komentar je več kot odvečen.

Naš sistem je samo ena **varianta stalinističnega sistema**. Netolerantnost in institucionalizacija nasilja predstavljajo stebre celotne organizacije oblasti. Podobnost s stalinizmom je v dejstvu, da se sporna vprašanja rešujejo pretežno s policijskim, ne pa s političnimi sredstvi, kar je tipična lastnost boljševisitičnega koncepta. Netolerantnost do

svobode misli in političnega delovanja je vgrajena tudi v program ZKJ, pogosto pa je tudi motiv v govornih in referatih partijskih vodij." To so misli dr. **Vladimirja Gligorova**, beogradskega ekonomista in zagovornika liberalizma.

Mladost objavlja intervju s **Fikretom Abdićem**, babom iz cazinske krajine, v katerem bdič razkriva glavne akterje afere Agrokomerc. Po njegovih besedah so to Branko, Hamdija, Raif in Duško.

Zagrebski ekonomist dr. **Branko Horvat** v intervjuju za **Mladost** ocenjuje politične lideje: "Milošević je prišel na oblast s populističnim valom. Kučan pa je tip modernega, socialističnega, evropskega politika, ki je podedoval pozitivne strani tradicije KPJ."

Glavni urednik Mladine Robert Botteri: "Naš vzor je Time."

Grafični delavci Politike ne sprejemajo, da se posmehljivo in ignorantsko piše o akciji posojila, Srbiji, Politiki in TV Beograd, ki popularizirajo posojilo. Sprašujemo se, v čigavem imenu redakcije NON-a tako piše o posojilu za preporod Srbije." S takšno obrazložitvijo so Politikini grafiki zavrnili tiskanje NON-a. S tem so olajšali delo tožilcu in potrdili aktualnost in resničnost aksioma o oblasti delavskega razreda v Srbiji.

Fijasko srbskega posojila je fijasko neke avtoritete. Težava srbskega posojila je v tem, da je tistih, ki ga propagirajo, veliko preveč, tistih pa, ki naj bi denar dali, veliko premalo.

BRANKO ČAKARMIŠ

ČESTITAMO
22. 12. 1989

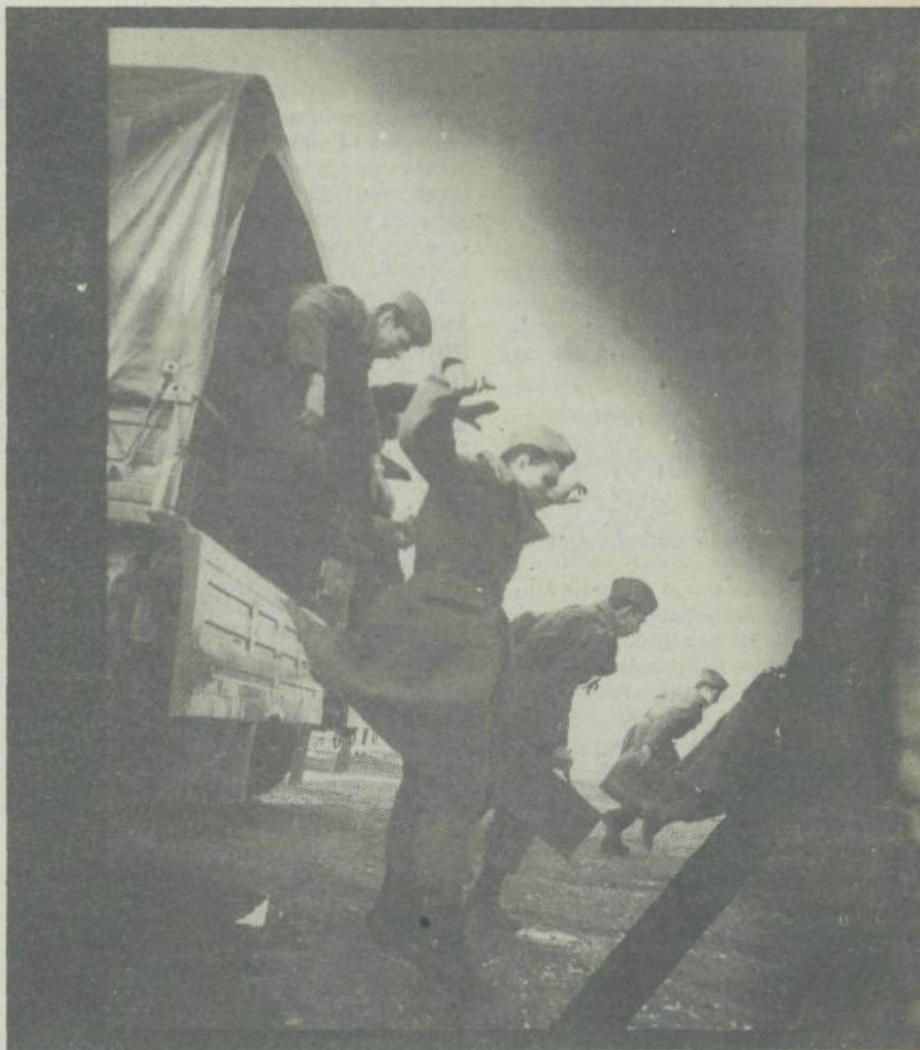
ZADNJI ROJSTNI DAN JLA

22. 12. 1990 – ne jugoslovanska, ne ljudska...

Nostradamus: "Vrt živalskih iluzij bo ozelenel brž, ko se bo s poslednje veje poželenja vsula ploha kimavcev. In takrat ne bo več časa za seštevanje ogorkov, takrat bo čas za odštevanje helebardov. Pljunil boš za vedno..."

Yugo vrtničkarji, ki jih je najbolj prizadela slana zadnjega napada na njihovo uniformirano svetinjo, že lep čas v skrivnih gnezdih lastnega nezadovoljstva previdno kles-tijo z dlanmi po ramenih bližnjega: "Samo, da vojne ne bi bilo..." Res tragično. Kdo bo koga tam za grmom obral do gat minljive slave, ko pa ni sovražnika od zunaj, ko ni sovražnika od znotraj, ko je le notranji sovrag. Dajmo ga! Kdo sploh je. Seštejemo več variant laži in delimo z eno samo resnico ter pridemo do bistva: prijatelj tvojega sovražnika. In ker se vsi sprenevedajo, se iskanje vleče kot na klopi pozabljena žvečilna guma. Čigumi generacija se s tovrstnimi zankami ukvarja po ključu nategovanja da zvezd. Če to metaforo postavimo v poprej nazobani kontekst, je več kot nejasno, da se najde silove sile sila, ki ji ni do babalu užitkov in čas iskanja zavoljo prirojene nepotrpežljivosti in želje po dokazovanju skrajša takorekoč na dolžino puškinе cevi. In to naj bi bila JLA, jugoslovanska, ljudska, armada - armada, ljubosumnih, jupijev. "Srečen Božič, pardon, rojstni dan. Dal ti bom čestitko po radiu in že za vnaprej plačal osmrtnico. Sožalje. Ampak takšna ne moreš več v korak z razkrajajočo Ju-go-sla-vi-jo, ki se vse bolj polarizira v Jugos in Lavijo. Če si v sredini, padeš skozi, če si na enem polu, ne moreš biti hkrati na drugem, torej nisi več v pravem pomenu JLA, "se mioglaša slaba vest in duh-fizkulture izpred dveh let. In potem po blokovski papriki udari še pluralizem. Adios Partie. Welcome mr. West. Potem bo Kadijevič socialdemokrat, Simič komunist, Brovet zeleni... Brezveze. "Samo, da vojne ne bi bilo..." Ker potem JLA tudi ljudska ne bo več. Okupatorska? Homogenizirana? Razbita? Da, le še tri svečke v obliki vprašajev ji gorijo. In ko pihnete v eno, bo zatulila, ko pihnete drugo, bo udarila. Katera bo ostala? (Odgovore pošljite najkasneje do spomladanskih volitev na naslov generalštaba - SNG; G kot garda).

BK HAMMER

Redne sodelavce Tribune vabim na sestanek SVETA SODELAVCEV, ki bo v prostorih uredništva Tribune na Kersnikovi 4, dne 26. 12. 1989 ob 17. uri.

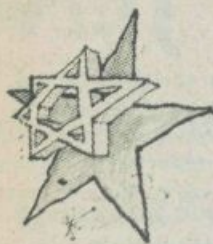
Status rednega sodelavca ima vsak, ki je redni udeleženec vzgojnoizobraževalnega procesa (je srednješolec, redni študent, ali študent podiplomskega študija), in ki je v obdobju zadnjih dveh let objavil najmanj štiri članke ali vsaj pet likovnih prispevkov.

KARLI ERDLEN

FELJTON

PROTOKOLI SIONSKIH MODRECEV

DVANAJSTA SEJA (1)

Temelji nove ustave (2)

Takle je torej program našečasne ustave. Uvedli bomo zakone, pravo in pravice:

1. z odločbami odgovornega predsednika;
2. v obliki splošnih odločb;
3. v obliki senatskih odločb in dekretov državnega sveta;
4. v obliki ministrskih okrožnic in
5. če bo čas primeren, v obliki državnega udara.

Sredstva in podrobnosti naše revolucije (3)

V zvezi z navedenimi točkami se bomo lotili podrobnosti načrta, kar je neobhodno potrebno, da v nam naklonjenem smislu uresničimo spremembe v mehanizmu državnega stroja.

Razjasniti moramo vprašanja, ki se nanašajo na svobodo tiska, pravico združevanja, svobodo vesti, volilno pravico in še več drugih vprašanj, ki morajo izginiti ali pa morajo biti radikalno spremenjena (4) s prihodom mednarodnega suverena na oblast.

Takrat se morajo naenkrat proglasiti (5) in strogo izpolnjevati naše odločitve, ker bi bila vsaka kasnejša sprememba brez pomena: vsaka sprememba, ki bi s trdo roko prišla po udaru (6), bi ljudstvo le zagrinila. Če pa se naše odločitve ne bi odločno izvajale, bi ljudje rekli:

"Priznali so svojo napako, to pa bi škodovalo avreoli nezmotljivosti naše oblasti (7). V obeh primerih bi bil ugled naše oblasti ogrožen. Zato je nujno, da v uri njenega prihoda, v času njene proglasitve, ljudstva, zbegana zaradi državnega udara in prevzeta od strahu in začudenja spoznajo, da je naša moč tako neranjiva in močna, da nanje v nobenem primeru ne bomo računali, ne bomo se ozirali na njihove ugotovitve ali opomine (8), katere bomo, če bo potrebno, zatrli ob vsakem času in na vsakem kraju. Morajo vedeti, da smo na en mah vzeli, kar nem je še manjkalo od oblasti in da si je z nikomer ne bomo delili. Tedaj bodo od treptanja in strahu zaprli oči in čakali, kaj se bo zgodilo, v upanju, da bo le prišlo do kakšnega

(6) NILUS: ...vsaka sprememba bi bila v drugem času lahko nevarna; kajti če bi se uvedla s silo in izvajala strogo in brezobzira, bi ogorčila ljudstvo, ki bi se balo novih sprememb v podobnih primerih.

(7) NILUS: Lahko bi tudi rekli, da smo bili prestrašeni in prisiljeni popustiti. Če bi to bilo, nam svet nikoli ne bi bil hvaležen, ker je mišljenja, da ima vedno pravico do koncesij.

(8) NILUS: ... interes.

(9) Tu je pri NILUSU sledeč odstavek z naslovom: Pogani, s katerimi se ravna kot s kardelom ovnov (poljsko: ovni - živina - GOIMI). Pogani so kot kardelo ovnov - mi smo volkovi, toda, ali veste, kaj naredijo ovni, ko vdrejo volkovi v odboj? Zaprejo oči. Mi jih bomo k temu pripravili, tem bolj...

(10) NILUS: ... da se jim vrnejo svoboščine.

(11) Poljsko: Tajno masonstvo in navidezna laž, ki prikriva Lože.

italijansko: Masonski misterij.

(12) NILUS: ...se prikrili, da bi si našo politiko premislili in presadili med pogane? Natvezili smo jim jo, nismo pa jim omogočili razumevanja njenega notranjega bistva. Kaj drugega nas je k temu napotilo, kot dejstvo, da tako razkropljeni nismo mogli doseči svojega cilja naravnost, temveč šele po ovinkih. To je bil pravi razlog, da smo organizirali masonstvo, katerega namen poganke svinje niso razumele, niti slutile. Privabili smo jih v množico naših Lož, ki so videli čisto masonske, da bi njihovim tovarišem vrgli prah v oči.

Po božji milosti je bilo izvoljeno ljudstvo razkropljeno in ta razkropljenost, ki se je svetu zdela naša slabost, je ustvarila vso našo moč in ta nas je privedla na prag vsesplošne suverenosti.

Samo malenkost še dodamo našim ustanovam in dosegli bomo svoj cilj.

izboljšanja (9), saj jim obljublamo, da jim bomo vrnilo vse svoboščine in privilegije potem, ko bomo umirili stranke in premagali sovražnike miru. Prihodnost bo pokazala, kako dolgo bodo čakali (10).

Navidezna laž, ki skriva Lože (11)

Zakaj smo (12) si zamislili to politiko in zakaj smo v našem lastnem interesu nekaj od tega povedali GOIMOM, če ne zato, da bi po ovinkih dosegli to, česar nismo mogli naravnost. Politika je bila temelj naše organizacije. Ne preostane nam drugega, kot da jo dograjujemo in postavimo naš prestol na udobne in trdne temelje.

TRINAJSTA SEJA (1)

Žido-masonska svoboda (2)

Ko bo prišel naš čas, bomo svobodo, ki se lahko razlaga na razne načine, opredelili takole: Svoboda je pravica delati tisto, kar zakon dovoljuje. Ta razlaga nam bo takrat ustrezala, kajti (3) zakon ne bo dovoljeval ničesar razen tistega, kar bo v skladu z zgoraj razloženim programom, ki vam ga bom zdaj predložil.

Tisk pod žido-masonsko oblastjo.

Kar zadeva tiska, bomo delali takole: naloga tiska je, da do besnosti (4) spodbudi strasti, ki so koristne našim mamenom ali pa egoizmu strank. Tisk je pogosto prazen, nepravilčen in lažen in večina ljudi ne more razumeti, komu je sploh potreben. Mi bomo časopisom in vsem drugim publikacijam končno nadeli uzde (5). Kaj nam pomaga, če se rešimo napadov perio-

- (1) 13. zapisnik francoskega rokopa: 11. seja pri NILUSU. Začenja s stavkom, katerega ni v izdaji iz leta 1901; državni svet bo sankcioniral suverenost oblasti. Kot zakonodajno uradno telo bo tako rekoč odbor, odrejen za to, da vsekakor vladine odločbe uveljavi.
- (2) Poljsko: Program ustave; Italijansko: Nova ustava.
- (3) Poljsko: Nekaj podrobnosti zamišljenega državnega udara; Italijansko: Državni udar.
- (4) NILUS: ...interes.
- (5) NILUS: ...vse spremembe.

dičnega tiska, ostanemo pa tarča brošur in knjig? Dosegli bomo, da bo razširjanje tiska, ki nas sedaj zato, ker smo ga prisiljeni angažirati, mnogo stane, postalo vir dohodka za državo. V ta namen bomo tisk obdavčili in zahtevali od tiskarjev jamstvo (5) za izplačilo kazni (7). Te kazni bodo našo vladno varovale pred napadi tiska, pred napadi, ki bodo kaznovani pod pretvezo, da vsak časopis, ki je podvržen kazni, brez razlogov in utemeljitev razburja duhove. Verjetno tuji časopisi ne bodo gledali na izgubo denarja (8), vendar bomo tedaj rekli, da nihče ne more krniti prestiža naše državne nezmotljivosti. Zaradi tega ali pa zato, ker ne bodo mogli dokazati utemeljitev svojih napadov, bomo odpravili neposlušne organe.

Kadar bomo hoteli predrugačiti kakšno točko v naših ustanovah, jih bodo napadli naši organi, toda, ker bodo nastopali z dobrimi razlogi kot dokaz slabosti te točke, teh napadov ne bomo preganjali. Tako se bo lahko reklo, da le imamo svobodo govora, pametnega in pravičnega in da je ne oviramo.

Cenzura časopisov, revij, knjig in informativnih organov.

Nobena vest se ne bo mogla pojaviti, ali celo prodreti do množic, ne da bi šla skozi našo kontrolo (9), saj tudi sedaj vse novice iz vseh krajev sveta prejema majhno število agencij, ki jih centralizirajo. Te, od nas ustanovljene agencije, pošiljajo v javnost le to, kar jim mi zapovemo (10).

Vsakdo, ki bi hotel postati izdajatelj, tiskar ali knjigarnar, bo moral pridobiti diplomu, ki ga bo pooblaščala izvajati to stroko in ta diploma mu bo v primeru neposlušnosti odvzeta.

S takim režimom bo ljudsko mnenje vzgojno sredstvo v rokah naše oblasti, sredstvo, ki bo oviralo ljudsko mnenje, da bi sanjalo o dobrobiti napredka.

Napredek z žido-masonstvom.(11)

Te iluzije vodijo k anarhiji v odnosih med ljudmi in v odnosih do oblasti, ker je ideja napredka (12) vdahnila idejo neomejene emancipacije. Vsi liberalci (13) težijo k temu, da vedno

več zahtevajo, to je, da se spremenijo v anarhiste po miselnosti, če že ne po delovanju. Vse bolj in bolj hlepijo po prikazni svobode in zapadajo v manjjo trdosrčnosti, v anarhijo, ki nasprotuje le zato, da nasprotuje.

Vedno tisk.

Preidimo zdaj na izdajateljska podjetja. Vse, kar se tiska, bomo obdavčili po številu listov in ta posebni davek bo zavarovan z zahtevanimi kavcijami. Knjige, ki imajo manj kot 600 strani (14), bomo uvrstili med brošure z dvojno pristojbino, da tako zmanjšamo število revij, pisat-

elje pa bomo s tem tudi prislili k pisanju tako obsežnih in dolgočasnih del, da bodo tudi zaradi ocene manj brana. Na ta način bomo vso knjižno prodajo nadomestili z našimi cenanimi revijami. (15)

Davek bo zmanjšal zahteve po nekoristni literaturi; s tem bomo pisatelje spravili v naše roke. Če bodo taki, da bodo hoteli pisati v duhu, ki nasprotuje našim idejam, ne bodo našli izdajatelja, ki bi njihova dela objavil. Vsak izdajatelj ali tiskar mora pred objavo nekega dela dobiti odobrenje in če bomo videli, da ga ne moremo zavrniti, bomo prehiteli objavo tega dela tako, da bomo o isti stvari razpravljali na način, ki bo ublažil slab vtis, ki bi ga lahko povzročilo objavljeno delo. (16)

Književnost in novinarstvo sta dva najvažnejša faktorja vzgoje. Zato bo imela naša vlada večino periodičnih časopisov v lasti. (17) Kar pa zadeva ostale, jih bomo podkupili s subvencijami. Tako bomo dosegli močan vpliv. Od 30 časopisov jih bomo 20 izdajali mi. Ker pa javnost ne sme slutiti, da je tako stanje, bodo naši časopisi prinašali najrazličnejša mišljenja. To nam bo ustvarilo zaupanje in pripeljalo k nam nasprotnike (18) katerih časopise bomo s pomočjo te prevare lahko usmerjali.

Na prvo mesto bomo postavili uradni tisk. Ta bo nenehno bedel za varovanje vladinih interesov in dosledno ne bo imel nobenega vpliva.

Na drugo mesto bo prišel poluradni tisk, čigar naloga bo, da zedini indiferentne in mlade.

Na tretje mesto bomo postavili tisk (19), čigar tokovi in mišljenja so nam nasprotna, vendar bomo imeli pri njem vsaj enega posrednika, ki bo obveščevalec (porte-voix) vsake stranke. Te različne stranke bodo imele zaupanje v te posrednike in nam tako odkrivalle svoje karte. Tretja kategorija našega tiska bo zastopala aristokratske, republikanske, revolucionarne, anarhistične, konservativne in druge tokove. Kot indijski bog Višnu bomo imeli stotine rok, od katerih bo vsaka otipala pulz

raznih predstavnikov javnega mnenja, ki ga zastopajo. Ko bo v opozicijskem boju postal pulz hitrejši, bo ena od stoterih rok naravnala razburjeno stranko k našim ciljem, kajti tisti, ki je preko mere razburjen, izgublja vso presojo, hladnokrvnost in lahko podleže vplivom drugih v prepričanju, da bo s tujo pomočjo lažje premagal sovražnika. Tako bodo tisti, ki bodo mislili, da zastopajo mišljenje predstavnikov svoje stranke, v resnici govorili le tisto, kar bodo pisali naši agenti, da bi jih še bolje vznemirili; misleč, da stopajo za zastavo svoje stranke, bodo stopali za tisto, katero jim bomo mi razvili.

Da bi v tem smislu organizirali našo novinarsko vojsko, moramo to stvar organizirati posebno skrbno.

Pod naslovom "Centralni oddelek (20) tiska" bomo sklicevali književne sestanke, kjer bodo naši agenti piscem dajali parole in nasvete. Naši organi se ne bodo, čeprav bo videti, da obravnavajo in obsojajo našo politiko, lotili jedra, temveč bodo ščuvali ene proti drugim in proti uradnim časopisom, ta pa nam bo omogočilo preveriti teren, na katerem se ustvarja javno mnenje z ozirom na to ali ono vprašanje in nam dalo priložnost, da se o tem jasneje izrazimo, kot bi nam bilo to mogoče z uradno okrožnico, v kateri vlada ne more opravičevati razlogov svojega delovanja. Napade na nas bomo izkoristili kot dokaz, da besedna svoboda ni prepovedana. Drugi, tudi naši organi, bodo dokazali, da so vsi ti napadi brez osnove, da njihovi povzročitelji nimajo nobenega osnovnega razloga. (22)

S pomočjo tiska bomo lahko po potrebi, v političnih vprašanjih razburjali ali utišali duhove, jih podkrepili ali varali tako, da bomo pisali zdaj resnico, zdaj laži, zdaj resnična dejstva, zdaj preklice (23) če bodo dejstva slabo sprejeta. Tako bomo zagotovo premagali naše sovražnike, saj iz zgoraj navedenih vzrokov ne bodo imeli organa, kjer bi lahko v celoti iznesli svoje misli, nam pa bo omogočeno, da njihove trditve že v temljih pobijemo. Naj bodo resnične ali lažne, mi bomo imeli vedno zadnjo besedo, ki bo delovala na Goime, ki nimajo jasnega razčiščenega mnenja. Te slepe naboje, ki jih bomo uporabljali v tej tretji kategoriji našega tiska, bomo v slučaju potrebe (24) energično preklicali v našem uradnem tisku.

- (1) 14. zapisnik francoskega rokopa; 12. seja po NILUSU.
- (2) Italijansko: Svoboda.
- (3) NILUS: ...ker bomo po njem lahko ugotovili, kje bo in kje ne bo svobode.
- (4) NILUS: ...najhuje strasti.
- (5) NILUS: ...in vodili jo bomo na čvrstih vjetih.
- (6) NILUS: ...da obvarujemo našo vladno pred napadi tiska.
- (7) NILUS: V slučaju napada bomo z vseh strani odgovorili s kaznimi.
- (8) NILUS: ...a po drugem resnem napadu jih bomo ukinili.
- (9) NILUS: To je za nas že precejšen dohodek.
- (10) Naslednjega odlomka v izdaji iz leta 1901 ni. "Če nam je v sedanjih pogojih uspelo Pogane tako nadzorovati, da na dogodke v svetu gledajo skozi obarvana očala, ki smo jim jih mi natakili, če nam od sedaj naobena ovira ne more preprečiti vpogleda v državne tajnosti, kot jih imenujejo neumni Pogani, kakšen bo šele naš položaj, ko nas bodo uradno priznali za upravitelje sveta v osebi našega svetovnega cesarja."

- (11) Italij.: Napredek.
- (12) Nilus: ... ali bolje, ideja liberalnega napredka.
- (13) Nilus: ... so anarhisti.
- (14) Nilus: ... 300 strani.
- (15) Nilus: Mi bomo izdajali cenene knjige, da poučimo in ustvarimo javno mnenje, ki nam odgovarja.
- (16) Nilus: Tako bomo pravočasno spoznali vsako zaroto proti nam in jo že na samem začetku zatrli z razkrinkanjem v tisku.
- (17) Nilus: Tako bomo slab vpliv tiska onesposobili.
- (18) Nilus: ...ki bodo tako padli v našo past, kjer jih bomo razarovali.
- (19) Nilus: ... ki bo izgledal, kot da je z nami v opoziciji in bo v katerikoli publikaciji nastopal proti nam.
- (20) Nilus: ...centralni odbor.
- (22) Nilus: ... takšni ukrepi ki se izmaknejo pozornosti publike, bodo najboljšo sredstvo, da se vodi duh ljudstva in vspostavi zaupanje v našo vladno.
- (23) Nilus: ...kako bo odgovarjalo našim načrtom.
- (24) Nilus: ...na poluraden način.

**TEMELJNO JAVNO TOŽILSTVO
V CELJU
ENOTA V CELJU
Trg V. kongresa 8
63000 Celje**

Na podlagi 1. odst. 149. člena Zakona o kazenskem postopku podajamo

kazensko ovadbo

zoper neznane storilce, zaradi suma kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper vojne ujetnike po členu 144. Kazenskega zakona SFRJ, ki so ga storili s tem, da so s kršitvami določb Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki, v nasprotju z ostalimi pravili mednarodnega prava v mesecih juniju, juliju in avgustu 1945 na Teharjih pri Celju ukazali mučenja in poboje ter mučili 5000, pobili pa 4500 ljudi, pripadnikov slovenske domobranske vojske in civilnega prebivalstva, žena in otrok, ki so imeli po mednarodnem pravu tudi status vojnih ujetnikov, tako da so jih vozili na morišča v Hudi jami, v Stari Hrastnik-Zasip, v zapuščenih rudnik v Dolu, v zapuščenih rudnik Ana, pri Marnski kapeli, pod Jelenco, na Praprotnem v Rikelnov kamnolom in Klembasov kamnolom ter v okolico Brežic, kjer so jih pobili, del pa so jih pobili kar zraven taborišča na Teharjih.

Obrazložitev:

Izvedeli smo, da je angleška vojska v začetku junija 1945 izročila jugoslovanskim partizanom okoli 5000 vojnih ujetnikov, med katerimi so bili tudi civilisti, ženske in otroci. Vse te ljudi so partizani prignali v taborišče na Teharjih pri Celju. Koncentracijsko taborišče se je nahajalo na mestu, kjer se danes nahaja odlagališče sadre iz Cinkarne Celje. Vojne ujetnike so partizani prevzeli pri Vetrinju v Avstriji. V glavnem so to bili pripadniki slovenske domobranske vojske in člani njihovih družin.

Iz podatkov, ki so nam na voljo in iz izjav še živečih prič, okoliških prebivalcev, izhaja samo, da so partizani navedene ljudi zverinsko mučili, se nad njimi fizično izživljali, okrutno pretepali. Ujetniki so trpeli strahotno lakoto in žejo, tako da jih je od tega precej pomrlo.

Ljudi so pobijali s streljanjem ali kar z raznim orodjem. Dojenčke so morili tako, da so jih pred očmi mater pustili na sredi taborišča na žgočem poletnem soncu, dokler niso po težkih mukah umrli.

Tako so v devetih tednih od skupnega števila 5000 ljudi pobili 4500 ljudi.

Dokazi:

- odkritje množičnih grobišč: Teharje, Huda jama, Stari Hrastnik-Zasip, zapuščenih rudnik v Dolu, zapuščenih rudnik Ana, Marnska kapela, pod Jelenco, Praprotno, Rikelnov in Klembasov kamnolom,
- navedbe Tineta Velikonja v intervjuju »Mi smo izdajalci slovenskega naroda«, Mladina 30. 6. 1989
- Navedbe Matjaža Klepca (Nikolaj Jeločnik) v knjigi »Teharje so tlakovane z našo krvjo«, samozaložba, Buenos Aires 1973,
- navedbe Romana Leljaka v feljtonu »Krvava rana Teharij« 7D, 13. 9. do 18. 9. 1989

Ker menimo, da v skladu s 100. členom Kazenskega zakona SFRJ kazenski pregon zoper storilce zgoraj navedenega kaznivega dejanja ni zastaral, predlagamo, da pristojni javni tožilec zahteva od organov za notranje zadeve ali po drugih organih, naj zberejo potrebna obvestila in storijo druge ukrepe, da se odkrije kaznivo dejanje in storilci, oz. naj v skladu s 155. členom Zakona o kazenskem postopku zahteva, da se opravi preiskave.

ŠTUDENTSKI ČASOPIS TRIBUNA

FARBANJE NA KVADRAT

V prejšnji Tribuni (11. 12.) je poročilce o seji starih in novih zvez o bodočem financiranju le-teh. Iz teksta izvemo, da je bilo tam ogromno *sprenevedanj* s strani predstavnika komunistične partije Bekeša, češ da se naj nove zveze ne bi financirale iz tujine. Govorilo se je baje, odkrito, da nekatere zveze financira *slovenska politična emigracija*. Komunist Bekeš je že itak povedal vse ob farski z »okroglo mizo«. Sedaj pa še to – s slovensko politično emigracijo.

Če torej pogledamo to diskusijo in pa zadnjo Ertlovo izjavo skupščini (11. 12.) o Janši in slovenskem političnem emigrantu *Vinku Levstiku* iz Gorice, potem lahko samo rečem: Daleč smo še, daleč! Še vedno nas imajo za norce – na celi črti.

Vsak, ki količkaj pozna razmere, ve, da slovenska politična emigracija slovenske opozicije kaj dosti ne more finančno podpirati. Kvečjemu obratno bo potrebno! Poznam sicer dobrohotno gesto Vinka Levstika iz Gorice, to pa je tudi že maksimum. Vinko Levstik je namreč poslal na žiro račun Slovenske demokratične zveze milijon lir. SDZ je še takrat uporabljala žiro račun svojega policaja SZDL. Namesto, da bi SZDL takoj nakazano darilo posredovala SDZ, ga je po nekaj mesecih vrnila. Levstik pa ni dobil več nazaj milijona lir, ampak še samo 600.000 lir. Ostalih 400.000 lir je v tem času pojedla kompartijska inflacija. Lepo, a ne!?

Res smo bedniki, predvsem zato, ker to bedo tako mirno prenašamo, da nam nekdo soli pamet, češ, Levstikovega denarja ne rabimo. Smole, kaj boš rekel na ta incident, če boš seveda med branjem najnovejše »Politike« še sploh imel kaj časa za ta odgovor?

Prav tako Ertl skupščino še naprej farba s svojimi »uspešnimi dognanji«, kako da je Vinko Levstik »agent tujih obveščevalnih služb«. Da o bavljavu – slovenski politični emigraciji – s katerim še naprej straši skupščinske delegate, sploh ne govorim. Res na nivoju peskovnika!

Kučan pa naj raje od svojih upokojenih udbovcev (Mačka in kompanije) zahteva, naj povedo, kje so vsi tisti, ki so jih skrivaj pomorili. Če hoče, da bo kdo v njegovo partijo sploh še verjel. S srbsko nevarnostjo nas ne bodo več lovili na limanice.

IVO ŽAJDELA